

Informatīvais materiāls

PAR PLATĪBU UN DZĪVNIEKU MAKSĀJUMIEM 2023

SATURS

SAĪSINĀJUMI.....	4
1. JAUNĀIS PLĀNOŠANAS PERIODS NO 2023.GADA	6
1.1. Platību un dzīvnieku intervenču veidi 2023.gadā	7
2. PIETEIKŠANĀS MAKSĀJUMIEM / Ģeotelpiskais iesniegums	8
2.1. Svarīgākie datumi un termiņi	8
2.2. Labojumi Ģeotelpiskajā iesniegumā par deklarēto platību pārklājumiem	8
3. KOPĪGIE ATBALSTA SAŅEMŠANAS NOSACĪJUMI	9
3.1. Īpašumtiesību apliecināšanas pienākums	9
3.2. Atbalsttiesīgas lauksaimniecības zemes noteikšanas kritēriji	9
3.3. Deklarētā kultūrauga labošana, ja to pārņēmušas nezāles vai tas neatbilst biežībai	10
3.4. Nepārvarama vara un ārkārtas apstākļi	10
3.5. Maksājumi par īsirtmeta atvasāju platībām	10
3.6. Maksājumi par kaņepju platībām	11
3.7. Atbalsttiesīgas lauksaimniecības zemes nosacījumi	12
3.8. Kultūraugu deklarēšanas nosacījumi	14
3.9. Intervencu savienojamība viena lauka ietvaros Ģeotelpiskajā iesniegumā 2023.gadā vai dzīvnieku intervenču savienojamība	15
4. AKTĪVAIS LAUKSAIMNIEKS	16
5. NOSACĪJUMU SISTĒMA	17
5.1. LLVS un TANPP veidi un Kompetentās kontroles institūcijas (KKI), kas atbildīgas par to pārbaudi	17
5.2. Laba lauksaimniecības un vides stāvokļa standarti	18
6. ILGTSPĒJU SEKMĒJOŠAIS IENĀKUMU PAMATATBALSTS (ISIP)	23
7. ILGTSPĒJU SEKMĒJOŠAIS PĀRDALOŠAIS IENĀKUMU PAPILDATBALSTS (PAR).....	23
8. ILGTSPĒJU SEKMĒJOŠĀ IENĀKUMU PAMATATBALSTA MAKSĀJUMA MAKSIMUMA NOTEIKŠANA UN SAMAZINĀJUMS	23
9. MAKSĀJUMS MAZAJIEM LAUKSAIMNIEKIEM (MLS).....	24
10. IENĀKUMU PAPILDATBALSTS GADOS JAUNIEM LAUKSAIMNIEKIEM (JAL).....	25
11. KLIMATISKĀS UN VIDISKĀS SHĒMAS - EKOSHĒMAS.....	27
12. EKOSHĒMAS ATBALSTS PAR VIDEI UN KLIMATAM LABVĒLĪGU LAUKSAIMNIECĪBAS PRAKSI (EKO1)27	
13. AGROEKOLOĢIJAS PRAKSES BIOLOĢISKĀS SAIMNIECĪBĀS (EKO7).....	27
14. PRASĪBAS EKO1 UN EKO7 INTERVENCĒS.....	28
14.1. Kultūraugu dažādošanas prasība aramzemē EKO1 un EKO7 intervencēs	28
14.2. Atkāpes no kultūraugu dažādošanas prasības EKO1 un EKO7 intervencē	29
14.3. Augsnes seguma prasība EKO1 un EKO7 intervencēs periodā no 15.11.2022. līdz 15.02.2023.....	29
14.4. Augsnes seguma prasība aramzemē EKO1 un EKO7 intervencēs	30
14.5. Augsnes seguma prasība ilggadīgo stādījumu rindstarpās EKO1 un EKO7 intervencēs.....	30
15. EKOSHĒMAS ATBALSTS PAR EKOLOĢISKI NOZĪMĪGU PLATĪBU (EKO2).....	31
15.1. Ekoshēmas atbalsts par ekoloģiski nozīmīgu platību.....	31
15.2. Ekoshēmas atbalsts par augsnes kvalitātes un reakcijas optimizāciju (pamatkaļķošana) (EKO2.1)	32
16. EKOSHĒMAS ATBALSTS PAR SAUDZĒJOŠU LAUKSAIMNIECĪBAS PRAKSI (EKO 4)	33
17. EKOSHĒMAS ATBALSTS PAR SLĀPEKĻA UN AMONJAKA EMISIJU, UN PIESĀRŅOJUMU MAZINOŠO LAUKSAIMNIECĪBAS PRAKSI (EKO5)	34
18. EKOSHĒMAS ATBALSTS PAR ZĀLĀJU SAGLABĀŠANAS VEICINĀŠANU (EKO6).....	36

19. SAISTĪTAIS IENĀKUMU ATBALSTS.....	37
20. SAISTĪTAIS IENĀKUMU ATBALSTS PAR DZĪVNIEKIEM.....	37
20.1. Saistītais ienākumu atbalsts par slaucamām govīm (SSG)	38
20.2. Saistītais ienākumu atbalsts par liellopiem (SLM)	38
20.3. Saistītais ienākumu atbalsts par aitām (SAI)	38
20.4. Saistītais ienākumu atbalsts par kazām (SKZ).....	38
21. SAISTĪTAIS IENĀKUMU ATBALSTS PAR PLATĪBĀM.....	39
21.1. Saistītais ienākumu atbalsts par dārzeniem (SDA)	39
21.2. Saistītais ienākumu atbalsts par augļiem un ogām (SAU)	40
21.3. Saistītais ienākumu atbalsts par cietes kartupeļiem (SKC).....	40
21.4. Saistītais ienākumu atbalsts par vasaras rapsi un vasaras ripsis (SVR)	40
21.5. Saistītais ienākumu atbalsts par miežiem (SMI).....	41
21.6. Saistītais ienākumu atbalsts par rudzu populācijas šķirnēm (SRP).....	41
21.7. Saistītais ienākumu atbalsts par proteīnaugiem (SAP)	41
21.8. Saistītais ienākumu atbalsts par sertificētas sēklas kartupeļiem (SSK)	42
21.9. Saistītais ienākumu atbalsts par sertificētām stiebrzāļu un lopbarības augu sēklām (SSA).....	42
21.10. Saistītais ienākumu atbalsts par sertificētu labības sēklu (SLS)	42
22. LAUKU ATTĪSTĪBAS INTERVENCES NO 2023.GADA.....	43
22.1. Lauku attīstības intervencu kopīgie nosacījumi	43
22.2. Nosacījumi par platībām (lielumi)	44
22.3. Vispārējie nosacījumi par saistībām	44
23. ZAĻĀS JOSLAS (ZJ)	45
24. VIDI SAUDZĒJOSĀ DĀRZKOPĪBA (VSD).....	46
25. PAAUGSTINĀTU LABTURĪBAS PRASĪBU UN EMISIJU MAZINOŠĀ LOPKOPĪBA (EMLA)	47
26. BIŠKOPĪBAS VIENĪBU APSAIMNIEKOŠANA APPUTEKSNĒŠANAS VAJADZĪBĀM (BAA)	49
27. BIŠU GANĪŠANAS PIEMĒRI UN 3 KM.....	50
28. ZĀLĀJU BIOTOPU APSAIMNIEKOŠANA (BDUZ).....	51
29. BIOĻĪSKĀ LAUKSAIMNIECĪBA (BLA).....	53
30. KOMPENSĀCIJAS MAKSĀJUMS PAR NATURA 2000 MEŽA TERITORIJĀM (NIM).....	55
31. DZĪVNIEKU BLĪVUMA NOTEIKŠANA.....	57
32. PLATĪBU UZRAUDZĪBAS (MONITORINGS) SISTĒMA	58
33. PĀRBAUDES UZ VIETAS SAIMNIECĪBĀ.....	58
34. DĪZEĻDEGVIELA AR SAMAZINĀTO AKCĪZES NODOKĻA LIKMI	59
34.1. Pieteikšanās ADE	59
34.2. Galvenie nosacījumi	59
35. KULTŪRAUGU UN ZEMES IZMANTOŠANAS VEIDU KODU SARAKSTS.....	61
36. NORMATĪVIE AKTI	73
36.1. Ministru kabineta noteikumi	73
36.2. Regulas	73

SAĪSINĀJUMI

Saīsinājumi	Skaidrojums
Intervence	Iepriekšējā periodā – atbalsta veids
ISIP	Ilgtspēju sekmējošais ienākumu pamatatbalsts
PAR	Ilgtspēju sekmējošais pārdalošais ienākumu papildatbalsts
MLS	Maksājums mazajiem lauksaimniekiem
JAL	Ienākumu papildatbalsts gados jauniem lauksaimniekiem
EKO1	Ekoshēmas atbalsts par videi un klimatam labvēlīgu lauksaimniecības praksi
EKO2	Ekoshēmas atbalsts par ekoloģiski nozīmīgu platību
EKO2.1	Papildatbalsts par augsnes kvalitātes un reakcijas optimizāciju - pamatkalķošana
EKO4	Ekoshēmas atbalsts par saudzējošu lauksaimniecības praksi
EKO5	Ekoshēmas atbalsts par slāpekļa un amonjaka emisiju un piesārņojumu mazinošu lauksaimniecības praksi
EKO6	Ekoshēmas atbalsts par zālāju saglabāšanas veicināšanu
EKO7	Ekoshēmas atbalsts par agroekoloģijas praksi bioloģiskās saimniecībās
SA	Saistītais ienākumu atbalsts
SSG	Saistītais ienākumu atbalsts par slaucamām govīm
SLM	Saistītais ienākumu atbalsts par liellopiem
SAI	Saistītais ienākumu atbalsts par aitām
SKZ	Saistītais ienākumu atbalsts par kazām
SDA	Saistītais ienākumu atbalsts par dārzeņiem
SAU	Saistītais ienākumu atbalsts par augļiem un ogām
SKC	Saistītais ienākumu atbalsts par cietes kartupeļiem
SSK	Saistītais ienākumu atbalsts par sertificētas sēklas kartupeļiem
SLS	Saistītais ienākumu atbalsts par sertificētām labības sēklām
SSA	Saistītais ienākumu atbalsts par sertificētām stiebrzāļu un lopbarības augu sēklām
SVR	Saistītais ienākumu atbalsts par vasaras rapsi un vasaras ripsi
SMI	Saistītais ienākumu atbalsts par miežiem
SRP	Saistītais ienākumu atbalsts par rudzu populācijas šķirnēm
SAP	Saistītais ienākumu atbalsts par proteīnaugiem
ZJ	Zaļās joslas
VSD	Vidi saudzējošā dārzkopība
BDUZ	Zālāju biotopu apsaimniekošana
EMLA	Paaugstinātu labturības prasību un emisiju mazinošā lopkopība
BAA	Biškopības vienību apsaimniekošana apputeksnēšanas vajadzībām
BLA	Bioloģiskā lauksaimniecība
NIM	Kompensācijas maksājums par Natura 2000 mežu teritorijām
NS	Nosacījumu sistēma
LLVS	Labā lauksaimniecības un vides stāvokļa standarts
LLVS1	Ilggadīgo zālāju saglabāšana
LLVS2	Mitrāju un kūdrāju aizsardzība lauksaimniecības zemēs
LLVS3	Aizliegums dedzināt rugājus vai sauso zāli
LLVS4	Aizsargjoslas (buferjoslas) izveide gar ūdensobjektiem
LLVS5	Augsnes apstrāde, kas samazina augsnes degradācijas un erozijas risku, ņemot vērā nogāzes slīpumu
LLVS6	Minimāls augsnes pārklājums, lai izvairītos no kailas zemes sensitīvākajos periodos
LLVS7	Viengadīgo kultūraugu augu maiņa
LLVS8.1	Minimāla lauksaimniecības zemes daļa, kas atvēlēta ar ražošanu nesaistītām platībām vai iezīmēm
LLVS8.2	Dižakmeņu, aizsargājamo koku un aleju saglabāšana
LLVS8.3	Aizliegums griezt dzīvžogus, cirst kokus (putnu vairošanās, ligzdošanas laikā)

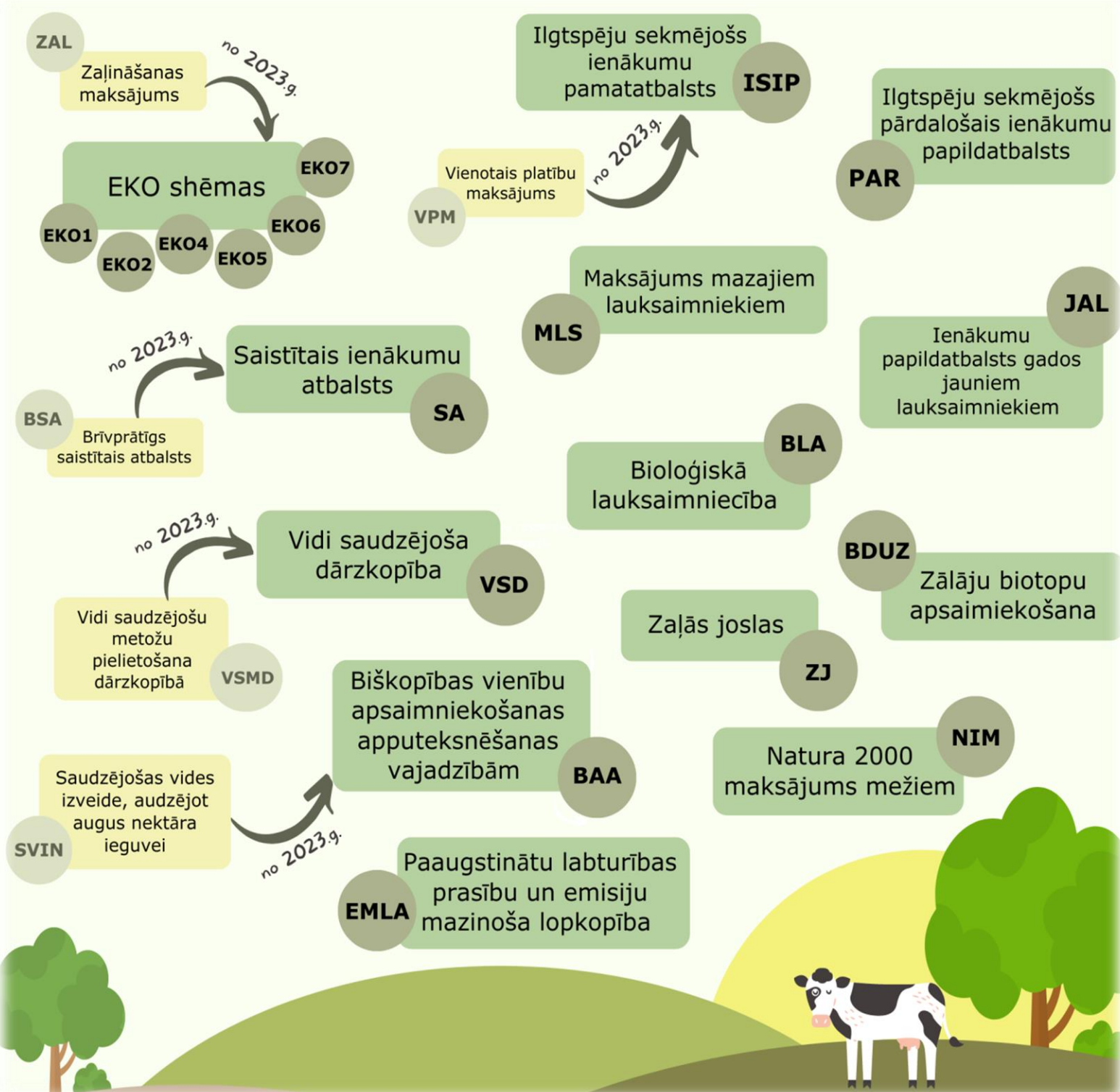
Saīsinājumi	Skaidrojums
LLVS8.4	Invazīvu augu (latvāņu) izplatības novēršana
LLVS9	Aizliegums pārveidot vai apart ES nozīmes zālāju biotopu vai putnu dzīvotni
LLVS10	Meliorācijas sistēmu uzturēšana
AAL	Augu aizsardzības līdzekļi
ADE	Dīzeļdegviela, kam piemērota samazināta akcīzes nodokļa likme par kārtējā gada atbalstam deklarēto un apstiprināto zemes platību
Lauku attīstības maksājumi	Intervences: “Zaļās joslas”, “Vidi saudzējošā dārzkopība”, “Paaugstinātu labturības prasību un emisiju mazinošā lopkopība”, “Biškopības vienību apsaimniekošana apputeksnēšanas vajadzībām”, “Zālāju biotopu apsaimniekošana”, Bioloģiskā lauksaimniecība”
DAP	Dabas aizsardzības pārvalde
EK	Eiropas Komisija
EPS	Elektroniskā pieteikšanās sistēma
ES	Eiropas Savienība
GPS	Globālās pozicionēšanas sistēmas
ha	hektārs
I&R	Dzīvnieku identificēšanas un reģistrēšanas prasības
k.k.	kultūrauga kods
KKS	Kompetentā kontroles struktūra
LAD	Lauku atbalsta dienests
LAP MKN	Lauku attīstības pasākumu intervences Ministru kabineta 18.04.2023. noteikumi Nr.197
LDC	Lauksaimniecības datu centrs
LDV	Lauksaimniecības darbaspēka vienība
LielV	Liellopu vienība
LIZ	Lauksaimniecības zeme
MK	Ministru kabinets
NĪN	Nekustamā īpašuma nodoklis
ĪJT	Īpaši (nitrātu) jutīgā teritorija
PVN	Pievienotās vērtības nodoklis
PVD	Pārtikas un veterinārais dienests
SEG	Siltumnīcefekta gāze
SP	Stratēģiskais plāns
TANPP	Normatīvajos aktos noteiktās pārvaldības prasības
THC	Tetrahidrokanabinols
TM	Tiešie maksājumi
TM MKN	Tiešo maksājumu Ministru kabineta 18.04.2023. noteikumi Nr.198
ŪSIK	Ūdensobjekts, kas noteikts saskaņā ar normatīvajiem aktiem par ūdens saimniecisko iecirkņu klasifikatoru un ūdenstilpju klasifikatoru
VAAD	Valsts augu aizsardzības dienests
VID	Valsts ieņēmumu dienests

1. JAUNAIS PLĀNOŠANAS PERIODS NO 2023.GADA

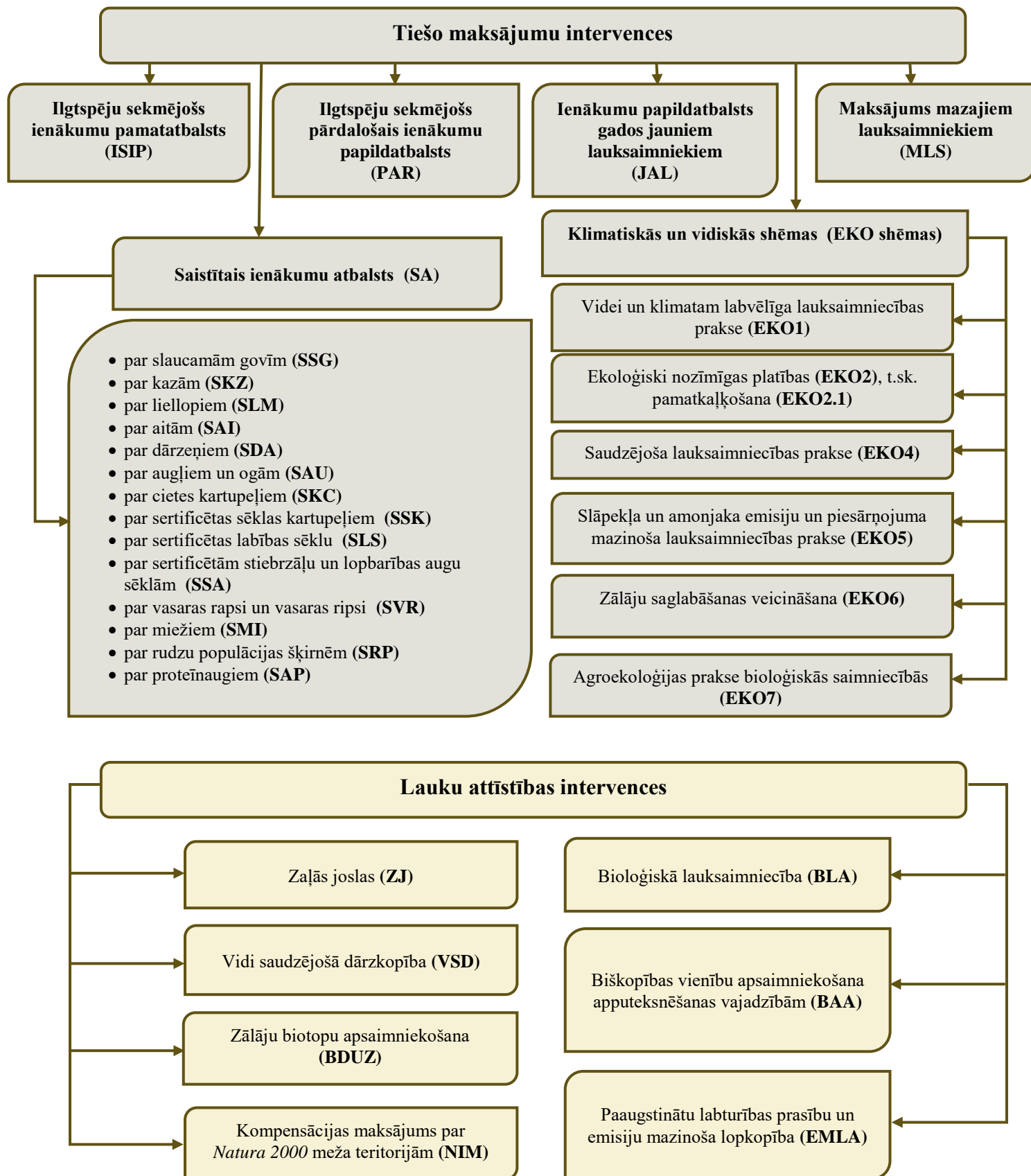
2023.gadā ir sācies Eiropas Savienības Kopējās Lauksaimniecības politikas (KLP) jaunais posms un no šī gada tiks īstenoti atbalsta pasākumi saskaņā ar Latvijas KLP stratēģiskā plāna nosacījumiem. Jaunajā KLP īpaši akcentēti rezultāti un sniegums. Tās mērķis ir nodrošināt ilgtspējīgu lauksaimniecību, līdzsvarotus un mērķtiecīgus atbalstus lauksaimniekiem. Lauksaimniekiem ir iespēja pretendēt valsts atbalstam un Eiropas Savienības fondu finansējumam, ievērojot tiesību aktos noteiktās prasības un apzinoties atbildību par sniegtās informācijas patiesumu.

Informatīvajā materiālā ir apkopota svarīgākā informācija par pieteikšanos maksājumiem par platību un dzīvniekiem. 2023.gadā ir ieviesti daudzi jauni atbalsti jeb “intervences” – kā tie sauksies jaunajā periodā. Vairāki atbalsti ir saglabāti tādi paši kā iepriekšējā periodā. Atsevišķiem iepriekšējā perioda atbalstu veidiem ir saglabātas vai nedaudz mainītas līdzšinējās prasības, kā arī saglabāts vai mainīts atbalsta veida nosaukums. Informatīvajā materiālā atradīsiet detalizēti aprakstītus intervencu saņemšanas noteikumus un piemērus to labākai izpratnei, skaidrojumus par jauno nosacījumu sistēmu, kā arī citu noderīgu informāciju.

Informatīvais materiāls ir izstrādāts, pamatojoties uz Eiropas Savienības normatīvajiem aktiem un Latvijas Republikas Ministru kabineta noteikumiem (skat. materiāla pēdējā lapā) un nav juridiski saistošs.

1.1. Platību un dzīvnieku intervencu veidi 2023.gadā

2. PIETEIKŠANĀS MAKSĀJUMIEM / Ģeotelpiskais iesniegums

2.1. Svarīgākie datumi un termiņi

Ģeotelpiskā iesnieguma iesniegšana bez atbalsta apmēra samazinājuma	no 27.aprīļa līdz 15.jūnijam
Ģeotelpiskā iesnieguma iesniegšana ar atbalsta apmēra samazinājumu	no 16.jūnija līdz 26.jūnijam
Labojumu iesniegšana Ģeotelpiskajā iesniegumā	līdz 26.jūnijam
Ģeotelpiskā iesnieguma labošana, sazinoties ar LAD	pēc 26.jūnija

Ģeotelpiskā iesnieguma izveidošana	<ul style="list-style-type: none"> jānokopē iepriekšējā gada Vienotais iesniegums <i>vai</i> jāizveido jauns Ģeotelpiskais iesniegums
Ģeotelpiskā iesnieguma aizpildīšana	<ul style="list-style-type: none"> nokopējot iepriekšējā gada iesniegumu, jāapstiprina vai jāprecizē katra lauka zīmējums (iezīmētā platība automātiski tiks nolasīta un uzskatīta par deklarēto platību) un jānorāda visa pieprasītā informācija par laukiem (piemēram, kultūraugs, atbalsta veids) <i>vai</i> jāizveido jauns iesniegums, kartē jāiezīmē lauki (iezīmētā platība automātiski tiks nolasīta un uzskatīta par deklarēto platību) un jānorāda visa pieprasītā informācija par laukiem (piemēram, kultūraugs, atbalsta veids) nepieciešamības gadījumā: <ul style="list-style-type: none"> jāpievieno ainavas elementi aramzemes laukiem jāiesniedz papildu informācija un dokumenti
Ģeotelpiskā iesnieguma iesniegšana	<ul style="list-style-type: none"> līdz 15.jūnijam bez atbalsta apmēra samazinājuma no 16.jūnija līdz 26.jūnijam ar atbalsta apmēra samazinājumu 1 % apmērā par katru nokavēto darba dienu par iesniegšanas datumu tiks uzskatīts Ģeotelpiskā iesnieguma iesniegšanas datums EPS
Labojumu iesniegšana Ģeotelpiskajā iesniegumā	<ul style="list-style-type: none"> līdz 26.jūnijam: <ul style="list-style-type: none"> piesakot jaunus atbalsta veidus (ar samazinājumu 1 % apmērā par katru nokavēto darba dienu periodā no 16.jūnija līdz 26.jūnijam) pievienojot jaunas platības precizējot informāciju par laukiem pēc 26.jūnija: <ul style="list-style-type: none"> jāsazinās ar LAD nepalielinot atbalstu apmēru (t.i., nedrīkst palielināt atbalstam pieteiktās platības apmēru vai pieteikt jaunus atbalsta veidus)
Ģeotelpiskā iesnieguma atsaukšana	<ul style="list-style-type: none"> pilnībā vai daļēji jebkurā brīdī līdz dienai, kamēr LAD nav: <ul style="list-style-type: none"> informējis par neatbilstībām Ģeotelpiskajā iesniegumā vai papildu dokumentos vai paziņojis par nodomu veikt pārbaudi uz vietas, vai pārbaudē uz vietas konstatējis neatbilstības

2.2. Labojumi Ģeotelpiskajā iesniegumā par deklarēto platību pārklājumiem

EPS priekškontroles sistēma brīdina atbalsta pretendentu, ja deklarētie LIZ gabali telpiski pārklājas ar cita atbalsta pretendenta deklarētajiem LIZ gabaliem. Atbalsta pretendents ir jāizvērtē situācija:

- labojumi **nav jāveic**, ja iezīmētā platība **sakrīt** ar reāli dabā apsaimniekoto un tā ir tiesiskajā valdījumā
- labojumi **ir jāveic**, ja iezīmētā platība **nav pareiza**, pārzīmējot platību tā, lai pārklājums neveidotos.

Ja vēlaties izgriezt visu izveidojušos pārklājumu (platība attēlota sarkanā krāsā ar svītrojumu)

izmantojiet pogu "Izgriezt pārklājumu"

!!! LAD iesaka: sazinieties ar iesaistītajiem atbalsta pretendentiem (kaimiņiem) un precizējiet pārklājumu rašanās cēloņus, lai attiecīgais atbalsta pretendents varētu veikt korektus labojumus lauka zīmējumā.

3. KOPIĢIE ATBALSTA SAŅEMŠANAS NOSACĪJUMI

Atbalsta maksājumus par platībām piešķir par LIZ, ja:

- kopējā atbalsttiesīgā platība ir vismaz 1 ha (izņemot BDUZ, kur kopējā atbalsttiesīgā platība ir vismaz 0,3 ha), katra lauka platība ir vismaz 0,1 ha un minimālais lauku bloka lielums ir 0,3 ha;
- tā ir lauksaimnieka īpašumā vai tiesiskā valdījumā (lietošanā) 2023.gada 15.jūnijā.

Lauks (lauksaimniecības zemes nogabals) ir vienlaidu lauksaimniecības zemes platība, ko pieteicies viens lauksaimnieks un kurā audzē vienu kultūraugu vai kuram ir ne vairāk kā viens zemes izmantošanas veids.

Tāpat atbalsta pretendents jāievēro noteiktās NS prasības, ko veido LLVS un TANNP.

Ģeotelpiskajā iesniegumā atbalsta pretendents:

- jādeklarē visa apsaimniekotā LIZ, kā arī platība, ko apsaimnieko, bet nepiesaka atbalstam;
- nav jādeklarē LIZ, kuru iznomā citai personai (to nedrīkst arī deklarēt kā platību bez atbalsta).

3.1. Īpašumtiesību apliecināšanas pienākums

Lauksaimnieks pēc LAD pieprasījuma uzrāda apliecinājumu par to, ka atbalstam pieteiktā LIZ platība 2023.gada 15.jūnijā atrodas tā tiesiskajā valdījumā (lietošanā), ja to neapliecina ieraksts zemesgrāmatā.

Lauksaimniekam ir tiesības platību maksājumiem pieteikt viņa apsaimniekotās LIZ kopīpašuma platību, kas atbilst tā īpašumā esošajai kopīpašuma domājamaī daļai. Piesakot maksājumiem lielāku platības daļu par īpašumā esošo, pēc LAD pieprasījuma jāiesniedz pārējo kopīpašnieku rakstiska piekrišana rīkoties ar to.

Tiesības rīkoties ar LIZ pierāda zemes nomas līgums, patapinājuma līgums, mantojumu apliecinājošs dokuments, zemes īpašnieka rakstisks apliecinājums, pašvaldības lēmums attiecībā uz pašvaldības īpašumā esošo zemi, u.c. dokumenti.

Ja ar zemes īpašnieku ir noslēgta mutiska vienošanās, pēc LAD pieprasījuma par šo vienošanos jāiesniedz zemes īpašnieka rakstisks apliecinājums.

LAD mājas lapas sadaļā Atbalsta veidi/Platību maksājumi/Rokasgrāmatas un veidlapas ievietoti kopīpašnieku un zemes īpašnieka rakstisko apliecinājumu paraugi.

3.2. Atbalsttiesīgas LIZ noteikšanas kritēriji

Atbalsta maksājumus piešķir par LIZ platību, ko aizņem **aramzeme, ilggadīgie zālāji** vai **ilggadīgie stādījumi**, un tā ir uzturēta kultūraugu audzēšanai vai noganīšanai piemērotā stāvoklī (skat. 3.7.apakšnodaļu):

- atbalsttiesīgajā platībā var iekļaut koptus grāvjus, dzīvzogus un koku rindas, kas nav platākas par 2 m;
- atbalsttiesīgajā LIZ platībā neiekļauj cilvēka radītas konstrukcijas un objektus, īpaši būves, celtnes un ceļus.

Atbalsta maksājumus nepiešķir par LIZ platību, ja:

- to izmanto pārsvarā nevis lauksaimnieciskai darbībai, bet gan mežistrādes vajadzībām, ceļu būvei, telšu novietošanai, auto un tehnikas stāvvietām, izstāžu, gadatirgu, sporta, atpūtas un citām nelauksaimnieciskajām darbībām vai pasākumu rīkošanai laikposmā no 15. maija līdz 15. septembrim ilgāk nekā četras nedēļas pēc kārtas vai tai nepieciešama augsnes virskārtas atjaunošana un izlīdzināšana vai zālāju zelmeņa atjaunošana;
- uz tās atrodas lidlauks (izdota apliecība saskaņā ar normatīvajiem aktiem par civilās aviācijas lidlauku izveidošanu, sertifikāciju un ekspluatāciju), pastāvīgs sporta laukums, tostarp golfa laukums, lauki vai nogāzes, kurās ierīkotas slēpošanas un citu sporta veidu trases ar aprīkojumu, zirgu izjāžu laukums ar aprīkojumu, atpūtas un kempingu laukums, siltumnīcas ar grīdas segumu, izvietoti saules paneļi vai ceļi;
- nogabalā pārsvarā ir invazīvo latvāņu ģints augi, kam izveidojušās ziedkopas;
- tajā aug vilkvāļītes vai tā ir mitrzeme, kas laikposmā no 15. maija līdz 15. septembrim ir klāta ar ūdeni ilgāk nekā četras nedēļas pēc kārtas, ja vien šāda platība neaizņem daļu no lauka un nav deklarēta kā biodaudzveidības sala saskaņā ar LLVS8.1;
- nogabals ir mauriņš vai piemājas zemes zālājs, kas regulāri tiek nopļauts vai smalcināts;
- to aizņem Ziemassvētku eglīšu stādījumi.

3.3. Deklarētā kultūrauga labošana, ja to pārņēmušas nezāles vai tas neatbilst biežībai

Lauksaimniekam nekavējoties jāprecizē deklarētais kultūraugs gadījumos, ja konstatē, ka no 25.jūnija līdz 31.augustam nav izpildītas aramzemē augošu kultūraugu audzēšanas prasības un LAD nav paziņojis par nodomu veikt pārbaudi uz vietas vai pārbaudē uz vietas atklājis neatbilstību.

Piemēram:

- nezāles aizņem vairāk nekā 25 % no kultūrauga platības, kas deklarēta kārtējā gada Ģeotelpiskajā iesniegumā;
- dārzeņu kultūraugu skaits līdz 31.08.2023. vienā m² ir mazāks par TM MKN 2.pielikumā noteikto skaitu un dārzeņu platībā nav īstenoti nezāļu ierobežošanas agrotehniskie pasākumi vismaz tādā apjomā, lai netiktu kavēta kultūraugu augšana un kultūraugi sasniegtu ražas novākšanai piemērotu gatavību.

Norādītajos gadījumos lauksaimniekam jāmaina deklarētais kultūrauga kods uz 792 vai 610 (papuve):

- ja norāda kodu 792, tad attiecīgajās platībās augošie kultūraugi vai kultūraugu maisījums jānokuļ vai jānopļauj, vai jāiestrādā augsnē līdz 15.10.2023.
- ja norāda kodu 610, tad apsaimnieko kā papuvi (skat. 3.7.apakšnodaļā)

3.4. Nepārvarama vara un ārkārtas apstākļi

Par nepārvaramu varu vai ārkārtas apstākļiem uzskatāmi šādi gadījumi:

- smaga dabas katastrofa vai smagi meteoroloģiski apstākļi, kas būtiski ietekmē saimniecību;
- lauksaimniecības dzīvnieku novietņu nejauša nopostīšana saimniecībā;
- epizootija, augu slimības uzliesmojums vai augu kaitēkļu klātbūtne, kas skar visus atbalsta saņēmēja lauksaimniecības dzīvniekus vai lauksaimniecības kultūraugus vai daļu no tiem;
- visas saimniecības vai tās lielas daļas ekspropriācija (piespiedu atsavināšana valsts vai sabiedrības vajadzībām), ja minēto ekspropriāciju nevarēja paredzēt Ģeotelpiskā iesnieguma iesniegšanas dienā;
- atbalsta saņēmēja nāve;
- atbalsta saņēmēja ilgstoša darbnespēja;
- u.c. no atbalsta saņēmēja neatkarīgi iemesli.

Ja iestājušies nepārvaramas varas vai ārkārtas apstākļi, ne vēlāk kā 15 darbdienu laikā, sākot no dienas, kad šāda iespēja rodas, LAD jāiesniedz:

- detalizēts apraksts par nepārvaramas varas vai ārkārtas apstākļu iestāšanos;
- nepārvaramu varu vai ārkārtas apstākļus apliecinājoši dokumenti.

3.5. Maksājumi par īsirtmeta atvasāju platībām

ISIP un MLS var saņemt par īsirtmeta atvasāju platībām, ja:

- tiek stādītas un audzētas viena vecuma īsirtmeta atvasāju sugas: apse (*Populus spp.*) vai baltalksnis (*Alnus incana*) – vismaz 4000 stādu uz 1 ha, kārkls (*Salix spp.*) – vismaz 10 000 stādu uz 1 ha;
- ievēro 5 gadu maksimālo cirtes aprites laiku;
- platībās saskaņā ar meliorācijas kadastra datiem nav reģistrētas meliorācijas sistēmas 2011.gada 1.jūlijā vai nav no jauna izveidotas meliorācijas sistēmas pēc 2011.gada 1.jūlija;
- kopā ar Ģeotelpisko iesniegumu iesniedz īsirtmeta atvasāju sugu stādu izcelsmes apliecinājumu (kopiju).

3.6. Maksājumi par kaņepju platībām

Kaņepju platība ir atbalsttiesīga, ja:

- tā ir iekļauta THC monitoringā;
- izaugušajos kaņepju augos THC saturs nepārsniedz 0,3%.

TM un Lauku attīstības intervenču atbalsts, ko var saņemt par kaņepju platībām:

- ISIP, PAR, JAL, SAP, EKO1 vai EKO7, EKO4, EKO5, ZJ, BAA, BLA vai
- MLS, ZJ, BAA, BLA.

Nosacījumi par kaņepju platībām:

- kaņepju lauks jāapsēj ar vienu atbalsttiesīgu šķirni (ja kaņepju platību sēšanai izmanto dažādas šķirnes, tad katra lauka platība ar atšķirīgu šķirni jādeklarē atsevišķi ar k.k.170);
- minimālā izsējas norma – 15 kg/ha;
- līdz 15.06.2023. VAAD par visu kaņepju platību jāiesniedz “Iesniegums platības iekļaušanai kaņepju THC monitoringā”:
 - VAAD informēs lauksaimnieku par plānoto pārbaudi;
 - VAAD pārbaudes īstenošanai, lauksaimniekam jāinformē VAAD par kaņepju ziedēšanas sākumu 10 dienu laikā pēc tā;
- līdz 30.06.2023. jāapmaksā VAAD izsniegtais rēķins dalībai THC monitoringā.

Papildu sniedzamā informācija Ģeotelpiskā iesnieguma solī “Kaņepju sējplatības”:

- informācija par kaņepju laukos iesēto šķirni un izsēto sēklu apjomu (kg/ha);
- jāiesniedz iesēto kaņepju šķirnes sertificētas sēklu iepakojumu oficiālās etiķetes oriģinālu vai kaņepju saglabājamās šķirnes sēklu iepakojuma etiķetes oriģinālu.

Sertificētu sēklu iesaiņojuma oficiālās etiķetes vai zīmogojuma saturs:

- atsauce uz ES tiesību aktiem (var lietot norādi “ES tiesību akti”);
- sertificētājinstiūcijas un valsts nosaukums vai to abreviatūra;
- ražotājvalsts nosaukums;
- oficiāli piešķirtais sērijas numurs;
- sēklu partijas numurs;
- deklarētā sēklu neto vai bruto masa vai sēklu skaits iesaiņojumā;
- suga (norāda botānisko nosaukumu (var saīsinātā formā) latīņu burtiem bez atsauces uz autoriem);
- šķirne (norāda latīņu burtiem);
- kategorija;
- saiņošanas mēnesis un gads vai pēdējā parauga noņemšanas mēnesis un gads.

Atbalsttiesīgas kaņepju šķirnes, kuras kārtējā gada 15.martā ir iekļautas Lauksaimniecības augu šķirņu kopējā katalogā:

Alive SK, AMX, Armanca, Asso, Austa SK, Balaton, Beniko, Bialobrzeskie, Cannakomp, Carma, Carmagnola, Carmaleonte, CFX-2, Chamaeleon, Codimono, CRS-1, CS, Dacia Secuieni, Delta-405, Delta-Ilosa, Dioica 88, Djumbo 20, Earlina 8 FC, Eletta Campana, Enectarol, Epsilon 68, Estica, Fedora 17, Felina 32, Férimon, Fibranova, Fibrante, Fibrol, Fibror 79, Finola, Fiona, Fukal, Futura 75, Futura 83, Glecia, Gliana, Glyana, Helena, Henola, Ivory, KC Bonusz, KC Dora, KC Virtus, KC Zuzana, KCA Borana, Kompolti, Kompolti hibrid TC, Lipko, Loja, Lovrin 110, Mara 21, Marcello, Marina, Markant, Matrix, MGC 1013, Midwest, Mietko, Monoica, Muka 76, Nashinoīde 15, Northwest, OGK, Olivia, Orion 33, Ostara 9, Pain killer, Rajan, Ratza, Santhica 23, Santhica 27, Santhica 70, Secuieni Jubileu, Silvana, Sofia, Stara Prekmurska, Strawberry H, Strawberry K, Succesiv, Teodora, Tiborszallasi, Tisza, Tygra, Uniko B, Uso-31, Villanova, Wielkopolskie, Wojko, Zenit. Adzelveiši un Pūriņi – Latvijas izcelsmes kaņepju saglabājamās šķirnes.

3.7. Atbalsttiesīgas LIZ nosacījumi

LIZ veids	LIZ definīcijas skaidrojums	Atbalsttiesīgās LIZ nosacījumi	
Aramzeme	<p>LIZ, ko izmanto kultūraugu audzēšanai. Kultūraugi var būt viengadīgi (sēj katru gadu) vai daudzgadīgi</p> <p>Platība var ietvert agromežsaimniecības sistēmu elementus</p> <p><i>Ja aramzemē sētos zālājus aramzemē audzē vairāk nekā 5 gadus, tad no sestā gada LIZ neuzskata par aramzemi (skat. ilggadīgie zālāji)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • augsnes virsma ir: <ul style="list-style-type: none"> ➢ līdzena, atbilstoši lauksaimniecības apsaimniekošanas veidam un vietas mikroreljefam ➢ piemērota pirmsējās apstrādei vai zālāja un citu augu nopļaušanai vai novākšanai • tajā nav krūmu dzinumu, kas vecāki par 1 gadu • tai nav nepieciešams uzklāt augsni vai nolīdzināt augsnes virsmu, izmantojot šķūrēšanas vai iekrāvēju tehniku 	
Aramzeme	<p>Aramzeme, kuru izmanto kā papuvi ar k.k.610 <i>(nosacījumi arī LLVS 8.1. prasības izpildei, ja papuvi deklarē ar k.k.610)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • kārtējā gadā līdz 15.jūlijam neizmanto ražas novākšanai vai dzīvnieku ganīšanai • jānodrošina nezāļu iznīcināšana, nepieļaujot sēklu nogatavošanos • līdz kārtējā gada 30.maijam mehāniski jāapstrādā, ja papuves platība iepriekšējā gadā deklarēta kā ilggadīgais zālājs, aramzemē sēts zālājs, papuve vai arī platība nav bijusi deklarēta (ja vien papuvē kārtējā gadā netiek sēti zaļmēslojuma augi, izmantojot tiešo sēju vai joslu apstrādes metodi) 	
	<p>LLVS 8.1: zaļmēslojuma augu papuve (k.k. 612)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • neizmanto ganīšanai, lopbarības ieguvei vai ražas novākšanai • aizliegts lietot AAL līdz zaļmēslojuma iestrādei augsnē 	
	<p>EKO2 papuve: zaļmēslojuma augu papuve (k.k.612), kurā iesētajā maisījumā no vismaz diviem zaļmēslojuma augiem viens ir EKO2 atbalsttiesīgais zaļmēslojuma kultūraugs</p>	<ul style="list-style-type: none"> • neizmanto ganīšanai, lopbarības ieguvei vai ražas novākšanai • aizliegts lietot ķīmiskos AAL līdz zaļmēslojuma iestrādei augsnē • papuves platība nepārsniedz 10% no saimniecības aramzemes platības 	
	<p>Kaņepju platības</p>	<p>LIZ, kurā iesētas kaņepju šķirņu sēklas, kas kārtējā gada 15.martā ir iekļautas “Lauksaimniecības augu šķirņu kopējā katalogā”</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kaņepju platībām jābūt iekļautām THC monitoringā • izaugušajos kaņepju augos THC saturs nepārsniedz 0,3%
	<p>Aramzemē sētie zālāji, tīrsējā sēti tauriņzieži</p>	<p>Zālāji, ko veido stiebrzāļu vai lopbarības zālaugu maisījumi, t.sk. kuros tauriņzieži ir vairāk par 50%, un kas augsekā ir iekļauti līdz 5 gadiem (ieskaitot)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • līdz kārtējā gada 15.augustam jānopļauj un līdz kārtējā gada 15.septembrim jānovāc neatkarīgi no pļaušanas reižu skaita vai • līdz kārtējā gada 15.augustam jānogana (nepietiekami noganītās platības jāappļauj)
	<p>Zālāji sēklaudzēšanai savā saimniecībā (par kuriem ir iesniegts iesniegums LAD reizē ar Ģeotelpisko iesniegumu) vai kuri kārtējā gadā ir pieteikti lauku apskatei VAAD (vai nākamajā gadā, ja kārtējā gadā iesēti bez virsauga)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • līdz kārtējā gada 1.oktobrim jānokul 	
<p>Zālāji, ko izmanto biškopībā nektāra vākšanai (t.sk. par kuriem noslēgts apputeksnēšanas pakalpojuma līgums) vai ārstniecības augu vākšanai</p>	<ul style="list-style-type: none"> • līdz kārtējā gada 15.septembrim jānopļauj un jānovāc 		
<p>EKO2 nektāraugi</p>	<p>Tīrsējā vai savstarpējos maisījumos sētus nektāraugus neuzskata par aramzemē sētu zālāju vai ilggadīgo zālāju</p>	<ul style="list-style-type: none"> • jānopļauj un jānovāc vai jāasmalcina pēc ziedēšanas • aizliegts lietot ķīmiskos AAL visu kalendāro gadu 	

LIZ veids	LIZ definīcijas skaidrojums	Atbalsttiesīgās LIZ nosacījumi
Ilggadīgie zālāji	Zālāji, ko veido stiebrzāles vai lopbarības zālaugi <ul style="list-style-type: none"> • aramzemē sētie zālāji no sestā gada tiek uzskatīti par ilggadīgajiem zālājiem, t.sk., ja zālājs ir atjaunots vai platība apstrādāta, vai iesēti citi zālāji • var ietvert agromežsaimniecības sistēmu elementus 	<ul style="list-style-type: none"> • līdz kārtējā gada 15.augustam jānopļauj un līdz kārtēja gada 15.septembrim jānovāc neatkarīgi no pļaušanas reīžu skaita vai • līdz kārtējā gada 15.augustam jānogana (nepietiekami noganītās platības jāappļauj)
	ES nozīmes zālāju biotops vai putnu dzīvotne	<p>Ja NAV pieteikti BDUZ, tad līdz kārtējā gada 15.septembrim:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jānopļauj un jānovāc izvēloties augsnes mitruma apstākļiem piemērotu pļaušanas tehniku vai • jānogana, nepietiekami noganītās platības jāappļauj <p>Ja IR pieteikti BDUZ, tad ekstensīvi jānogana:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ar ganību dzīvniekiem – zālējājiem; • jānodrošina optimāls ganīšanas režīms (ganību sezonā no 15.maija līdz 15.septembrim nosacītais dzīvnieku blīvums nepārsniedz 0,9 LielV uz 1 ha) • nepietiekami noganītās platības jāappļauj <p><u>vienu reizi sezonā jānopļauj un jānovāc:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • līdz kārtējā gada 15.septembrim zālāju biotopi • no 1.jūlija līdz 15.septembrim zālāji putnu dzīvotnēs
	Zālāji, ko aizņem enerģijas ieguvei audzēta klūdziņprosa un miežubrālis, kuru ziedēšanas fāze ir sasniegta iepriekšējā gadā	<ul style="list-style-type: none"> • līdz kārtējā gada 1.maijam jānopļauj un jānovāc, ja ziedēšanas fāze ir sasniegta iepriekšējā gadā.
	Zālāji, ko izmanto biškopībā nektāra vākšanai (t.sk. par kuriem noslēgts apputeksnēšanas pakalpojuma līgums) vai ārstniecības augu vākšanai	<ul style="list-style-type: none"> • līdz kārtējā gada 15.septembrim jānopļauj un jānovāc
Ilggadīgie stādījumi	LIZ platība, kurā kultūraugus neaudzē augsekā un kurā audzētie kultūraugi dod ražu vairākas reizes (augļu dārzi, stādaudzētavas u.c.) <ul style="list-style-type: none"> • var ietvert agromežsaimniecības sistēmu elementus • stādaudzētavas stādi tiek audzēti dzīvā augsnē, kas ir saistīta ar augsnes apakškārtu un pamatiezi 	<ul style="list-style-type: none"> • līdz kārtējā gada 15.septembrim: <ul style="list-style-type: none"> ➤ rindstarpas, kuru platums pārsniedz 1 m, jāizpļauj vai jāapstrādā ➤ nokaltušie ilggadīgo stādījumu koki vai krūmi jāaizvāc
Īscirtmeta atvasāju sugu platības (ilggadīgie stādījumi)	LIZ platība, kurā saskaņā ar meliorācijas kadastra datiem nav meliorācijas sistēmas un kurā stāda un audzē viena vecuma īscirtmeta atvasāju sugas – apsi, kārklu vai balttalksni	<ul style="list-style-type: none"> • 5 gadu maksimālais cirtes aprites laiks

3.8. Kultūraugu deklarēšanas nosacījumi

Aramzemē tīrsējā audzētie kultūraugi (k.k. 872)	Ja saimniecības aramzemē tīrsējā tiek audzēti kultūraugi, kas nav atrodami kultūraugu sarakstā, Ģeotelpiskajā iesniegumā tie jādeklarē kā “Pārējie kultūraugi, sēti tīrsējā aramzemē” (k.k. 872), piemēram, eļļas rutks sēklas ieguvei, lēcas u.c. Deklarējot kultūraugus ar k.k. 872, lauksaimniekam pēc LAD pieprasījuma būs jāiesniedz papildu deklarācija par katru kultūraugu atsevišķi
Kultūraugu maisījumi aramzemē (k.k. 873)	Platību, kurā iesēts sēklu maisījums, uzskata par platību, kas aizņemta ar vienu kultūraugu, neatkarīgi no maisījumā iekļauto kultūraugu skaita. Ģeotelpiskajā iesniegumā kultūraugu maisījums jādeklarē kā “Pārējie citur neminētie kultūraugi, sēti kā kultūraugu maisījums aramzemē” (k.k. 873)
Maisījumi, kuros vairāk nekā 50% ir slāpekli piesaistoši kultūraugi (k.k. 445, 446, 447)	Deklarējot maisījumus, kuros vairāk nekā 50% ir slāpekli piesaistoši kultūraugi, lauksaimniekam pēc LAD pieprasījuma būs jāiesniedz apliecinājumu par izmantoto sēklas daudzumu. Ja LAD informāciju nesaņems, LAD pārbaudēs uz vietas saimniecībā noteiks slāpekli piesaistošo kultūraugu pārsvaru, pamatojoties uz augu skaitu vai zaļmasas īpatsvaru
Dārzeni nelielās platībās (k.k. 871)	Ja vienlaidu platībā augošas saistītajam ienākumu atbalstam atbalsttiesīgās dārzenu kultūraugi katrs aizņem mazāk par 0,1 ha un kopējā saimniecības aramzemes platība nav lielāka par 10 ha, Ģeotelpiskajā iesniegumā tie jādeklarē kā “Dārzeni, ja vienlaidu platībā augošas SA atbalsttiesīgās dārzenu kultūraugu sugas katra aizņem mazāk par 0,1 ha un kopējā saimniecības aramzemes platība nav lielāka par 10 ha” (k.k. 871)
Ilggadīgie stādījumi (k.k. 952)	Ja saimniecībā tiek audzēti kultūraugi, kas ir ilggadīgie stādījumi un nav atrodami kultūraugu sarakstā, Ģeotelpiskajā iesniegumā tie jādeklarē kā “Citur neminēti ilggadīgie stādījumi ēdamo augļu un ogu ieguvei” (k.k. 952). Piemēram, persiki, aprikozes, korintes, kizili, aktinīdijas, citronliānas, lazdas (ēdamo augļu šķirnes) u. c.
Pasēja: jauktu kultūraugu audzēšana	Ja galvenajam kultūraugam pasējā tiek audzēts otrs kultūraugs, uzskata, ka platību aizņem tikai galvenais kultūraugs un Ģeotelpiskajā iesniegumā jādeklarē galvenā kultūrauga kods
Graudaugu sējumi ar stiebrzāļu vai tauriņziežu pasēju	Graudaugu sējumi ar stiebrzāļu vai tauriņziežu pasēju Ģeotelpiskajā iesniegumā jādeklarē ar speciāli šādiem gadījumiem izveidotiem kultūrauga kodiem, piemēram, “Mieži vasaras ar stiebrzāļu vai tauriņziežu pasēju” (k.k. 133)
Kultūraugi nelielā platībā (piemājas dārzi) (k.k. 811)	Ja saimniecībā tiek audzēti dažādi kultūraugi nelielā platībā (vienā laukā) un katrs no kultūraugiem aizņem mazāk par 0,1 ha, piesakoties atbalstam, Ģeotelpiskajā iesniegumā tie jādeklarē kā “Dažādi kultūraugi nelielā aramzemes platībā jeb vairāki kultūraugi, audzēti vienlaidu laukā, ja katrs no kultūraugiem attiecīgajā laukā aizņem mazāk par 0,1 ha, vai platības, ko izmanto ziedu audzēšanai” (k.k. 811). Ar šo kodu var deklarēt piemājas dārzus, kā arī ziedus, ko audzē pavairošanai un griešanai. Deklarējot kultūraugus ar k.k. 811, lauksaimniekam pēc LAD pieprasījuma būs jāiesniedz papildu deklarācija par katru kultūraugu atsevišķi
Ilggadīgie zālāji (k.k. 710)	Kā ilggadīgos zālājus deklarē platību, kura piecus gadus pēc kārtas ir deklarēta kā aramzemē sētu stiebrzāļu un (vai) lopbarības zālaugu (āboliņa, lucernas, vīķu, amoliņa, esparsetes, lupīnas, austrumu galegas, ragaino vanagnadziņu) maisījums vai kā stiebrzāles tīrsējā, vai kā lopbarības zālaugi tīrsējā. Kā ilggadīgos zālājus deklarē arī ES nozīmes zālāju biotopus vai putnu dzīvotnes
Papuve ražas iegūšanai	2023.gadā paredzēta atkāpe LLVS8.1. prasībai – 4% no aramzemes atvēlēt ar ražošanu nesaistītām platībām vai ainavas elementiem. EPS Ģeotelpiskajā iesniegumā kolonnā “Papuve ražas iegūšanai (LLVS8.1. izpildei)” var veikt atzīmi pie laukiem, kuros deklarēti: kvieši, rudzi, auzas, griķi, mieži, dārzeni vai kartupeļi un šajās platībās atļauts lietot AAL. Piemēram, ja 2023.gadā EPS Ģeotelpiskajā iesniegumā, deklarējot vasaras kviešus ar k.k.111, pie lauka būs ielikta atzīme kolonnā “Papuve ražas iegūšanai (LLVS8.1. izpildei)”, tad šāds lauks tiks uzskatīts par : <ul style="list-style-type: none"> • papuvi – LLVS8.1. prasības izpildei • vasaras kviešiem – prasības izpildei par augu maiņu (LLVS7) un kultūraugu dažādošanas prasības izpildei EKO1 un EKO7

3.9. Intervencu savienojamība viena lauka ietvaros Ģeotelpiskajā iesniegumā 2023.gadā vai dzīvnieku intervencu savienojamība

Atbalsta veidi	TIEŠIE MAKSĀJUMU INTERVENČES																				LAUKU ATTĪSTĪBAS INTERVENČES				
	ISIP	PAR	JAL	Saisītītie ienākumu atbalsti										Ekoshēmas							MLS	ZJ	VSD	BDUZ	BLA
				SAP	SKC	SSK	SSA	SLS	SMI	SVR	SDA	SAU	SRP	EKO1	EKO2	EKO4	EKO5	EKO6	EKO7						
ISIP		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+/-	+
PAR	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+
JAL	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+
SAP	+	+	+		-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	+	-	+	-	-	+/-	+	-	+
SKC	+	+	+	-		-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	+	-	+	-	-	+/-	+	-	+
SSK	+	+	+	-	-		-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	+	-	+	-	-	+/-	+	-	+
SSA	+	+	+	-	-	-		-	-	-	-	-	-	+	+	+	+	+	+	-	-	+/-	-	-	+
SLS	+	+	+	-	-	-	-		-	-	-	-	-	+	+	+	+	-	+	-	-	+/-	-	-	+
SMI	+	+	+	-	-	-	-	-		-	-	-	-	+	+	+	+	-	+	-	-	+/-	-	-	+
SVR	+	+	+	-	-	-	-	-	-		-	-	-	+	+	+	+	-	+	-	-	+/-	-	-	+
SDA	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-		-	-	+	+	-	+	-	+	-	-	+/-	+	-	+
SAU	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-		-	+	+	-	+	-	+	-	-	+/-	+	-	+
SRP	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-		+	+	+	+	-	+	-	-	+/-	-	-	+
EKO1	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	-	-	-	-	+/-	+	-	+/-
EKO2	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+/-	-	+	-	-	+/-	+	-	+
EKO4	+	+	+	+	-	-	+	+	+	+	-	-	+	+	+		+	-	+	-	-	+/-	-	-	+
EKO5	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+/-	+		+	+	-	-	+/-	+	-	+
EKO6	+	+	+	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		+	+	-	+/-	-	-	+
EKO7	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+		+	-	+/-	-	+	+
MLS	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+
SA dzīvniekiem	Pieteikšanās SSG, SKZ, SLM un SAI neietekmē pieteikšanos citām intervencēm, izņemot – nevar vienlaicīgi pieteikties EMLA, ja dzīvnieki ir bioloģiski sertificēti, un MLS																								
ZJ	+	+	+	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+	-	+/-	-	+/-	+/-
VSD	+	+	+	+	+	+	-	-	-	-	+	+	-	+	+	-	+	-	-	+	+/-	-	-	-	-
BDUZ	+/-	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	-	-	+/-
BLA	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+/-	+	+	+	+	+	+	+/-	-	+/-	-	-
BAA	Pieteikšanās BAA neietekmē pieteikšanos citām intervencēm. Ja BAA intervencē sniedz vienīgi apputeksnēšanas pakalpojumu (zeme nav ne īpašumā, ne valdījumā), tad nevar saņemt maksājumu par citām platībatkarīgajām intervencēm																								
EMLA	EMLA var pieteikties vienīgi konvencionālās saimniecības. Pieteikšanās EMLA neietekmē pieteikšanos citām intervencēm, izņemot – nevar pieteikties BLA, jo dzīvniekiem jābūt bioloģiski sertificētiem																								
NIM	Pieteikšanās NIM neietekmē pieteikšanos citām intervencēm. Var vienlaicīgi pieteikties NIM un BDUZ 4.klasei																								

+/- nozīmē, ka platību vienlaicīgi var pieteikt attiecīgajās intervencēs, ņemot vērā noteiktus ierobežojumus. Piemēram, vienā laukā var vienlaicīgi pieteikt ISIP un BDUZ, bet ISIP par BDUZ 4.klases zālāju nevar saņemt. Vienlaicīgi vienā laukā var pieteikt BLA un ZJ, bet par ZJ aizņemto platību nevar saņemt maksājumu BLA intervencē (sīkāk skatīt pie attiecīgās intervences veida).

4. AKTĪVAIS LAUKSAIMNIEKS

No 2023.gada atbalsta pretendents jāatbilst aktīva lauksaimnieka nosacījumiem, lai saņemtu tiešos maksājumus.

Ja 2022.gadā tiešo maksājumu kopsumma (pirms samazinājuma piemērošanas) **nepārsniedza** 500 EUR, tad atbalsta pretendents 2023.gadā aktīva lauksaimnieka statuss nav jāpierāda un var pretendēt uz tiešajiem maksājumiem.

Ja 2022.gadā tiešo maksājumu kopsumma (pirms samazinājuma piemērošanas) **pārsniedza** 500 EUR, tad atbalsta pretendents 2023.gadā jāizpilda viens no 4.1.tabulā norādītajiem kritērijiem.

Lai noteiktu tiešo maksājumu summu gadījumos, kad 2022.gadā atbalsta pretendents nebija pieteicies tiešajiem maksājumiem, aprēķinus veic, atbalsta pretendenta 2023.gada Ģeotelpiskajā iesniegumā noteikto hektāru skaitu reizinot ar 2022.gada valsts vidējiem tiešajiem maksājumiem (181,19 EUR) par hektāru.

4.1.tabula: Aktīva lauksaimnieka kritēriji, atbilstības noteikšanas veidi

Atbalsta pretendents atbilst aktīva lauksaimnieka nosacījumiem, ja:	Atbilstības noteikšana
1) tam LDC ir reģistrēta vismaz 1 nosacītā LielV 2023.gada 1.martā	Atbilstību šiem kritērijiem LAD noteiks, izmantojot publiskajos reģistros pieejamo informāciju un atbalsta pretendenta 2023.gada Ģeotelpiskajā iesniegumā ievadītos datus
2) tas ir iekļauts VAAD Lauksaimniecības produktu integrētās audzēšanas reģistrā iepriekšējā vai kārtējā gada 1. oktobrī, un ir VAAD lēmums, ka kultūraugi atbilst normatīvo aktu prasībām	
3) tas kā sēklaudzētājs ir reģistrēts VAAD Sēklaudzētāju un sēklu tirgotāju reģistrā iepriekšējā vai kārtējā gada 1. oktobrī, un attiecīgajā gadā ir vismaz viens VAAD lauku apskatē atzīts lauks	
4) vismaz 1/3 no kārtējā gada Ģeotelpiskajā iesniegumā deklarētās LIZ iepriekšējā vai kārtējā gada 1.oktobrī ir bioloģiski sertificēta	
5) standarta izlaides rādītājs par kārtējā gadā tiešajiem maksājumiem noteikto hektāru ir vismaz 400 EUR. Noteikto ha skaitā neieskaita ilggadīgos zālājus, kas atzīti par ES nozīmes zālāju biotopiem vai putnu dzīvotnēm *	
6) saimniecībā ir nodarbināts vismaz viens algots darbinieks lauksaimnieciskajā darbībā, vai ir ne mazāk kā viena lauksaimniecības darbaspēka vienība uz katru kārtējā gadā tiešajiem maksājumiem noteiktajiem 100 ha. Izņēmums 2023.gadā: atbalsta pretendents, kura LIZ platība (t.sk. kura pieteikta bez atbalsta) nepārsniedz 20 ha, uzskatāms par vienu darbaspēka vienību.	Atbalsta pretendents līdz 01.10.2023. LAD jāsniedz informācija (veidlapu skat. LAD tīmekļvietnē https://www.lad.gov.lv/lv/rokasgramas-un-veidlapas)
7) saimniecības lauksaimnieciskās darbības izmaksas, neieskaitot nekustamā īpašuma nodokli, iepriekšējā gadā vai kārtējā gadā vidēji veido vismaz 120 EUR par katru tiešajiem maksājumiem noteikto hektāru	Atbalsta pretendents līdz 01.10.2023. LAD jāiesniedz pierādījumi par saimniecības lauksaimnieciskās darbības izmaksām (skat. zemāk), izņemot gadījumus, kad VID ir iesniegts saimniecības gada ienākuma deklarācijas D3 vai D3 ¹ pielikums

* ja atbalsta pretendents ir vienīgi BDUZ platības (100% no LIZ), uzskatāms, ka viņš atbilst aktīva lauksaimnieka kritērijam. Šādā gadījumā par BDUZ platību var saņemt arī ISIP vai MLS.

Kritērijs: saimniecības lauksaimnieciskās darbības izmaksas

Pierādījumus par lauksaimnieciskās darbības izmaksām atbalsta pretendents jā sagatavo, izmantojot VID sniegto informāciju par 2022.gadu. Ja šāda informācija VID nav sniegta, atbalsta pretendents LAD jāiesniedz lauksaimnieciskās darbības izmaksas apliecināšanu dokumentu fotokopijas par 2022.gadu vai par nepārtrauktu 12 mēnešu laikposmu, kas sākas ne agrāk par 2022.gada 1.janvāri.

Lauksaimnieciskās darbības izmaksas veido, piemēram: 1) degvielas iegāde; 2) lauksaimniecības tehnikas uzturēšana; 3) lauksaimnieciskās darbības nodrošināšanai izmantoto ēku uzturēšana, t.sk. elektroenerģijas izmaksas; 4) lauksaimnieciskās darbības nodrošināšanai izmantoto ražošanas resursu iegāde: minerālmēsli, organiskie mēsli, AAL, kalpojamais materiāls, kultūraugu sēklas, lopbarība; 5) saņemto lauksaimnieciskās darbības pakalpojumu izmaksas, t.sk. izmaksas par LIZ pirmssējas un aramzemes pēcsējas apstrādi, ražas novākšanu, produktu pārvadāšanu, ražošanas resursu piegādi, zālāju nopļaušanu un zālaugu masas novākšanu u.c.

Lauksaimniecības izmaksas apliecināšie dokumenti, kas apliecina samaksu par darījumu, ir, piemēram: 1) kases čeks, 2) VID reģistrēta numurēta kvīts, 3) preču piegādes dokuments, kas noformēts saskaņā ar normatīvajiem aktiem par grāmatvedības kārtošānu, 4) bankas konta izraksts vai bankas apstiprināts maksājuma uzdevums.

Ja izmaksu vērtība ir lielāka par 30 EUR (bez PVN), dokumentā jābūt pakalpojuma saņēmēja rekvizītiem (juridiskajām personām – nosaukumam un Vienotajam reģistrācijas numuram, fiziskajām personām – vārdam, uzvārdam un personas kodam)

5. NOSACĪJUMU SISTĒMA

Nosacījumu sistēma (NS) izveidota, ievērojot gan ES regulējumu, gan Latvijas tradicionālo lauksaimniecības praksi un specifiskās vajadzības. NS mērķis ir veicināt bioloģiskās daudzveidības aizsargāšanu, biotopu un lauku ainavas saglabāšanu, nodrošināt ilgtspējīgu attīstību un dabas resursu – ūdens, augsnes un gaisa – efektīvu pārvaldīšanu.

Iepriekšējā periodā lauksaimniekiem bija saistošas Savstarpējās atbilstības prasības un nosacījumi. No 2023.gada tās vietā jāievēro Nosacījumu sistēma, kurā ietvertas:

- normatīvajos aktos noteiktās pārvaldības prasības (**TANPP**) un
- laba lauksaimniecības un vides stāvokļa standarti (**LLVS**)

Nosacījumu sistēma aptver trīs jomas: **1) Klimats un vide, 2) Sabiedrības veselība un augu veselība, 3) Dzīvnieku labturība.**

Visiem atbalsta pretendentiem jāievēro saimniecībai saistošie TANPP un LLVS (skat.5.1.apakšnodaļu).

Šīs sadaļas 5.2.apakšnodaļā ir detalizēts apraksts par katru LLVS un to prasībām. Informāciju par TANPP saistošajiem normatīvajiem aktiem skatiet TM MKN 8.pielikumā.

Par kalendārā gada ietvaros konstatētu NS neatbilstību izsaka brīdinājumu (maznozīmīga pārkāpuma gadījumā) vai piemēro attiecīgu samazinājumu kārtējā gada Ģeotelpiskajam iesniegumam, t.i., par noteiktu procentu samazina visus pieteikto intervencu maksājumus.

5.1. LLVS un TANPP veidi un Kompetentās kontroles institūcijas (KKI), kas atbildīgas par to pārbaudi

NS jomas	Kods	LLVS/ TANPP veidi	KKI
I Klimats un vide	LLVS1	Ilggadīgo zālāju saglabāšana	LAD
	LLVS2	Mitrāju un kūdrāju aizsardzība lauksaimniecības zemēs	
	LLVS3	Aizliegums dedzināt rugājus vai sauso zāli	
	LLVS4	Bufertjoslas izveide gar ūdensobjektiem	VAAD
	LLVS5	Augsnes apstrāde, kas samazina augsnes degradācijas un erozijas risku, ņemot vērā nogāzes slīpumu	LAD
	LLVS6	Minimāls augsnes pārklājums, lai izvairītos no kailas zemes sensitīvākajos periodos	
	LLVS7	Augu maiņa	
	LLVS8.1	Minimāla lauksaimniecības zemes daļa, kas atvēlēta ar ražošanu nesaistītām platībām vai iezīmēm	
	LLVS8.2	Dižakmeņu, aizsargājamu koku un aleju saglabāšana	
	LLVS8.3	Aizliegums griezt dzīvžogus, cirst kokus (putnu vairošanās, ligzdošanas laikā)	
	LLVS8.4	Invazīvu augu (latvāņu) izplatības novēršana	
	LLVS9	Aizliegums pārveidot vai apart ES nozīmes zālāju biotopu vai putnu dzīvotni	
	LLVS10	Meliorācijas sistēmu uzturēšana	
	TANPP1	Fosfātu piesārņojuma kontrole	
	TANPP2	Ūdens resursu aizsardzība (attiecas uz īpaši jutīgajām teritorijām)	VAAD, LAD
	TANPP3	Savvaļas putnu aizsardzība	VMD, LAD
TANPP4	Dabisko biotopu un savvaļas dzīvnieku un augu aizsardzība	LAD	
II Sabiedrības veselība un augu veselība	TANPP5	Pārtikas nekaitīgums	PVD
	TANPP6	Ierobežojumi hormonālas, tireostatiskas iedarbības vielu un betaagonistu lietošanā	
	TANPP7	Augu aizsardzības līdzekļu lietošana	VAAD
	TANPP8	Augu aizsardzības līdzekļu lietošana	
III Dzīvnieku labturība	TANPP9	Teļu labturība	PVD
	TANPP10	Cūku labturība	
	TANPP11	Vispārīgās lauksaimniecības dzīvnieku labturības prasības	

5.2. Laba lauksaimniecības un vides stāvokļa standarti

Laba lauksaimniecības un vides stāvokļa standarts (LLVS) – kods, nosaukums, apraksts	Detalizēta informācija atrodama
<p>LLVS1 – Ilggadīgo zālāju saglabāšana</p> <p>Attiecas uz visiem lauksaimniekiem, kuru rīcībā ir zeme, kas pēdējo 5 gadu laikā no ilggadīgajiem zālājiem ir pārveidota par cita izmantojuma zemi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ilggadīgo zālāju uzturēšana tiek nodrošināta valsts līmenī. • Ilggadīgie zālāji ir zeme, kurā kārtējā gadā sēj vai audzē stiebrzāles vai citus lopbarības zālaugus un kurā vismaz 5 iepriekšējos gadus pēc kārtas audzētas dabiski veidojušās (pašiesējušās) vai kultivētas (sētas) stiebrzāles vai citi lopbarības zālaugi, arī tad, ja šajā laikposmā zālājs bijis atjaunots, zālāju platība bija apstrādāta vai sākotnēji augušo stiebrzāļu vai zālaugu vietā ir iesētas citas stiebrzāles vai zālaugi. • Ilggadīgo zālāju īpatsvara atsaucis rādītājs 2023.gadam ir 24,64%, kas iegūts, 2018.gada kopējo ilggadīgo zālāju platību (425 175 ha) dalot ar kopējo LIZ platību (1 725 395 ha). <p>LAD aprēķina un katru gadu līdz 20.augustam oficiālajā izdevumā “Latvijas Vēstnesis” publicē informāciju par:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ilggadīgo zālāju platības īpatsvaru pret LIZ platību kārtējā gadā; • ilggadīgo zālāju platības īpatsvara atsaucis rādītāja un kārtējā gada ilggadīgo zālāju platības īpatsvara attiecības izmaiņām; • ilggadīgo zālāju platību hektāros, kas atjaunojama, lai nodrošinātu, ka ilggadīgo zālāju īpatsvara rādītāja attiecība pret ilggadīgo zālāju īpatsvara attiecības rādītāju nav mazāka par 5%. <p>Ja ilggadīgo zālāju īpatsvara atsaucis rādītāja un kārtējā gada ilggadīgo zālāju platības īpatsvara rādītāja attiecība samazinās par vairāk nekā 5%, LAD līdz kārtējā gada 30.septembrim informēs lauksaimniekus par pienākumu LIZ platību (norādot attiecīgās platības lielumu) pārveido par ilggadīgā zālāja platību līdz nākamā gada 15.jūnijam, ja to rīcībā ir zeme, kas pēdējo 5 gadu laikā no ilggadīgā zālāja ir pārveidota par cita lietojuma zemi. Nākamā gada Ģeotelpiskajā iesniegumā lauksaimnieks pārveidoto platību deklarē kā ilggadīgo zālāju.</p> <p>Pārveidošanas prasība neattiecas uz šādu pārveidoto saimniecības rīcībā esošas LIZ platības daļu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • platību, kas no ilggadīgā zālāja pārveidota par ilggadīgo stādījumu; • uz pusi no platības, kas pārveidota un uz kuras bija nodrošināts dzīvnieku vidējais blīvums vismaz 0,3 LielV gadā pirms tā gada, kad saimniecība pilnībā mainījusi darbības jomu no lopkopības uz augkopības nozari, likvidējot visus saimniecībā turētos lauksaimniecības dzīvniekus; • uz pusi no platības, kas pēdējo 5 gadu laikā ir pretendējusi uz tiešo maksājumu vai lauku attīstības atbalstu gados jauniem lauksaimniekiem. <p>Platība, kas ir atkārtoti pārveidota par ilggadīgo zālāju vai izveidota kā ilggadīgais zālājs, uzskatāma par ilggadīgo zālāju no pirmās atkārtotas pārveidošanas vai izveidošanas dienas. Šo platību izmanto, lai audzētu stiebrzāles vai citus lopbarības zālaugus, vismaz 5 secīgus gadus pēc to atkārtotas pārveidošanas vai, ja šo platību jau izmanto stiebrzāļu vai cita veida lopbarības zālaugu audzēšanai, tik gadus, cik atlikuši, lai sasniegtu 5 secīgus gadus pēc zālāja izveides gada.</p>	<p>SP 214.lp.,</p> <p>TM MKN 6.2.apakšnodaļa</p>

<p>LLVS2 – Mitrāju un kūdrāju aizsardzība lauksaimniecības zemēs – prasība jāievēro no 2025.gada!</p> <p>Attiecas uz visiem lauksaimniekiem, kuru apsaimniekotajā LIZ atrodas mitrāju un kūdrāju platības.</p> <p>LIZ esošu mitrāju un kūdrāju augsnes platībās, kuras ir kartogrāfiski identificētas LAD lauku bloku kartē un izmantotas lauksaimnieciskajai darbībai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zemes aršanu veic ne biežāk kā vienu reizi 5 gados, izņemot, ja to aizliedz citi normatīvie akti, tostarp par ekoloģiski jutīgajiem ilggadīgajiem zālājiem; • nav atļauta meliorācijas sistēmu būvniecība, rekonstrukcija vai renovācija, izņemot atsevišķos TM MKN 6.3.nodaļā norādītajos gadījumos. <p>Kūdrāju augsne LIZ ir augsne, kas izmantota lauksaimnieciskajai darbībai un satur vismaz 40 cm kūdras slāni.</p> <p>LIZ esoši mitrāji ir lauksaimnieciskai darbībai izmantota pārmitra vai periodiski ar seklu ūdens slāni klāta palieņu pļava, zāļu vai kūdras purvu platība.</p>	<p>SP 215.lp.,</p> <p>TM MKN 6.3.apakšnodaļa</p>
<p>LLVS3 – Aizliegums dedzināt rugājus vai sauso zāli</p> <p>Attiecas uz visiem lauksaimniekiem</p> <p>Rugaini vai sauso zāli nedezina uz lauka, izņemot gadījumus, kad augu veselības apsvērumu dēļ ir saņemta VAAD un Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta atļauja kontrolētai augu atlieku dedzināšanai uz lauka.</p>	<p>SP 216.lp.,</p> <p>TM MKN 6.4. apakšnodaļa</p>
<p>LLVS4 – Buferjoslas izveide gar ūdensobjektiem</p> <p>Attiecas uz visiem lauksaimniekiem, kas apsaimnieko LIZ pie ŪSIK ūdenstecēm un ūdenstilpēm, kā arī novadgrāvjiem, kas iekļauti meliorācijas kadastrā.</p> <p>Aizliegts lietot mēslošanas un augu aizsardzības līdzekļus buferjoslās, kuras ir:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 10 m platā joslā gar ūdensobjektu, kas noteikts saskaņā ar normatīvajiem aktiem par ūdens saimniecisko iecirkņu klasifikatoru un ūdenstilpju klasifikatoru (ŪSIK); • 3 m platā joslā gar ūdensnotekām (novadgrāvjiem), kas ir iekļauti meliorācijas kadastrā. <p>Buferjoslas ir kartogrāfiski identificētas LAD lauku bloku kartē.</p>	<p>SP 216.lp.,</p> <p>TM MKN 6.4. apakšnodaļa</p>
<p>LLVS5 – Augsnes apstrāde, kas samazina augsnes degradācijas un erozijas risku, ņemot vērā nogāzes slīpumu – prasību nepiemēro Ģeotelpiskajam iesniegumam, kas iesniegts 2023.gadā!</p> <p>Attiecas uz lauksaimniekiem, kuri apsaimnieko nogāzēs esošu LIZ.</p> <p>Laukiem, kuru nogāzes garums ir vismaz 20 m, platums ir vismaz 20 m un slīpums ir lielāks par 6 grādiem (10,5%):</p> <ul style="list-style-type: none"> • periodā no iepriekšējā gada 1. oktobra līdz kārtējā gada 15. martam nodrošina augu veģetāciju, saglabā rugaini vai lauku atstāj neapstrādātu pēc kultūraugu novākšanas; • ziemājus vai starpkultūras sēj perpendikulāri nogāzes krituma virzienam, izņemot, ja sēj izmantojot tiešās sējas vai joslu apstrādes metodi. 	<p>SP 217.lp.</p> <p>TM MKN 6.5. apakšnodaļa</p>

<p>LLVS6 -Minimāls augsnes pārklājums, lai izvairītos no kailas zemes sensitīvākajos periodos – prasību nepiemēro Ģeotelpiskajam iesniegumam, kas iesniegts 2023.gadā!</p>	
<p>Attiecas uz visiem lauksaimniekiem.</p> <p>Rudens un ziemas periodā no iepriekšējā gada 15.novembra līdz kārtējā gada 15.februārim</p> <ul style="list-style-type: none"> • Īpaši (nitrātu) jutīgajās teritorijās vismaz 65% • Vidzemē un Latgalē vismaz 55% • pārējā Latvijas teritorijā vismaz 60% <p>no saimniecības aramzemes un ilggadīgo stādījumu platības jānodrošina augsnes pārklājums (ja saimniecības aramzemes un ilggadīgo stādījumu platības atrodas dažādās teritorijās, katrai platības daļai piemēro attiecīgās teritorijas noteikto prasību).</p> <p>Augsnes pārklājumu var nodrošināt ar sētiem vai stādītiem kultūraugiem, zālaugiem vai neapstrādātām platībām pēc kultūraugu novākšanas.</p> <p>Nosakot aramzemes un ilggadīgo stādījumu platību, uz kuru attiecināma minētā prasība, tajā neieskaita dārzeņu, kartupeļu un biešu platību, kurā pēc 1.septembra novākta raža un kura pēc ražas novākšanas ir aparta jeb apstrādāta un atstāta bez augu seguma.</p> <p>Īpaši (nitrātu) jutīgās teritorijas: Ādažu novads, Bauskas novads (izņemot Valles un Kurmenes pagastus), Dobeles novads, Jelgavas novads (izņemot Jelgavu), Ķekavas novads, Mārupes novads, Olaines novads, Ropažu novads, Salaspils novads, Saulkrastu novads, Siguldas novads (izņemot Lēdurgas pagastu).</p> <p>Vidzemes (izņemot īpaši jutīgās teritorijas) un Latgales plānošanas reģioni: Alūksnes novads, Augšdaugavas novads, Balvu novads, Cēsu novads, Gulbenes novads, Krāslavas novads, Limbažu novads, Līvānu novads, Ludzas novads, Madonas novads, Ogres novads, Preiļu novads, Rēzeknes novads, Smiltenes novads, Valmieras novads, Valkas novads, Varakļānu novads, Daugavpils, Rēzekne.</p> <p>Pārējo Latvijas plānošanas reģionu teritorijas: Aizkraukles novads, Bauskas novada Valles un Kurmenes pagasts, Dienvidkurzemes novads, Jelgava, Jēkabpils novads, Jūrmala, Kuldīgas novads, Liepāja, Rīga, Saldus novads, Siguldas novada Lēdurgas pagasts, Talsu novads, Tukuma novads, Ventspils, Ventspils novads.</p> <p>Izņēmums! Prasību piemēro, ja saimniecības aramzemes vai ilggadīgo stādījumu platība ir vismaz 1 ha!</p>	<p>SP 218.lp.</p> <p>TM MKN 6.5. apakšnodaļa</p>
<p>LLVS7 - Augu maiņa</p>	
<p>Attiecas uz visiem lauksaimniekiem, uz kuriem neattiecas kāds no izņēmumiem.</p> <p>Jānodrošina viengadīgo kultūraugu augu maiņu kārtējā gadā vismaz 35% no kārtējā gada saimniecības aramzemes platības, kurā kārtējā vai iepriekšējā gadā audzēts viengadīgais kultūraugs. Viengadīgo kultūraugu vienā un tajā pašā laukā nedrīkst audzēt vairāk kā 3 gadus pēc kārtas. Kultūraugu audzēšanas secīguma uzskaiti uzsāk ar 2022. gadu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • “35%” daļu rēķina no kārtējā gada aramzemes platības, kuru kārtējā un iepriekšējā gadā neaiņņēma zālāji, lopbarības zālaugi, daudzgadīgie augi vai papuve; • “kultūraugs” ir atšķirīgas ģints kultūraugs, kas pieder pie kādas no krustziežu, nakteņu, ķirbjaugu, tauriņziežu un balandu dzimtām (skat. TM MKN 12.pielikumā); • ziemāji un vasarāji uzskatāmi par atšķirīgiem kultūraugiem, pat tad, ja tie pieder vienai ģintij. <p>Izņēmums! Prasību nepiemēro, ja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • aramzemes platība nepārsniedz 10 ha; • vairāk nekā 75% no atbalsttiesīgās LIZ ir ilggadīgie zālāji vai ir aramzemes platība, ko izmanto, lai audzētu stiebrzāles vai citus lopbarības zālaugus; • vairāk nekā 75% no aramzemes izmanto, lai audzētu stiebrzāles, lopbarības zālaugus, pākšaugus, zemi atstāj papuvē vai izmanto zaļmēslojuma audzēšanai; • platības ir bioloģiski sertificētas un tās izmanto bioloģiskajai ražošanai. <p>Atkāpes no prasības 2023.gadā => prasība par augu maiņu 35% apmērā 2023.gadā tiks uzskatīta par izpildītu, ja aramzemes platībā audzē to pašu kultūraugu, kuru audzēja 2022.gadā un kultūraugs ir kvieši, rudzi, auzas, griķi, mieži, dārzeni vai kartupeļi, vai, ja vairāk nekā 50 % no saimniecības viengadīgo kultūraugu aramzemes platības aizņem ziemāju kultūraugi.</p>	<p>SP 220.lp.</p> <p>TM MKN 6.6.apakšnodaļa</p>

LLVS8.1 – Minimālā lauksaimniecības zemes daļa, kas atvēlēta ar ražošanu nesaistītām platībām vai iezīmēm

Attiecas uz visiem lauksaimniekiem, uz kuriem neattiecas kāds no izņēmumiem.

Nodrošina, ka vismaz 4% no saimniecības aramzemes aizņem kāds no zemāk norādītajiem ar ražošanu nesaistītiem platību veidiem vai ainavas elementiem:

- akmeņu kaudzes 0,01 – 0,5 ha;
- Meliorācijas kadastra informācijas sistēmā reģistrēti valsts nozīmes ūdensnoteku posmi, novadgrāvji, kontūrgrāvji vai susinātājgrāvji;
- 2 līdz 20 m platas ražošanā neizmantotas laukmales vai aizsargjoslas (buferjoslas) ar zālāju vai dabīgi iesaļņušos augu segumu. Aizsargjoslas (buferjoslas) un laukmales augu segums atšķiras no blakus esošās LIZ augu seguma, var smalcināt;
- koku vai krūmu puduri 0,01 – 0,5 ha;
- koku rindas;
- atsevišķi augoši koki, ap kuriem atrodas tikai aramzeme;
- potenciālie dižkoki un aizsargājami dižkoki, alejas un dižakmeņi;
- papuve, kura kārtējā gadā līdz 15. jūlijam netiek izmantota ražas novākšanai vai dzīvnieku ganīšanai;
- zaļmēslojuma augu papuve, kuru neizmanto ganīšanai, lopbarības ieguvei vai ražas novākšanai un kurā nelieto AAL;
- biodaudzveidības salas 0,01 – 1,5 ha platībā, ap kuru atrodas aramzeme un kuras aizņem mitraines, pārmitras vietas uz LIZ, slīkšņas, lankas, vai kurās aug piekrastei raksturīgi augi, vai platības, kas vismaz 3 gadus netiek izmantotas lauksaimniecības produktu ražošanā;
- dīķi 0,01 – 0,5 ha platībā, ietverot arī piekrastes veģetāciju.

Ar ražošanu nesaistītie ainavas elementi ir kartogrāfiski identificēti LAD lauku bloku kartē un tiem jābūt lauksaimnieka īpašumā vai tiesiskajā valdījumā (lietošanā) kārtējā gada 15.jūnijā.

Platību, ko aizņem ar ražošanu nesaistītas platības un ainavas elementi, aprēķina izmantojot svēruma un pārrēķina koeficientus (skat. TM MKN 14.pielikumā)

Dīķu, koku vai krūmu puduru vai akmeņu kaudžu aizņemtā platība ir atbilstoša LLVS8.1 izpildei, ja:

- to pilnībā ieskauj lauksaimnieka rīcībā esošā aramzeme vai tā robežojas ar aramzemi un robeža ir dabā identificējama;
- starp aramzemi un dīķi vai koku vai krūmu puduri, vai akmeņu kaudzi atrodas laukmale, kas ietverta atbalsttiesīgajā LIZ platībā.

Laukmales un aizsargājamās koku alejas vai rindas uzskata par saimniecības aramzemei blakusesošām, ja to garākā mala robežojas ar saimniecības aramzemes lauka malu.

Izņēmums! Prasību nepiemēro, ja:

- aramzemes platība nepārsniedz 10 ha;
- vairāk nekā 75% no atbalsttiesīgās LIZ aizņem ilggadīgie zālāji vai aramzemes platība, ko izmanto, lai audzētu stiebrzāles vai citus lopbarības zālaugus;
- vairāk nekā 75% no aramzemes izmanto, lai audzētu stiebrzāles, lopbarības zālaugus, pākšaugus, papuvei vai zaļmēslojuma audzēšanai;
- vairāk nekā 50% aramzemes platības atrodas kādā no pagastu teritorijām, kurām piemērojams “mežu atbrīvojums” (skat. TM MKN 13.pielikumā)

Atkāpes no prasības 2023.gadā => LLVS8.1. prasības nodrošināšanai 2023.gadā atļauts izmantot papuvi kviešu, rudzu, auzu, griķu, miežu, dārzeņu vai kartupeļu audzēšanai un tajās atļauts lietot AAL.

SP 221.lp.

TM MKN
6.7.apakšnodaļa

LLVS8.2 – Dižakmeņu, aizsargājamo koku un aleju saglabāšana	
Attiecas uz visiem lauksaimniekiem.	SP 223.lp.
Saglabā un nepieļauj dabas pieminekļu – dižakmeņu, aizsargājamo koku un aleju – iznīcināšanu vai bojāšanu, ja tie aizsargājami saskaņā ar normatīvajiem aktiem par īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzību un izmantošanu	TM MKN 6.8.apakšnodaļa
LLVS8.3 – Aizliegums griezt dzīvžogus, cirst kokus (putnu vairošanās, ligzdošanas laikā)	
Attiecas uz visiem lauksaimniekiem.	SP 223.lp.,
Neveic dzīvžogu un koku ciršanu un griešanu laika periodā no 15. marta līdz 31. jūlijam (izņemot ilggadīgos stādījumus) platībās, kas atrodas īpaši aizsargājamā dabas teritorijā, un no 1. aprīļa līdz 30. jūnijam – pārējās teritorijās.	TM MKN 6.8.apakšnodaļa
LLVS8.4 – Invazīvu augu (latvāņu) izplatības novēršana	
Attiecas uz visiem lauksaimniekiem.	SP 223.lp.,
Nodrošina, ka LIZ platībā esošie invazīvie latvāņu ģints augi ir nopļauti pirms tiem veidojas ziedkopas.	TM MKN 6.8.apakšnodaļa
LLVS9 – Aizliegumu pārveidot vai apart ilggadīgos zālājus, kas ir ekoloģiski jutīgi ilggadīgi zālāji	
Attiecas uz tiem lauksaimniekiem, kuri apsaimnieko ES nozīmes zālāju biotopu vai putnu dzīvotni	
<p>Aizliegts pārveidot vai apart ilggadīgo zālāju platības, kas ir atzītas par ES nozīmes zālāju biotopu vai putnu dzīvotni.</p> <p>Aizliegumu pārveidot vai apart 2023.gadā piemēro tām ES nozīmes zālāju biotopu vai putnu dzīvotņu ilggadīgo zālāju platībām, kuras pēc situācijas 2022. gada 31. decembrī ir kartogrāfiski identificētas LAD lauku bloku kartē, izmantojot Dabas aizsardzības pārvaldes dabas datu pārvaldības sistēmas “Ozols” datus.</p> <p>ES nozīmes zālāju biotopu vai putnu dzīvotņu ilggadīgo zālāju platības, kuras LAD lauku bloku kartē pirmo reizi publicētas 2023.gadā līdz 1.februārim - ja lauksaimnieks ir pārveidojis vai aparis zālāja platības pirms tās pirmo reizi publicētas LAD lauku bloku kartē 2023.gadā (līdz 1.februārim) kā ES nozīmes zālāju biotops vai putnu dzīvotne ilggadīgajā zālājā, lauksaimniekam līdz 2023.gada 1.aprīlim bija rakstiski jāinformē DAP. Šajā gadījumā DAP atkārtoti izvērtē ilggadīgā zālāja statusu un, nepieciešamības gadījumā, precizēs robežas.</p> <p>Ja platība, kurai ir noteikts ES nozīmes zālāju biotops vai putnu dzīvotnes ilggadīgā zālāja statuss, ir uzarta vai pārveidota par cita lietojuma zemi, lauksaimniekam tā jāpārveido atpakaļ par ilggadīgo zālāju līdz nākamā gada 15.jūnijam.</p>	SP 224.lp., TM MKN 6.9.apakšnodaļa
LLVS10 – Meliorācijas sistēmu uzturēšana	
Attiecas uz visām saimniecībām, kuru atbildībā atrodas meliorācijas sistēmas.	
<p>LIZ īpašnieks vai tiesiskais valdītājs (lietotājs) nodrošina šādu meliorācijas sistēmu uzturēšanu un zemes mitruma režīma regulēšanu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ūdensnoteku un novadgrāvju gultnēs novāc kokus un krūmus, to atvases nopļauj vismaz 1 reizi divos gados, izvāc grunts ieskalojumus, sadzīves atkritumus, kritušus kokus, piesērējumus un citus elementus, kas kavē meliorācijas sistēmas funkcionēšanu un traucē ūdens plūsmu gultnē; • drenu sistēmā drenu akas nosedz ar vāku, iztīra drenu akas piesērējumu, kā arī drenu kolektoru iztekas no sanesumiem un novāc kokaugus ap drenu kolektoru iztekām vismaz 5 m attālumā uz katru pusi no iztekas. 	SP 225.lp. TM MKN 6.9.apakšnodaļa

6. ILGTSPĒJU SEKMĒJOŠAIS IENĀKUMU PAMATATBALSTS (ISIP)

Mērķis – nodrošināt lauksaimniekiem ienākumu atbalsta minimumu un ienākumu stabilitāti. Ilgtermiņā uzlabot nodrošinātību ar pārtiku un lauksaimniecības daudzveidību.

Nosacījumi atbalsta saņemšanai	Lauksaimniekam: <ul style="list-style-type: none">• jāatbilst aktīva lauksaimnieka nosacījumiem• jāveic lauksaimnieciskā darbība Piesakoties MLS, lauksaimniekam nav tiesību pieteikties ISIP!
Nosacījumi ISIP pieteiktajai platībai	ISIP var saņemt par platību, kas: <ul style="list-style-type: none">• atbilst LIZ kritērijiem un nosacījumiem (skat. 3.2. un 3.7.apakšnodaļu)• ir lauksaimnieka īpašumā vai tiesiskajā valdījumā (lietošanā) 2023.gada 15.jūnijā (skat. 3.2.apakšnodaļu)• ir vismaz 1ha, bet katra to veidojošā lauka platība ir vismaz 0,1ha un minimālais lauku bloka lielums ir 0,3 ha. Atbalstu par kaņepju platībām var saņemt, ja ievēroti papildu nosacījumi (skat. 3.6.apakšnodaļu).

Platībām, kas atrodas **Alūksnes, Augšdaugavas, Balvu, Cēsu, Gulbenes, Krāslavas, Ludzas, Madonas, Rēzeknes, Smiltenes un Valkas novadā** piemēro palielinātu ISIP pamatlīkmi (novadi, kuros veģetācijas perioda ilgums ir īsāks par 195 dienām un LIZ kvalitatīvais vērtējums ir mazāks nekā 38 balles vai kuri robežojas ar valstīm, kas nav ES dalībvalstis).

7. ILGTSPĒJU SEKMĒJOŠAIS PĀRDALOŠAIS IENĀKUMU PAPILDATBALSTS (PAR)

Lai veicinātu proporcionālāku atbalsta sadalījumu par labu mazākām un vidēji lielām saimniecībām ar zemākiem ienākumiem, par ISIP atbalsttiesīgo platību no 3,01 līdz 100 ha automātiski tiek piešķirts Ilgtspēju sekmējošais pārdalošais ienākumu papildatbalsts.

Platība	2023.gada provizoriskās likmes
1 – 3,00 ha	nemaksā
3,01 – 30,00 ha	53 EUR/ha
30,01 – 100,00 ha	12 EUR/ha
virs 100 ha	nemaksā

8. ILGTSPĒJU SEKMĒJOŠĀ IENĀKUMU PAMATATBALSTA MAKSĀJUMA MAKSIMUMA NOTEIKŠANA UN SAMAZINĀJUMS

Attiecas uz saimniecībām, kurās LIZ ir vairāk nekā 1020 ha	ISIP summai, kuru lauksaimniekam kalendārajā gadā paredzēts piešķirt, piemēro maksājuma maksimumu – par 100% samazinot to ISIP summas daļu, kas pārsniedz 100 000 EUR.
	Pirms ISIP maksājuma maksimuma piemērošanas pēc lauksaimnieka pieprasījuma no ISIP summas var atskaitīt iepriekšējā kalendārajā gadā izmaksāto ar lauksaimniecisko darbību saistīto darba algu un tai piemēroto algas nodokli un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas.

Lai nodrošinātu minēto atskaitījumu veikšanu, lauksaimniekam **līdz 2023.gada 1.oktobrim** LAD EPS jāiesniedz aizpildīta deklarācija par iepriekšējā gadā izmaksātajām darba algām, kas saistītas ar lauksaimniecisko darbību (skat. LAD tīmekļvietnē <https://www.lad.gov.lv/lv/rokasgramatas-un-veidlapas>).

Ja lauksaimnieks nodarbojas gan ar lauksaimniecisko, gan nelauksaimniecisko darbību, kārtojot grāmatvedību, jāuzskaita atsevišķi visu nodarbināto lauksaimnieciskajai un nelauksaimnieciskajai darbībai, saimniecības pārvaldības un pamatdarbības atbalsta funkciju izpildei vēltīto darba laiku stundās, aprēķināto darba algu, tostarp piemēroto algas likmi un faktiski izmaksāto darba algu, kā arī algas nodokli un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas.

9. MAKSĀJUMS MAZAJIEM LAUKSAIMNIEKIEM (MLS)

Ikgadējs maksājums 500 EUR/gadā par saimniecību aizstāj visus pārējos tiešos maksājumus.

No 2023.gada MLS var pieteikties katru gadu un nav jāsauglabā noteikta references platība. Tās lielums gadu no gada var atšķirties, bet jāsauglabā noteiktās minimālās prasības par platību (skat. zemāk nosacījumus MLS platībai).

Nosacījumi pretendentam	<ul style="list-style-type: none">• atbilst aktīva lauksaimnieka statusam un veic lauksaimniecisko darbību• lauksaimnieks nav radījis mākslīgus apstākļus priekšrocību gūšanai no MLS• jāievēro Nosacījumu sistēmas prasības
Nosacījumi MLS platībai	<ul style="list-style-type: none">• kopējā pieteiktā platība atbilst atbalsttiesīgas LIZ kritērijiem un ir vismaz 1 ha, bet katra to veidojošā lauka platība ir vismaz 0,1 ha un minimālais lauku bloka lielums ir 0,3 ha.• pieteiktā platība ir lauksaimnieka īpašumā vai tiesiskajā valdījumā (lietošanā) 15.06.2023.
Papildu iesniedzamie dokumenti	Ja lauksaimnieks piesakās MLS pirmo reizi, kā arī līdz šim nebija pieteicis tiešajiem maksājumiem, tad, aizpildot Ģeotelpisko iesniegumu, papildus jāapliecina, ka saimniecības izveides mērķis ir lauksaimnieciskā darbība un nav mākslīgi radīti apstākļi priekšrocību gūšanai no MLS
Ierobežojumi attiecībā uz citiem atbalstiem	Lauksaimnieks, kas piesakās MLS, nevar saņemt citus tiešos maksājumus, bet var pretendēt atbalstam Lauku attīstības intervencēs.

Mākslīgie apstākļi

Tiks uzskatīts, ka lauksaimnieks nav radījis mākslīgus apstākļus, ja ir piemērojams viens no šādiem nosacījumiem:

- iesniegums ES tiešo maksājumu saņemšanai LAD pirmo reizi ir iesniegts pirms 2022.gada 15.jūnija;
- 2023.gadā Ģeotelpiskajā iesniegumā deklarētā LIZ platība ir vismaz 4 ha;
- summa, ko lauksaimnieks būtu tiesīgs saņemt par 2023.gadu no citiem tiešajiem maksājumiem, kas nav MLS, būtu vismaz 400 EUR (ja viņš nebūtu pieteicies MLS);
- saimniecība, kura piesaka LIZ platību MLS maksājumam, iegūta pārdošanas vai nomas ceļā (pārņemot visu saimniecību kopumā, nevis daļēji);
- saimniecība vai tās daļa, kura piesaka MLS maksājumam, iegūta mantojuma ceļā;
- saimniecība izveidota ar tiesas spriedumu.

10. IENĀKUMU PAPILDATBALSTS GADOS JAUNIEM LAUKSAIMNIEKIEM (JAL)

Ienākumu papildatbalstu gados jauniem lauksaimniekiem (JAL) var saņemt gan fiziskas personas, gan juridiskas personas par savas pirmās lauku saimniecības (t.sk. pārņemtās) platību, kas nepārsniedz 150 ha un ir atbalsttiesīga ISIP.

Gados jauna lauksaimnieka nosacījumi:

neatkarīgi no juridiskās formas, kādā piesakās JAL, atbilstību nosacījumiem vērtē fizisko personu līmenī. Ja JAL piesakās juridiska persona, šī uzņēmuma kontrolējošai personai vai personām jāatbilst gados jauna lauksaimnieka nosacījumiem.

Gados jauns lauksaimnieks:	<ul style="list-style-type: none"> → fiziska persona, kura nav vecāka par 40 gadiem gadā, kad pirmo reizi piesakās JAL, t.sk. ar kontrolē esošu juridisku personu → lauku saimniecības īpašnieks kontrolē saimniecības lēmumus gadā, kad piesakās JAL → līdz 1.augustam gadā, kad pirmo reizi piesakās JAL, ir apguvis lauksaimniecības zināšanu pamatkursus (vismaz 160 stundas) vai ieguvis augstāko vai vidējo profesionālo lauksaimniecības izglītību, kurā apgūti lauksaimniecības priekšmeti (320 stundas)*
-----------------------------------	--

* prasība par izglītību attiecas vienīgi uz tiem, kuri 2023.gadā pirmo reizi pretendē uz JAL

Pieteikšanās JAL / izmaksas ilgums:

Kur/ kā jāpiesakās	Maksimālais JAL izmaksas ilgums/ nosacījumi
EPS jāiesniedz Ģeotelpiskais iesniegums, atzīmējot, ka piesakās JAL	<p>5 gadi</p> <ul style="list-style-type: none"> → sākot no pirmās pieteikšanās JAL, bet ne ilgāk par 2027.gadu, un ar nosacījumu, ka JAL pirmo reizi pieteikts vismaz 5 gadu laikā pēc pirmās lauku saimniecības dibināšanas → ja JAL piešķirts pirms 2023.gada, tad JAL atbalstu var saņemt līdz noslēdzas 5 gadu periods, skaitot no pirmās piešķiršanas → JAL 5 gadu izmaksas periodā tiks ieskaitīti arī tie gadi, kad JAL nav pieteikts vai ir noraidīts

Pirmās saimniecības dibināšanas nosacījumi:

Pirmo reizi dibina lauku saimniecību, kad fiziska persona vai tās kontrolē esoša juridiskā persona veic kādu no šādām darbībām:		
↓	↓	↓
iesniedz iesniegumu valsts vai ES atbalsta lauksaimniecībai saņemšanai	deklarē lauksaimnieciskās darbības ieņēmumus VID	reģistrē LDC lauksaimniecības dzīvniekus, kuru skaits atbilst vismaz 3 nosacītajām liellopu vienībām attiecīgā gada 1.janvārī, 1.aprīlī, 1.jūlijā vai 1.oktobrī

Pirmās saimniecības pārņemšanas gadījumi:

ja JAL nav pieteikta lauksaimnieka pirmā saimniecība, tiks izvērtēta saistība starp viņa pirmo saimniecību un saimniecību, ar kuru kārtējā gadā piesakās JAL. Šādos gadījumos pārbaudīs, vai JAL pieteikto saimniecību var uzskatīt par lauksaimnieka pirmās saimniecības turpinājumu.

Par pirmās saimniecības turpinājumu tiek uzskatīta saimniecība, kas izveidota:		
MAINOT pirmās dibinātās saimniecības juridisko statusu	UN	PĀRŅEMOT pirmās saimniecības īpašumā esošo LIZ, un ar nosacījuma, ja:
		<p>→ tiek likvidēta tā juridiskā persona, kas pārvaldīja pirmās dibinātās saimniecības LIZ, vai ne vēlāk kā dienu pirms pieteikšanās JAL tiek uzsākts saimniecības likvidācijas process, to pabeidzot ne vēlāk kā līdz kārtējā gada 15. oktobrim</p> <p>→ fiziskā persona, kura pārvaldīja pirmās saimniecības LIZ, nepiesakās valsts vai ES atbalstam lauksaimniecībai</p>

Kontroles nosacījumi juridiskajā personā:

lai juridiskā persona 2023.gadā varētu pretendēt JAL, tās kontrolējošai personai/personām – gados jaunajam lauksaimniekam/lauksaimniekiem – ir jānodrošina šīs juridiskās personas kontrole vismaz periodā no dienas, kad ar 2023.gada Ģeotelpisko iesniegumu pieteicās JAL, līdz 1.oktobrim.

Ja kontroli nodrošina gados jauna lauksaimnieka nosacījumiem atbilstoša/as:	Nosacījumi, kuriem jābūt izpildītiem 2023.gadā vismaz periodā no pieteikšanās dienas JAL līdz 1.oktobrim (bez pārtraukuma):	
	kapitālsabiedrībā	zemnieku saimniecībā
viena persona	pieder vairāk par 50% un ir paraksta tiesības	ir vienīgais paraksttiesīgais īpašnieks
vairākas personas	katrai pieder vismaz 20% un visiem kopā vairāk par 50%, un katrai ir paraksta tiesības	ir vienīgie paraksttiesīgie īpašnieki (kontrole jānodrošina vienīgi kopā ar JAL nosacījumiem atbilstošām personām)

Lai JAL saņemtu juridiska persona, kuru pārvalda cita juridiska persona, tad ikvienai fiziskajai personai šajā kontrolējošajā juridiskajā personā ir jāatbilst JAL nosacījumiem.

Izmaiņas juridiskās personas kontrolē:

ja turpmākajos gados kāds no gados jaunajiem lauksaimniekiem vairs nekontrolē juridiskās personas lēmumus, uzskatāms, ka tos kontrolē pārējie gados jaunie lauksaimnieki (arī jaunpienākušie), ja kārtējā gadā vismaz periodā no JAL pieteikšanās līdz 1.oktobrim tajā ir palicis vismaz viens gados jaunais lauksaimnieks, kas kontrolēja juridisko personu gadā, kad tā pirmo reizi tika apstiprināta JAL.

11. KLIMATISKĀS UN VIDISKĀS SHĒMAS - EKOSHĒMAS

Atbalsta pretendents	aktīvs lauksaimnieks, kas nodarbojas ar lauksaimniecisko darbību
EKO tiesīgā platība	atbalsttiesīga ISIP saņemšanai

12. EKOSHĒMAS ATBALSTS PAR VIDEI UN KLIMATAM LABVĒLĪGU LAUKSAIMNIECĪBAS PRAKSI (EKO1)

Aktivitātes mērķis – veicināt ilgtspējīgu lauksaimnieciskās ražošanas metožu izmantošanu LIZ apsaimniekošanā un pielāgošanos klimata pārmaiņām, rūpēties par ūdens un augsnes kvalitātes un auglības uzlabošanu.

Var pretendēt	Konvencionālās vai daļēji bioloģiskās saimniecības (visa platība nav sertificēta)
Atbalsttiesīgie kultūraugi (skatīt 35.nodaļu)	<ul style="list-style-type: none"> • graudaugi (t.sk. kukurūza), šķiedraugi, rapsis, ripsis, dārzeni, zemenes, arbūzi un melones, kartupeļi, garšaugi un ārstniecības augi • ilggadīgo stādījumu platības (izņemot īscirtmeta atvasāju platības)
Nosacījumi atbalsta saņemšanai	<p><u>Aramzeme (skat.3.7.apakšnodalā):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • jānodrošina kultūraugu dažādošana visā saimniecības aramzemē • nodrošināts augsnes segums no 15.11.2022. līdz 15.02.2023. <p><u>Ilggadīgie stādījumi (skat.3.7.apakšnodalā):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • nodrošināts augsnes segums no 15.11.2022. līdz 15.02.2023. <u>visās EKO1 atbalstam pieteikto ilggadīgo stādījumu rindstarpās</u> <p>EKO1 jāpiesaka to ilggadīgo stādījumu platības, kurās prasība norādītajā periodā izpildīta</p>

13. AGROEKOLOĢIJAS PRAKSES BIOLOĢISKĀS SAIMNIECĪBĀS (EKO7)

Aktivitātes mērķis – veicināt bioloģiskās lauksaimniecības ražošanas prakses attīstību un sniegt atbalstu par augstāku bioloģiskās ražošanas noteikumu ievērošanu.

Var pretendēt	Bioloģiskās saimniecības, ja visas platības sertificētas
Atbalsttiesīgie kultūraugi (skat. 35.nodaļā)	<p>EKO7 var saņemt par visiem saimniecībā audzētajiem kultūraugiem (izņemot īscirtmeta atvasāju platības).</p> <p>Par ilggadīgo zālāju (k.k.710) un aramzemē sēto zālāju (k.k.720) platībām EKO7 var saņemt, ja nodrošina dzīvnieku vidējo blīvumu ganību sezonā kārtējā gadā no 15.maija līdz 15.septembrim vismaz:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ 0,4 LielV/ha (t.sk. arī bites) ➤ 0,3 LielV/ha JAL saņēmēju saimniecībās vai, ja blīvumu nodrošina ar briežu sugas dzīvniekiem <p>Atkāpe no prasības! Dzīvnieku blīvums netiek prasīts ES nozīmes zālāju biotopiem vai putnu dzīvotnēm, kā arī zālājiem, ko izmanto savvaļas augu vākšanai (līdz 20 ha)</p>
Nosacījumi atbalsta saņemšanai	<p><u>Aramzeme (skat.3.7.apakšnodalā):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • jānodrošina kultūraugu dažādošana visā saimniecības aramzemē • nodrošināts augsnes segums no 15.11.2022. līdz 15.02.2023. <p><u>Ilggadīgie stādījumi (skat.3.7. apakšnodalā):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • nodrošināts augsnes segums no 15.11.2022. līdz 15.02.2023. <u>visās EKO7 atbalstam pieteikto ilggadīgo stādījumu rindstarpās</u> <p>EKO7 jāpiesaka to ilggadīgo stādījumu platības, kurās prasība norādītajā periodā izpildīta</p>

Intervencēs EKO1 un EKO7 ir vienādas prasības par kultūraugu dažādošanu un augsnes segumu periodā no 15.11.2022. līdz 15.02.2023, tāpēc 14.nodaļa ir saistoša abām – gan EKO1, gan EKO7.

14. PRASĪBAS EKO1 UN EKO7 INTERVENCĒS

14.1. Kultūraugu dažādošanas prasība aramzemē EKO1 un EKO7 intervencēs

Viena no EKO1 un EKO7 prasībām ir kultūraugu dažādošanas prasība. Šīs prasības izpildei lauksaimniekam atkarībā no saimniecības aramzemes lieluma jāaudzē noteikts skaits atsevišķu kultūraugu, ievērojot to proporcijas (skat. 14.1.tabulu).

Atsevišķu un Latvijā izplatītāko kultūraugu saraksts ir atrodams TM MKN 12. pielikumā. Kultūraugu dažādošanas prasības izpildei par vienu atsevišķu kultūraugu ir uzskatāmi:

- **atšķirīgas ģints kultūraugs**, kas noteikts kultūraugu botāniskajā klasifikācijā. Piemēram, mieži (*Hordeum*) un kvieši (*Triticum*)
- **atšķirīgas kultūraugu sugas**, kas pieder pie kādas no: 1) krustziežu (*Brassicaceae*), 2) nakteņu (*Solanaceae*), 3) ķirbju (*Cucurbitaceae*), 4) tauriņiežu (*Leguminosae*) vai 5) balandu (*Chenopodiaceae*) dzimtām. Piemēram, par diviem atsevišķiem kultūraugiem uzskatāmi kartupeļi un tomāti, jo tie abi pieder nakteņu dzimtai, bet katrs pieder atšķirīgai sugai.
- **ziemāji un vasarāji**. Tos uzskata par atšķirīgiem kultūraugiem, pat ja tie pieder pie vienas ģints. Piemēram, ja saimniecībā audzē gan vasaras, gan ziemas kviešus, tad uzskatāms, ka saimniecībā tiek audzēti divi kultūraugi.
- **papuve**
- **stiebrzāles vai citi lopbarības zālaugi** (tīrsējā vai maisījumos). Piemēram, tauriņzieži vai stiebrzāles sētas tīrsējā (t.sk. sēklas ieguvei). Ja audzē savstarpējos maisījumos un augsekā ir ne vairāk kā 5 gadus, tie uzskatāmi par aramzemē sētajiem zālājiem (k.k.720).

Jebkurš maisījums neatkarīgi no tajā iekļauto kultūraugu skaita ir uzskatāms par vienu atsevišķu kultūraugu.

14.1. tabula Kultūraugu proporcijas aramzemē kultūraugu dažādošanas prasības izpildei

Aramzemes platība	Prasītais kultūraugu skaits aramzemē	Galvenais kultūraugs* aramzemē	2 galvenie kultūraugi aramzemē	3 galvenie kultūraugi aramzemē
no 1 līdz 10 ha	2	≤ 75%	—	—
no 10,01 līdz 30 ha	3	≤ 65%	≤ 90%	—
30,01 ha vai vairāk	4	≤ 65%	≤ 90%	≤ 99%

* galvenais kultūraugs ir tas, kurš tiek audzēts vislielākajā platībā. Par kultūraugu dažādošanas prasības atkāpēm skat. 14.2.apakšnodaļā.

14.2. Atkāpes no kultūraugu dažādošanas prasībām EKO1 un EKO7 ietvaros

1.atkāpe

Ja galvenais kultūraugs ir aramzemē sēts zālājs, papuve vai tauriņzieži (neieskaitot lauka pupas, zirņus, soju un dārza pupiņas), prasību par galvenā kultūrauga īpatsvara nodrošināšanu uzskata par izpildītu arī tad, ja tiek pārsniegts galvenajam kultūraugam noteiktais robežvērtības īpatsvars, t.i., galvenais kultūraugs var pārsniegt:

- 75% no aramzemes, kad saimniecībā jānodrošina 2 kultūraugi;
- 65% no aramzemes, kad saimniecībā jānodrošina 3 vai attiecīgi 4 kultūraugi.

Pārējo kultūraugu robežas nevar pārsniegt, t.i., attiecīgajos gadījumos divu galveno kultūraugu platība nedrīkst pārsniegt 90% un trīs galveno kultūraugu platība nedrīkst pārsniegt 99% (skat. piemēru par 1.atkāpi)

2.atkāpe

Ja vismaz 80 % no aramzemes izmanto, lai audzētu aramzemē sētos zālājus, papuvi vai tauriņziežus (neieskaitot lauka pupas, zirņus, soja un dārza pupiņas) vai to vienlaikus izmanto vairākos minētajos veidos, tad uzskatāms, ka prasība par kultūraugu dažādošanu ir izpildīta.

Piemērs par 1. atkāpi. Saimniecībā ir vienīgi aramzeme 45 ha platībā un aramzemē jāaudzē vismaz 4 kultūraugi.

Saimniecības aramzemē audzētie kultūraugi:

1.	Galvenais kultūraugs	Aramzemē sētie zālāji (k.k.720)	31,5 ha
2.	Otrs galvenais kultūraugs	Kvieši, vasaras (k.k.111)	10,5 ha
3.	Trešais galvenais kultūraugs	Auzas (k.k.140)	1,5 ha
4.	Ceturtais kultūraugs	Kartupeļi (k.k.820)	1,5 ha
KOPĀ			45 ha

Kultūraugu dažādošanas prasības ievērošanas rezultāts saimniecībā:

Kultūraugu sadalījums	Deklarētais daudzums		Maksimāli pieļaujамais daudzums		Platība, kurā prasība nav izpildīta	Prasība saimniecība ir/nav izpildīta
	ha	%	ha	%		
Galvenais kultūraugs	31,5	70%	29,25	65%	0	Ir izpildīta, jo piemērojas 1.atkāpe
Divi galvenie kultūraugi kopā	31,5 + 10,5 = 42	93,3%	40,5	90%	1,5	Nav izpildīta
Trīs galvenie kultūraugi kopā	31,5 + 10,5 + 1,5 = 43,5	96,7%	44,55	99%	0	Ir izpildīta

Atbalsta aprēķinam izmantojamā platība tiks samazināta par hektāru skaitu, kurā nav ievērota prasība.

14.3. EKO1 un EKO7 augsnes seguma prasība periodā no 15.11.2022. līdz 15.02.2023.

Piesakoties EKO1 un EKO7, augsnes segums ziemas periodā ir jānodrošina gan saimniecības aramzemē (skat. 14.4. apakšnodaļu), gan ilggadīgo stādījumu rindstarpās (skat. 14.5. apakšnodaļu).

Augsnes segumu var nodrošināt ar sētiem vai stādītiem kultūraugiem, zālaugiem, saglabājot rugaini vai atstājot neapstrādātas platības pēc kultūraugu novākšanas.

Nosakot aramzemes platību, uz kuru attiecināma augsnes seguma prasība, tajā neieskaita dārzenus, kartupeļus un biešu platību, kurā novākta raža pēc 2022. gada 1.septembra un kura pēc ražas novākšanas ir apstrādāta un atstāta bez augu seguma.

14.4. EKO1 un EKO7 augsnes seguma prasība aramzemē

Saimniecības aramzemē jābūt nodrošinātam augsnes segumam periodā no 15.11.2022. līdz 15.02.2023.

Ir izdalītas 3 teritoriju grupas: 1) īpaši (nitrātu) jutīgā teritorija, 2) Vidzeme un Latgale, 3) pārējā teritorija. Saimniecības aramzemē jānodrošina attiecīgajai teritorijai noteiktā procentuālā daļa ar augsnes segumu (skat. 14.4.tabulu). Ja saimniecības aramzeme atrodas dažādās teritorijās, tad katrā aramzemes daļā augsnes segums jānodrošina attiecīgajai teritorijai noteiktajā procentuālā daļā (skat. 14.4.piemēru.)

14.4. tabula Teritoriju sadalījums

Teritorija	Jānodrošina augsnes segums
Īpaši (nitrātu) jutīgajā teritorijā: Ādažu novads, Bauskas novads, izņemot Valles un Kurmenes pagastus, Dobeles novads, Jelgavas novads, izņemot Jelgavas valstspilsētu, Ķekavas novads, Mārupes novads, Olaines novads, Ropažu novads, Salaspils novads, Saulkrastu novads, Siguldas novads, izņemot Lēdurgas pagastu	≥75% no aramzemes
Vidzemē un Latgalē: Alūksnes, Augšdaugavas, Balvu, Cēsu, Gulbenes, Krāslavas, Limbažu, Līvānu, Ludzas, Madonas, Ogres, Preiļu, Rēzeknes, Smiltenes, Valmieras, Valkas, Varakļānu novads, Daugavpils, Rēzekne	≥65% no aramzemes
Pārējā teritorijā: Aizkraukles novads, Bauskas novada Valles un Kurmenes pagasts, Dienvidkurzemes novads, Jelgava, Jēkabpils novads, Jūrmala, Kuldīgas novads, Liepāja, Rīga, Saldus novads, Siguldas novada Lēdurgas pagasts, Talsu un Tukuma novads, Ventspils, Ventspils novads	≥70% no aramzemes

Piemērs 14.4. Nepieciešamās procentuālās daļas noteikšana augsnes seguma prasības izpildei, ja daļa no saimniecības aramzemes atrodas īpaši jutīgajā teritorijā (ĪJT) un daļa Vidzemē:

Kopējā saimniecības aramzemes platība	Aramzeme atrodas		Saimniecības aramzemē jānodrošina augsnes segums	
	ĪJT	Vidzemē	ĪJT (75%)	Vidzemē (65%)
100 ha *	60 ha	40 ha	45 ha	26 ha

* neieskaitot dārzeņu, kartupeļu un biešu platību, kurā novākta raža pēc 1.septembra un kura pēc ražas novākšanas ir apstrādāta un atstāta bez augu seguma

14.5. EKO1 un EKO7 augsnes seguma prasība ilggadīgo stādījumu rindstarpās

EKO1 un EKO7 var saņemt par tām ilggadīgo stādījumu platībām (izņemot īscirtmeta atvasāju platības), kuru rindstarpās periodā no 15.11.2022. līdz 15.02.2023. bija nodrošināts augsnes segums.

15. EKOSHĒMAS ATBALSTS PAR EKOĻOĢISKI NOZĪMĪGU PLATĪBU (EKO2)

Aktivitātes mērķis – samazināt sintētisko ķīmisko AAL lietošanu un veicināt ūdens kvalitātes, augsnes kvalitātes uzlabošanu, erozijas ierobežošanu, saglabāt bioloģisko daudzveidību, t.sk. apputeksnētājiem labvēlīgu platību veidošanu.

15.1. Ekoshēmas atbalsts par ekoloģiski nozīmīgu platību

Var pretendēt	Konvencionālās un bioloģiskās saimniecības (gan daļēji, gan pilnībā sertificētas)
Atbalsttiesīgie kultūraugi (skatīt 35.nodaļu)	<p>Piešķir par aramzemi, kurā kārtējā gadā tiek audzēti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nektāraugi • slāpekli piesaistoši kultūraugi • zaļmēslojuma augu papuves • starpkultūras • zālāji pasējā
Nektāraugi	<ul style="list-style-type: none"> • facēlija, zilās kāpnītes, lavanda, malva, mārdaudzis, izops, mātere, gurķumētra, salvija, citronmētra, tauksakne, sējas koriandrs, raudene un tādi kultivēti nektāraugi kā ežzieme, biškrēsliņš, pūķgalve, melisa, daglītis, dedestiņa, kaķumētra, rudzupuķe <ul style="list-style-type: none"> ➢ tīrsējā vai maisījumos ➢ pēc ziedēšanas tie jānoplauj un jānovāc vai jāasmalcina
Slāpekli piesaistoši kultūraugi	<ul style="list-style-type: none"> • lucerna, ragainais vanagnadziņš, āboliņš, inkarnāta āboliņš, vīķi, amoliņš, austrumu galega, lupīna (šaurlapu, dzeltenā, baltā), esparsete <ul style="list-style-type: none"> ➢ tīrsējā vai ➢ savstarpējos maisījumos • maisījumi, kur slāpekli piesaistošie kultūraugi ir vairāk nekā 50% <ul style="list-style-type: none"> ➢ slāpekli piesaistošie kultūraugi maisījumā ar stiebrzālēm ➢ graudaugi maisījumā ar vīķiem (k.k.447)
Zaļmēslojuma augu papuves	<ul style="list-style-type: none"> • maisījumā sēti vismaz divi zaļmēslojuma augi, no kuriem viens ir: lucerna, ragainais vanagnadziņš, āboliņš, vīķi, amoliņš, austrumu galega, lupīna (šaurlapu, dzeltenā, baltā), esparsete, lauka pupas vai zirņi • sēts divu kultūraugu maisījums nozīmē – mazākumā esošā kultūrauga augu skaits ir vismaz 5 uz 1m² • platības neizmanto ganīšanai, lopbarības ieguvei vai ražas novākšanai • papuves platība nepārsniedz 10% no saimniecības aramzemes platības
Starpkultūras	<ul style="list-style-type: none"> • maisījumā sēti vismaz divi starpkultūru augi – vasaras rapsis, daudzziņu viengadīgā airene, baltās sinepes, eļļas rutks, auzas, facēlija, griķi, vīķi, rudzi, lauka pupas, zirņi vai lopbarības redīsi • maisījums jāiesēj pēc galvenā kultūrauga novākšanas, ne vēlāk kā līdz kārtējā gada 1.septembrim • sējumu jāaglabā vismaz līdz kārtējā gada 31.oktobrim • platību neizmanto ganīšanai, lopbarības ieguvei vai ražas novākšanai • Ģeotelpiskajā iesniegumā par kārtējo un nākamo gadu attiecīgajā laukā deklarētais galvenais kultūraugs ir atšķirīgas sugas augs • sēts divu kultūraugu maisījums nozīmē – mazākumā esošā kultūrauga augu skaits ir vismaz 5 uz 1m²
Zālāji pasējā	<ul style="list-style-type: none"> • zem labības vai pākšaugu virsauga tīrsējā vai savstarpējos maisījumos sētas: <ul style="list-style-type: none"> ➢ stiebrzāles – daudzziņu viengadīgā airene, daudzziņu airene (itāļu airene), ganību airene, hibrīdā airene, auzēnairene, pļavas timotiņš, kamolzāle, pļavas auzene, niedru auzene, sarkanā auzene, aitu auzene, raupjā auzene, bezakotu lāčauza, mīkstā lāčauza, pļavas lapsaste, pļavas skarene, purva skarene, parastā skarene, parastā smilga, baltā smilga vai ložņu smilga ➢ tauriņzieži – tostarp lucerna, ragainais vanagnadziņš, āboliņš, inkarnāta āboliņš, vīķi, amoliņš vai esparsete
Aizliegums lietot ķīmiskos AAL	<ul style="list-style-type: none"> • nektāraugiem visu kalendāra gadu • slāpekli piesaistošiem kultūraugiem visu kalendāro gadu • zaļmēslojuma augu papuvēs līdz brīdim, kad augsnē tiek iestrādāts zaļmēslojums • starpkultūrām to audzēšanas laikā • zālāju pasējā no virsauga novākšanas līdz kalendārā gada beigām

15.2. Ekoshēmas atbalsts par augsnes kvalitātes un reakcijas optimizāciju (pamatkaļķošana) (EKO2.1)

Aktivitātes mērķis – mazināt augsnes paskābināšanos un veicināt tauriņziežu audzēšanu.

Atbalsts par augsnes kvalitātes un reakcijas optimizāciju (pamatkaļķošana)	Laukam veikta pamatkaļķošana vienu reizi no 2023. līdz 2027.gadam: <ul style="list-style-type: none"> tā veikta pirmssējas apstrādes laikā laukā pēc pamatkaļķošanas audzē nektāraugus, slāpekli piesaistošus kultūraugus, starpkultūras, zālājus pasējā vai ierīko zaļmēslojuma augu papuves
Augsnes reakcija pH	Pamatota ar augšņu agroķīmisko izpēti, kas nav vecāka par 5 gadiem, ES akreditētājās laboratorijās <ul style="list-style-type: none"> smilts augsnēs ir zemāka par 5,5 mālsmilts augsnēs zemāka par 5,8 smilšmāla augsnēs zemāka par 6,3 mālainās augsnēs zemāka par 6,5
Izmantotā kalcija karbonāta (CaCO₃) deva (t/ha)	<ul style="list-style-type: none"> kārtējā vai iepriekšējā gadā pirms ziemāju sējas deva nav mazāka par ieteikto saskaņā ar augsnes agroķīmisko izpēti vai agroķīmisko pakalpojumu sniedzēju datiem vai augsnes paraugu analizēm <ul style="list-style-type: none"> tiem jāpatver vismaz 95% no apstiprinātā lauka platības tie nav vecāki par 5 gadiem iespēju robežās jānodrošina katra parauga rezultātu piesaistīšanu vietai ar GPS koordinātām <p>Pirmssējas apstrādes laikā vienā reizē izmantotā CaCO₃ devai jābūt vismaz 6 t/ha, ja dokumentos vai VAAD LIZ pārvaldības sistēmā deva ir norādīta lielāka nekā 6 t/ha CaCO₃</p>
VAAD LIZ pārvaldības sistēma	<ul style="list-style-type: none"> laukam, kurā plānota pamatkaļķošana, jānorāda informācija par augsnes reakciju (pH) pēc pamatkaļķošanas lauksaimniekam līdz 2023.gada 30.jūnijam vai 30 kalendāra dienu laikā jāsniedz informācija par: <ul style="list-style-type: none"> iegādāto materiālu (nosaukums, daudzums) iestrādes datumu un izmantotā materiāla devu fiziskajās vienībās lauka numuru un platību (ha), kurā materiāls ir iestrādāts pakalpojuma sniedzēja reģistrācijas numuru un nosaukumu, ja izmantots pakalpojums
Pamatkaļķošanas materiāls	<ul style="list-style-type: none"> iegādes brīdi ir bijis iekļauts VAAD Mēslošanas līdzekļu un substrātu sarakstā
Ģeomarķēts fotoattēls ar laika un vietas atzīmi	<ul style="list-style-type: none"> izmantojot LAD mobilās lietotnes neautorizēto izvēlni uzņem un nosūta ģeomarķētus fotoattēlus ar laika un vietas atzīmi brīdī, kad tiek veikta pamatkaļķošana un pēc tās, kamēr vēl nav veikta iestrāde augsnē

Piemērs atbalsta saņemšanai:

Pamatkaļķošana veikta		Atbalsta saņemšanas gads
<i>pavasārī pirms EKO2 kultūraugu sējas</i>	<i>rudenī pēc ražas novākšanas</i>	
–	2022	nevar pretendēt 2023.gadā, jo atbalstu piešķir, ja kaļķošana veikta pēc 2023.gada 1.janvāra
2023	–	2023 – ja pēc tās attiecīgajā gadā iesēti atbalsttiesīgi kultūraugi. <u>Piemēram:</u> 1) ja 2023. gadā plāno sēt starpkultūru pēc ziemājiem vai vasarājiem, tad pamatkaļķošanu veic pēc ziemāju vai vasarāju nokulšanas un starpkultūru iesēj līdz 1.septembrim. 2) ja 2023.gadā plāno sēt labību ar zālājiem pasējā, tad pamatkaļķošana jāveic pirms to sējas
–	2023	2024 – ja pēc tās iesēti atbalsttiesīgi kultūraugi

16. EKOSHĒMAS ATBALSTS PAR SAUDZĒJOŠU LAUKSAIMNIECĪBAS PRAKSI (EKO4)

Aktivitātes mērķis – veicināt saudzējošas augsnes apstrādes metodes, nodrošinot augsnes dabīgās auglības un veselības uzlabošanu, gaisa un mitruma apriti, t.i., augsni apstrādājot saudzīgi vai neveicot tās aršanu, kā arī, lai mazinātu vēja erozijas iedarbību un slāpekļa izskalošanās ietekmi.

Var pretendēt	Visas saimniecības – gan konvencionālās, gan bioloģiskās
Atbalsts par izmantoto augsnes pirmssējas apstrādes veidu	Atbalsta pretendents LAD EPS norāda attiecīgo katram laukam izmantoto apstrādes veidu: 1) minimālā augsnes apstrāde <i>vai</i> 2) augsnes joslu apstrāde <i>vai</i> 3) tiešā sēja
Atbalsttiesīgie kultūraugi (skatīt 35.nodaļu)	Atbalstu piešķir par aramzemes platību, kurā, izmantojot kādu no augsnes pirmssējas apstrādes veidiem, tiek audzēti: <ul style="list-style-type: none"> • graudaugi, eļļas augi, šķiedraugi, pākšaugi sēti tīrsējā vai maisījumā ar labību • tauriņzieži sēti tīrsējā vai maisījumā ar stiebrzālēm, ja pirmajā sējuma izveides gadā tauriņzieži veido vairāk kā 50%
Pirmssējas apstrāde	<ul style="list-style-type: none"> • apstrāde no iepriekšējā kultūrauga novākšanas brīža līdz kārtējā gadā deklarētā kultūrauga sējas brīdim • uzskatāms, ka pirmssējas apstrādes laiks ir no iepriekšējā gada 15.jūlija līdz kārtējā gadā deklarētā kultūrauga sējai, ja iepriekšējā gadā ir deklarēta papuve vai zālājs
1) minimālā augsnes apstrāde (<i>min till</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • augsnes virskārtas sekla apstrāde ne dziļāk par 15 cm, izmantojot kultivatoru, disku vai frēzi
2) augsnes joslu apstrāde (<i>strip till</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • augsnes joslu apstrāde līdz 5 cm platumā sēklas sēšanai, starp rindstarpām atstājot vismaz 10 cm platu joslu, kurā augsni mehāniski neapstrādā un saglabā augu atliekas vai rugaini
3) tiešā sēja (<i>no till</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • kārtējā gadā pēc iepriekšējā kultūrauga novākšanas augsni neapstrādā (t.sk. near) un sēj tieši rugainē
Ģeomarķēts fotoattēls ar laika un vietas atzīmi – augsnes minimālās apstrādes pierādīšanai	<ul style="list-style-type: none"> • lauksaimniekam, izmantojot LAD mobilās lietotnes neautorizēto izvēlni, jāuzņem un jānosūta LAD ģeomarķēti fotoattēli ar laika un vietas atzīmi, lai pierādītu minimālu augsnes apstrādes faktu.
Herbicīdu lietošana	<ul style="list-style-type: none"> • pieteiktajā platībā kultūraugam herbicīdus lieto atbilstoši marķējumam • ne vairāk kā 2 reizes Ģeotelpiskā iesnieguma iesniegšanas gadā no 1.janvāra līdz ražas novākšanai • aktuālā informācija lauksaimniekam jāpaziņo VAAD LIZ pārvaldības sistēmā
VAAD LIZ pārvaldības sistēma	<ul style="list-style-type: none"> • lauksaimniekam informācija jāziņo līdz 2023.gada 30.jūnijam, 31.augustam un 5.novembrim par herbicīdu lietošanu, kas notikusi attiecīgi līdz 25.jūnijam, 26.augustam un 31.oktobrim • jānorāda iegādātā un izlietotā herbicīda nosaukums, daudzums, deva (kg/ha), informācija par kultūrauga attīstības stadiju, izsmidzināšanas datums un apstrādātā platība

17. EKOSHĒMAS ATBALSTS PAR SLĀPEKĻA UN AMONJAKA EMISIJU, UN PIESĀRŅOJUMU MAZINOŠO LAUKSAIMNIECĪBAS PRAKSI (EKO5)

Aktivitātes mērķis – veicināt precīzu un efektīvu organiskā mēslojuma, minerālmēslu un AAL lietošanu, lai ilgtermiņā mazinātu ar mēslošanas līdzekļu un AAL lietošanu saistītos riskus un mazinātu noplūdi, nodrošinot ūdens un augsnes aizsardzību. Veicināt precīzo tehnoloģiju izmantošanu, kas palīdz samazināt amonjaka emisijas.

Var pretendēt	Visas saimniecības (gan konvencionālās, gan bioloģiskās)
Atbalsts par veiktajām metodēm	<ol style="list-style-type: none"> 1) tieša šķidrā organiskā mēslojuma (šķīdramēsli, virca, digestāts) izkliede un iestrāde, ar lentveida izklieģētāju vai inžekcijas metodi 2) minerālmēslu precīzā izkliede 3) augu aizsardzības līdzekļu precīzā izsmidzināšana
Atbalsts par LIZ	<ul style="list-style-type: none"> • platība, kurai ir augsnes agroķīmiskās izpētes vai agroķīmisko pakalpojumu sniedzēju dati vai augsnes paraugu analīžu rezultāti
Augsnes agroķīmiskās izpētes vai agroķīmisko pakalpojumu sniedzēju dati vai augsnes paraugu analīžu rezultāti	<ul style="list-style-type: none"> • nav vecāki par 5 gadiem • analīzes ir veiktas augšņu jomā akreditētā ES laboratorijā • agroķīmisko pakalpojumu sniedzēju dati, augsnes paraugu analīžu rezultāti un testēšanas pārskatu kopijas lauksaimniekam jāiesniedz LIZ pārvaldības sistēmā līdz 2023.gada 22.maijam, ja analīzes nav veiktas VAAD • platības ir atbalsttiesīgas EKO5 atbalstam, ja attiecīgā informācija ir vismaz par 95% no EKO5 atbalsttiesīgās LIZ platības
Prakses veikšanas laiks	<ul style="list-style-type: none"> • laikposmā no priekšauga ražas novākšanas vai iestrādes augsnē līdz atbalstam pieteiktā kultūrauga ražas novākšanai
Atbalsttiesīgie kultūraugi	<ul style="list-style-type: none"> • skatīt 35.nodaļu
Nosacījumi, veicot tiešu šķidrā organiskā mēslojuma (šķīdramēsli, virca, digestāts) izkliedi	<ul style="list-style-type: none"> • izveido mēslošanas plānu • mēslojuma iestrāde notiek saskaņā ar mēslošanas plānu • izmanto lentveida izklieģētāju vai inžekcijas metodi • organiskais mēslojums jāiestrādā vismaz 10 t/ha • LIZ pārvaldības sistēmā iesniedz aktuālo informāciju par darbībām, kas saistītas ar organisko mēsli (tostarp kūtsmēsli un digestāta) krājumu izmaiņām
Nosacījumi, veicot minerālmēsli precīzo izkliedi	<ul style="list-style-type: none"> • izveido mēslošanas plānu • mēslojuma iestrāde notiek saskaņā ar mēslošanas plānu • izmanto minerālmēsli izklieģētāju vai izsmidzinātāju, kam ir automātiskā pārklājumu regulēšanas iespēja, tostarp sekciju kontrole un konstantas vai mainīgas devas regulēšanas iespēja • nodrošina mēslošanas zonu nepārklāšanos • traktortehnika vai iekārta ir aprīkota ar vadības termināli, kam ir GPS uztvērējs, kā arī sekciju kontroles un uzstādītās devas kontroles funkcija precīzai mēslojuma iestrādei • LIZ pārvaldības sistēmā iesniedz aktuālo informāciju par darbībām, kas saistītas ar minerālmēsli krājumu izmaiņām
Nosacījumi, veicot augu aizsardzības līdzekļu precīzo izsmidzināšanu	<ul style="list-style-type: none"> • izmanto sertificētu AAL lietošanas iekārtu, kurai ir automātiskā pārklājumu regulēšanas iespēja, tostarp sekciju kontrole un konstantas vai mainīgas devas regulēšanas iespēja • nodrošina apstrādāto zonu nepārklāšanos • traktortehnika vai iekārta ir aprīkota ar vadības termināli, kam ir GPS uztvērējs, kā arī sekciju kontroles un uzstādītās devas kontroles funkcija precīzai AAL lietošanai • lieto AAL atbilstoši marķējumā norādītajiem nosacījumiem • plāno AAL lietošanu un to pamato • LIZ pārvaldības sistēmā iesniedz aktuālo informāciju par darbībām, kas saistītas ar AAL krājumu izmaiņām

AAL lietošanas pamatošana	<ul style="list-style-type: none"> laukā konstatē kaitīgo organismu parādīšanos, veicot uzraudzību un regulāras pārbaudes VAAD tīmekļvietnes vispārējo brīdinājuma sistēmā publicēta informācija par kaitīgā organisma parādīšanos un prognoze par tā attīstību ņem vērā VAAD tīmekļvietnē publicētos sliekšņus attiecībā uz kaitēkļu un slimību kaitīgumu laika apstākļu prognozes liecina par nelabvēlīgu laikapstākļu iestāšanos, kas var veicināt kaitīgo organismu savairošanos vai izplatību VAAD tīmekļvietnes laukaugu slimību ierobežošanas lēmumu atbalsta sistēmā publicēts brīdinājums par iespējamo slimību attīstību
AAL krājumu izmaiņas	<ul style="list-style-type: none"> lauksaimniekam jāievada informācija LIZ pārvaldības sistēmā līdz 2023.gada 30.jūnijam, 31.augustam un 5.novembrim par darbībām, kas notikušas attiecīgi līdz 25.jūnijam, 26.augustam un 31.oktobrim par iegādātajiem, izlietotajiem un krājumā esošajiem augu aizsardzības līdzekļiem norāda AAL nosaukumu, devu, informāciju par kultūrauga attīstības stadiju, AAL lietošanas pamatojumu, izsmidzināšanas datumu, apstrādāto platību, izmantoto tehnoloģisko iekārtu, informāciju par nomāto tehniku, pakalpojuma sniedzēju (ja izsmidzināšanu neveic pats lauksaimnieks) veic GPS datu augšupielādi par katrā laukā veiktu vismaz vienu precīzo AAL apstrādes (izsmidzināšanas) reizi
Mēslošanas plāns	<ul style="list-style-type: none"> izveido LIZ pārvaldības sistēmā līdz 2023.gada 30.jūnijam ievada informāciju, ja tāda pieejama, par kultūraugu ražību iepriekšējos 3 gados atbilstoši apjomam, par kuru var iesniegt pierādījumus, piemēram par realizāciju vai nodošanu (ievadāma tikai vienu reizi, pirmo reizi lauku piesakot), par laukos audzētiem priekšaugiem, par salmu iestrādi, par saimniecības organisko mēsļu un minerālmēsļu krājumu, iegādāto apjomu un izlietojumu fiziskā svara vienībās, un par tīrvielām un par minerālā slāpekļa analīžu rezultātiem attiecīgā gada pavasarī; ja ārkārtas apstākļu dēļ platību nepieciešams pārsēt ar citu kultūraugu, par attiecīgo lauku sagatavojams jauns mēslošanas plāns 15 dienu laikā pēc kultūrauga pārsēšanas un precizējams aprēķinātais slāpekļa (N) vajadzības apjoms saimniecībai
Pamatmēslojuma un papildmēslojuma iestrāde	<ul style="list-style-type: none"> notiek saskaņā ar mēslošanas plānu, nodrošinot, ka izmantotais slāpekļa daudzums nepārsniedz mēslošanas plānā aprēķināto slāpekļa vajadzības apjomu saimniecībai
Šķidrā organiskā mēslojuma un minerālmēsļu lietošanas aktuālā informācija LIZ pārvaldības sistēmā	<ul style="list-style-type: none"> lauksaimniekam jāievada aktuālā informācija LIZ pārvaldības sistēmā līdz 2023.gada 30.jūnijam, 31.augustam un 5.novembrim par darbībām, kas notikušas attiecīgi līdz 25.jūnijam, 26.augustam un 31.oktobrim saistībā ar šķidrā organiskā mēslojuma un minerālmēsļu lietošanu norāda iegādāto, pārdoto, izlietoto un krājumā esošo apjomu, mēslojuma iestrādes datumu, devu, šķidrā organiskā mēslojuma vai precīzo minerālmēsļu izkliedes tehnoloģisko iekārtu, informāciju par nomāto tehniku, pakalpojuma sniedzēju, ja izkliedi neveic pats lauksaimnieks, augšupielādē GPS datus par laukā veiktu vismaz vienu precīzo minerālmēsļu izkliedes reizi norāda informāciju par katra mēslojuma veida slāpekļa (N), fosfora (P₂O₅), kālija (K₂O) fizisko un tīrvielu apjomu
Atbalsta saņemšana 2023.gadā par 2022.gadā sētiem ziemājiem	<ul style="list-style-type: none"> nodrošina atbalsta nosacījumu izpildi un līdz 2023.gada 30.jūnijam ievada aktuālo informāciju LIZ pārvaldības sistēmā par darbībām, kas saistītas ar organisko mēsļu, minerālmēsļu un AAL krājumu izmaiņām

18. EKOSHĒMAS ATBALSTS PAR ZĀLĀJU SAGLABĀŠANAS VEICINĀŠANU (EKO6)

Aktivitātes mērķis – veicināt aramzemes platību pārvēršanu par ilggadīgiem zālājiem un saglabāt lopkopībai piemērotas zālāju platības, kā arī klimata pārmaiņu mazināšanu, tostarp SEG (siltumnīcefekta gāzu) emisiju samazināšanu no lauksaimniecības prakses un veicināt augsnē esošo oglekļa krājumu uzturēšanu.

Var pretendēt	Visas saimniecības – gan konvencionālās, gan bioloģiskās
Atbalsttiesīgie kultūraugi	<ul style="list-style-type: none"> • ilggadīgie zālāji (k.k.710), izņemot ES nozīmes zālāju biotopus un putnu dzīvotnes (ilggadīgie zālāji LLVS9 ietvaros), un aramzemē sētie zālāji (k.k.720) • stiebrzāļu platības sēklas iegūšanai
Atbalsta saistības	<p>Piesakoties EKO6, lauksaimnieks uzņemas 2 gadu saistības, kuru laikā:</p> <ul style="list-style-type: none"> • apņemas neveikt pieteiktā zālāja platības (lauka) aparšanu, lobīšanu, irdināšanu 2 gadus pēc kārtas • apņemas saistību periodā katru gadu iesniegt Ģeotelpisko iesniegumu par attiecīgo platību <p>Saistību periodā EKO6 pieteiktās platības (lauka) atrašanās vietu mainīt nedrīkst!</p>
Atbalsta saņemšanas nosacījumi	<p>Atbalstu piešķir:</p> <ul style="list-style-type: none"> • par to ilggadīgo zālāju un aramzemē sēto zālāju platību, kurā ganību sezonā laikposmā no kārtējā gada 15. maija līdz 15. septembrim ir nodrošināts dzīvnieku vidējais blīvums vismaz: <ul style="list-style-type: none"> ➢ 0,4 LielV/ha (t.sk. bites) ➢ 0,3 LielV/ha JAL saņēmēji vai, ja blīvumu nodrošina ar briežu sugas dzīvniekiem • par stiebrzāļu platību, ko izmanto sēklas iegūšanai, ja tā kārtējā gadā ir pieteikta VAAD lauku apskatei un apskatē lauks atzīts par atbilstošu sēklaudzēšanas prasībām • ja izpilda uzņemtās saistības
Ja pārtrauc saistības	<p>Ja lauksaimnieks neturpina uzņemtās saistības otrajā gadā, tas atmaksā iepriekšējā gadā saņemto EKO6 par to platības daļu, par ko ir pārtrauktas saistības.</p> <p>Ja lauksaimnieks saistību periodā visu savu saimniecību vai tikai LIZ, vai tās daļu nodod citai personai, tad tā to pārņem vienlaikus ar attiecīgajām saistībām un ne vēlāk kā mēneša laikā pēc pārņemšanas par to informē LAD.</p> <p>Ja saistību pārņēmējs izbeidz saistības, tad saistību nodevējs atmaksā iepriekšējā gadā piešķirto atbalstu par to platības daļu, kurā ir pārtrauktas saistības.</p>
Ja saistību platība samazinās vai palielinās	<p>Uzskatāms, ka saistību platība nemainās, ja saistību periodā saistību platība neatšķiras vairāk kā par 10%, bet ne vairāk kā 0,3 ha no pirmajā saistību gadā apstiprinātās saistību platības.</p> <p>Ja saistību platība kārtējā gadā salīdzinājumā ar gadu, kad atbalsta pretendents ir uzņēmis saistības, ir palielināta, lauksaimnieks jauno platību (lauku) deklarē atsevišķi un par to uzsāk jaunu saistību periodu.</p>

19. SAISTĪTAIS IENĀKUMU ATBALSTS

Mērķis – līdzsvarot ienākumus dažādu specializāciju saimniecībās un tuvinot tos vidējam ienākumu līmenim lauksaimniecībā un tautsaimniecībā

Šaņemšanas nosacījumu izmaiņas 2023.gadā, salīdzinot ar brīvprātīgi saistīto atbalstu nosacījumiem 2022.gadā

Par slaucamām govīm (SSG)	<p>Paaugstināta izslaukuma prasība:</p> <ul style="list-style-type: none">govīm bioloģiskajā saimniecībā vai Latvijas brūnās un Latvijas zilās šķirnes govij, ko izmanto lauksaimniecības ģenētisko resursu saglabāšanai, no 4 500 kg uz 4 650 kgpārējām no 5 500 kg uz 6 300 kg
Par proteīnaugiem (SAP)	<p>Atbalstu piešķirs par platību, ko aizņems tīrsējā sētas lauka pupas, zirņi, soja, kaņepes, lini un dārza pupiņas</p> <p>Par citu tauriņziežu platībām atbalstu var saņemt, piesakoties EKO2 – par ekoloģiski nozīmīgajām platībām</p>
Par populācijas šķirnes rudziem (SRP)	<p>Jauna shēma. SA par populācijas šķirnes rudziem, tostarp Kaupo, ja ir sertificētas sēklas apliecinājums un noslēgts piegādes līgums starp rudzu audzētāju un maizes ražotāju.</p>

20. SAISTĪTAIS IENĀKUMU ATBALSTS PAR DZĪVNIEKIEM

No 2023.gada par dzīvniekiem ir šādi Saistītā ienākumu atbalsta (SA) veidi:

- 1) Saistītais ienākumu atbalsts par slaucamām govīm (SSG)
- 2) Saistītais ienākumu atbalsts par liellopiem (SLM)
- 3) Saistītais ienākumu atbalsts par aitām (SAI)
- 4) Saistītais ienākumu atbalsts par kazām (SKZ)

Saistītais ienākumu atbalsts par dzīvniekiem:

- var pieteikties vairākiem SA par dzīvniekiem;
- var nepieteikties ISIP saņemšanai (šādos gadījumos atbalstu piešķir, ja kopējais SA atbalsta apjoms par dzīvniekiem ir vismaz 100 EUR);
- SA nav tiesību saņemt lauksaimniekam, kurš ir pieteicies MLS;
- nav jānorāda dzīvnieku saraksts, par kuriem vēlas saņemt atbalstu – attiecīgos dzīvniekus LAD noteiks, izmantojot LDC dzīvnieku reģistra datus;
- dzīvniekiem jābūt reģistrētiem un apzīmētiem un par tiem jābūt sniegtai informācijai atbilstoši normatīvajiem aktiem par lauksaimniecības un akvakultūras dzīvnieku, to ganāmpulku un novietņu reģistrēšanas un lauksaimniecības dzīvnieku apzīmēšanas kārtību:
 - apzīmēšana ar divām krotālijām: liellopiem 20 dienu laikā pēc piedzimšanas, aitām un kazām 30 dienu laikā pēc piedzimšanas;
 - informācija par visiem notikumiem jāpaziņo 7 dienu laikā, piemēram, par apzīmēšanu, pārvietošanu no/uz saimniecību, nāvi (t.sk. nokaušanu, ja nekauj kautuvē);
- dzīvnieku identificēšanas un reģistrēšanas prasībām jābūt izpildītām no turēšanas perioda pirmās dienas līdz turēšanas perioda beigām (ja pārkāpumi būs novērsti līdz turēšanas perioda pirmajai dienai, tie netiks uzskatīti par neatbilstībām un neietekmēs dzīvnieka atbilstību SA saņemšanas nosacījumiem);
- LDC veiks pārbaudes uz vietas saimniecībā, lai pārlicinātos par dzīvnieku atbilstību SA saņemšanas nosacījumiem, t.sk. dzīvnieku atbilstību identificēšanas un reģistrēšanas prasībām.

20.1. Saistītais ienākumu atbalsts par slaucamām govīm (SSG)

Turēšanas periods	lauksaimnieka ganāmpulkā trīs mēnešus pēc kārtas, sākot no 15.05.2023.
Izslaukums no govīs pārraudzības gadā (01.10.2022.- 30.09.2023.)	6300 kg – konvencionālajās saimniecībās
	4650 kg – bioloģiskajās saimniecībās vai Latvijas brūnās un Latvijas zilās šķirnes govij, ko izmanto lauksaimniecības ģenētisko resursu saglabāšanai
	pirmcipiem izslaukuma prasība netiek attiecināta, ja pārraudzības gadā standartlaktācija nav noslēgta, un tām tiek veikta pārraudzība vismaz līdz 30.09.2023.
I&R prasības	jābūt izpildītām no turēšanas perioda pirmās dienas līdz turēšanas perioda beigām
Piena izmantošanas uzskaitē	elektroniskā veidā vai iekārtojot uzskaites žurnālu, t.sk. par pienu, kas izmantots pašpatēriņam, dzīvnieku barošanai, realizācijai, pārstrādei uz vietas saimniecībā vai kas iznīcināts

20.2. Saistītais ienākumu atbalsts par liellopiem (SLM)

Atbalsts par liellopu	gaļas šķirnes vai piena – gaļas šķirnes dzīvnieki vai iegūti krustojot ar šo šķirņu dzīvniekiem
Turēšanas periods	par teļi , kas vēl nav atnesusies: 2023.gadā lauksaimnieka ganāmpulkā sasniegusi 16 mēnešu vecumu un lauksaimnieka ganāmpulkā noturēta 6 mēnešus ilgu turēšanas periodu, kas noslēdzas 16 mēnešu vecuma sasniegšanas dienā
	par bulli vai vērsi : 2023.gadā lauksaimnieka ganāmpulkā sasniedzis 16 mēnešu vecumu un lauksaimnieka ganāmpulkā noturēts 6 mēnešus ilgu turēšanas periodu, kas noslēdzas 16 mēnešu vecuma sasniegšanas dienā
	par zīdītājgovi , kas netiek slaukta, bet tiek izmantota teļu zīdīšanai: ir atnesusies divu gadu laikposmā, kas noslēdzas 15.11.2023. un lauksaimnieka ganāmpulkā noturēta 6 mēnešus pēc kārtas, sākot no 15.05.2023.
I&R prasības	jābūt izpildītām no turēšanas perioda pirmās dienas līdz turēšanas perioda beigām
Atbilstošās šķirnes	gaļas šķirnes : Šarolē, Herefordas, Aberdinangus, Limuzīnas, Hailandes, Galovejas, Beļģijas zilā, Hekes, Aubrak, Blondais akvitanietis, Pjemontas, Deksteras, Saleras, Gaļas Shorthorn, Vagjū, gaļas šķirņu krustojums
	piena – gaļas šķirnes : Stepju pelēkā, Simentāles, Tiroles pelēkā, Montbeljardas, Šveices brūnā, Normandijas, Ungārijas stepju, kombinēto šķirņu krustojums

20.3. Saistītais ienākumu atbalsts par aitām (SAI)

Atbalsts par aitu māti	ganāmpulkā ir vismaz trīs atbalsttiesīgas aitu mātes
	pieder gaļas šķirnei, vilnas – gaļas šķirnes vai piena šķirnei, vai iegūta krustojot ar šo šķirņu dzīvniekiem
Turēšanas periods	lauksaimnieka ganāmpulkā trīs mēnešus pēc kārtas, sākot no 01.03.2023.
Atnešanās	laika posmā no 01.10.2022. līdz 30.09.2023.
I&R prasības	jābūt izpildītām no turēšanas perioda pirmās dienas līdz turēšanas perioda beigām
Atbilstošās šķirnes	gaļas šķirnes : Šarolē, Dorperas, Dorsetas, Igaunijas baltgalve, Il de France, Swifter, Sufolkas, Tekselas, Persijas melngalve, Dala, Norvēģijas baltā, Leinas, Hempšīras, Oksforddaunas, gaļas šķirņu krustojums
	vilnas – gaļas šķirnes : Latvijas tumšgalve, Igaunijas tumšgalve, Haidšnukes ragainā pelēkā, Somijas landrase, Soa, Gotlandes, Romanovas, Leisteres, Jakobs, Lietuvas melngalve, Vācijas melngalve, Šropšīras, Vācijas merino vietējā, Islandes
	piena šķirnes : Ostfrīzijas piena, Beļģu piena, Lakonas, piena šķirņu krustojums

20.4. Saistītais ienākumu atbalsts par kazām (SKZ)

Atbalsts par kazu māti	ganāmpulkā ir vismaz trīs atbalsttiesīgas kazu mātes
Turēšanas periods	lauksaimnieka ganāmpulkā trīs mēnešus pēc kārtas, sākot no 15.05.2023.
Atnešanās	laika posmā no 01.10.2022. līdz 30.09.2023.
I&R prasības	jābūt izpildītām no turēšanas perioda pirmās dienas līdz turēšanas perioda beigām

21. SAISTĪTAIS IENĀKUMU ATBALSTS PAR PLATĪBĀM

No 2023.gada par platībām ir šādi Saistītā ienākumu atbalsta (SA) veidi:

- 1) par dārzeņiem (SDA)
- 2) par augļiem un ogām (SAU)
- 3) par cietes kartupeļiem (SKC)
- 4) par vasaras rapsi un vasaras ripsi (SVR)
- 5) par miežiem (SMI)
- 6) par rudzu populācijas šķirnēm (SRP)
- 7) par proteīnaugiem (SAP)
- 8) par sertificētas sēklas kartupeļiem (SSK)
- 9) par sertificētas labības sēklu (SLS)
- 10) par sertificētām stiebrzāļu un lopbarības augu sēklām (SSA)

Ja kultūraugs atbilst vairākiem SA atbalsta veidiem

Gadījumos, kad sakrīt atbalsttiesīgie kultūraugi, par vienu un to pašu platību var saņemt tikai vienu SA atbalsta veidu!

Piemēram, nevar saņemt SKC un SSK par vienu un to pašu kartupeļu platību. Piesakoties SKC, jānorāda k.k.825, bet, piesakoties SSK, jānorāda k.k.821.

Savukārt, ja lauksaimnieks vienu miežu lauka daļu vēlas pieteikt SLS, bet otru SMI, tad Ģeotelpiskajā iesniegumā tie jādeklarē kā divi atsevišķi lauki.

Mākslīgu apstākļu radīšana

Uzskatāms, ka lauksaimnieks ir radījis mākslīgus apstākļus, lai saņemtu SA par platībām, ja viņš nav novācis ražu, kultūraugam sasniedzot gatavības fāzi, vai nav ierīkots jauns ilggadīgo kultūraugu stādījums, izmantojot kultūraugam piemērotu stādīšanas metodi. Šādos gadījumos attiecīgo SA atbalstu par konkrēto platību noraidīs!

Pārdeklarācija!

SSK, SLS, SSA par pārdeklarētu uzskata to platību, kurā netiek iegūts un sertificēts atbilstošs attiecīgās sugas sēklas daudzums, vai SKC gadījumā –pārdeklarāciju piemēro, ja nav iegūta 3,5 t/ha cietes raža

21.1. Saistītais ienākumu atbalsts par dārzeņiem (SDA)

Atbalsttiesīgie kultūraugi	tomāti, sīpoli, šalotes sīpoli, maurloki, lielloku sīpoli, batūni, ķiploki, puravi, galviņkāposti, ziedkāposti, citi kāposti (izņemot lopbarības kāpostus), galda kolrābji, burkāni, galda kāļi, galda bietes, mangolds (lapu bietes), selerijas, redīsi, melnie rutki, pētersīļi, pastinaki, gurķi, kornišoni, dārza ķirbji, cukīni, kabači, patisoni, vīģlapu ķirbji, lielaugļu ķirbji, muskata ķirbji, skābenes (izmantotas pārtikai), rabarberi, spināti, mārrutki, parastās dilles, salāti, topinambūri, paprika, baklažāni vai spargeļi
Atbilstības kritēriji platībai	<ul style="list-style-type: none"> • viena vai vairāku ar dārzeņiem aizņemtu lauku kopējā atbalsttiesīgā platība ir vismaz 1 ha un tā ir atbalsttiesīga ISIP • lauka ietvaros nevar pretendēt uz citu SA par platībām
Uzskaites sistēma, ja dārzeņu platība pārsniedz 3 ha	<ul style="list-style-type: none"> • lauksaimniekam jāizveido uzskaites sistēma, kurā kārtējā gadā par katra kultūrauga laukiem jānorāda šāda informācija: <ul style="list-style-type: none"> ➢ lauka nosaukums vai numurs un platība ➢ audzētā kultūrauga suga un šķirne ➢ agrotehniskie pasākumi un to īstenošanas datums ➢ izmantotie mehāniskie, bioloģiskie, agrotehniskie vai ķīmiskie augu aizsardzības pasākumi, kā arī lietotā AAL nosaukums, deva, apstrādātā platība, apstrādes datums un apstrādes pamatojums ➢ ražas novākšanas datums un iegūtās ražas daudzums

Dārzeņu kultūraugu skaitam 1 m² jābūt vismaz TM MKN 2.pielikumā noteiktajā apmērā un dārzeņu platībā jāīsteno nezāļu ierobežošanas agrotehniskie pasākumi vismaz tādā apjomā, lai netiktu kavēta kultūraugu augšana un kultūraugi sasniegtu ražas novākšanai piemērotu gatavību.

21.2. Saistītais ienākumu atbalsts par augļiem un ogām (SAU)

Atbalsttiesīgie kultūraugi	vīnogas, ābeles, bumbieres, krūmciidonijas, smiltsērķšķi, saldie un skābie ķirši, plūmes, dārza pīlādži, zemenes, krūmmellenes, lielogu dzērvenes, upenes, sarkanās un baltās jāņogas, ērkšķogas, aronijas, avenes, kazenes, sausserži, irbenes un plūškoki, melones vai arbūzi
Atbilstības kritēriji platībai	<ul style="list-style-type: none"> viena vai vairāku ar augļu un ogu stādījumiem aizņemtu lauku kopējā atbalsttiesīgā platība ir vismaz 1 ha un tā ir atbalsttiesīga ISIP lauka ietvaros nevar pretendēt uz citu SA par platībām
Uzskaites sistēma, ja augļu un ogu platība pārsniedz 3 ha	<ul style="list-style-type: none"> lauksaimniekam jāizveido uzskaites sistēma, kurā kārtējā gadā par katra kultūrauga laukiem jānorāda šāda informācija: <ul style="list-style-type: none"> lauka nosaukums vai numurs un platība audzētā kultūrauga suga un šķirne agrotehniskie pasākumi un to īstenošanas datums izmantotie mehāniskie, bioloģiskie, agrotehniskie vai ķīmiskie augu aizsardzības pasākumi, kā arī lietotā AAL nosaukums, deva, apstrādātā platība, apstrādes datums un apstrādes pamatojums ražas novākšanas datums un iegūtās ražas daudzums

21.3. Saistītais ienākumu atbalsts par cietes kartupeļiem (SKC)

Atbalsttiesīgie kultūraugi	cietes kartupeļi (k.k 825)
Atbilstības kritēriji platībai	<ul style="list-style-type: none"> lauksaimnieks ir noslēdzis kartupeļu audzēšanas līgumu ar cietes ražotāju par noteiktu cietes kartupeļu stādījumu platību un noteikta kartupeļu daudzuma piegādi 2023. gadā viena vai vairāku cietes kartupeļu lauku kopējā atbalsttiesīgā platība ir vismaz 1 ha un tā ir atbalsttiesīga ISIP no 1 ha novākti un cietes ražotājam piegādātiem cietes kartupeļiem ir iegūtas vismaz 3,5 t kartupeļu cietes maksimālais ha skaits, par kuru var saņemt atbalstu, nepārsniedz līgumā noteikto cietes kartupeļu aizņemto ha skaitu un skaitu, ko nosaka, dalot ar 3,5 to kartupeļu cietes daudzumu, kas iegūts no kārtējā gada kartupeļu cietes ražotājam piegādātājiem kartupeļiem lauka ietvaros nevar pretendēt uz citu SA par platībām

21.4. Saistītais ienākumu atbalsts par vasaras rapsi un vasaras ripsi (SVR)

Atbalsttiesīgie kultūraugi	vasaras rapsis (<i>Brassica napus subsp. napus f. annua</i>) vai vasaras ripsis (<i>Brassica rapa</i>)
Atbilstības kritēriji platībai	<ul style="list-style-type: none"> viena vai vairāku ar vasaras rapsi vai vasaras ripsi apsētu lauku kopējā atbalsttiesīgā platība ir vismaz 1 ha un tā ir atbalsttiesīga ISIP lauka ietvaros nevar pretendēt uz citu SA par platībām

21.5. Saistītais ienākumu atbalsts par miežiem (SMI)

Atbalsttiesīgie kultūraugi	mieži, vasaras (k.k.131), mieži, vasaras ar stiebrzāļu vai tauriņziežu pasēju (k.k.133), mieži, ziemas (k.k.132), mieži, ziemas ar stiebrzāļu vai tauriņziežu pasēju (k.k.135)
Atbilstības kritēriji platībai	<ul style="list-style-type: none"> viena vai vairāku ar miežiem apsētu lauku kopējā atbalsttiesīgā platība ir vismaz 1 ha un tā ir atbalsttiesīga ISIP lauka ietvaros nevar pretendēt uz citu SA par platībām

21.6. Saistītais ienākumu atbalsts par rudzu populācijas šķirnēm (SRP)

Atbalsttiesīgie kultūraugi	rudzu populācijas šķirnes
Atbilstības kritēriji platībai	<ul style="list-style-type: none"> jāiesēj un jāaudzē rudzu populācijas šķirnes, kuras kārtējā gada 15.martā ir iekļautas Lauksaimniecības augu sugu šķirņu kopējā katalogā, un sertificētas sēklas iegādi <u>pēdējo četru gadu laikā</u> apliecina: <ul style="list-style-type: none"> sēklu iesaiņojuma oficiālā etiķete vai VAAD izsniegtais sēklu testēšanas pārskats, ja sēkla iegūta savā sēklaudzēšanas saimniecībā Latvijā (<i>apliecinājums sēklu partijas atbilstībai normatīvajos aktos par Labības sēklaudzēšanu un sēklu tirdzniecību attiecīgajai kategorijai noteiktajām prasībām</i>), vai cits sertificētas sēklas izcelsmes apliecinājums. viena vai vairāku ar rudzu populācijas šķirnēm apsētu lauku kopējā atbalsttiesīgā platība ir vismaz 1 ha un tā ir atbalsttiesīga ISIP kārtējā gadā jābūt noslēgtam rudzu populācijas šķirņu piegādes līgumam ar maizes ražotāju vai graudu pārstrādātāju, kam noslēgts līgums ar maizes ražotāju lauka ietvaros nevar pretendēt uz citu SA par platībām
Papildu iesniedzamie dokumenti	<p>Papildus Ģeotelpiskajam iesniegumam lauksaimniekam LAD jāiesniedz:</p> <ul style="list-style-type: none"> dokumenti, kas apliecina attiecīgo rudzu populācijas šķirņu sēklu izcelsmi rudzu populācijas šķirņu piegādes līgums. Ja lauksaimnieks noslēdzis rudzu populācijas šķirņu piegādes līgumu ar graudu pārstrādātāju, tad līgumā jābūt apliecinājumam, ka graudu pārstrādātājam ir līgums ar maizes ražotāju.
Maksimālais daudzums	Maksimālais hektāru skaits, par kuru lauksaimnieks ir tiesīgs saņemt atbalstu, nepārsniedz hektāru skaitu, ko nosaka, dokumentos (<i>sēklu iesaiņojuma oficiālā etiķete, VAAD izsniegtais sēklu testēšanas pārskats vai apliecinājums</i>) paredzēto daudzumu kilogramos dalot ar 40, un pieteikto atbalsttiesīgo hektāru skaitu.

21.7. Saistītais ienākumu atbalsts par proteīnaugiem (SAP)

Atbalsttiesīgie kultūraugi	<ul style="list-style-type: none"> <u>tīrsējā</u> sētas lauka pupas, parastās jeb dārza pupiņas, zirņi, soja, lini un kaņepes <u>maisījumos</u> ar graudaugiem sēti zirņi, ja zirņu sēklas masas, augu skaita vai to zaļmasas īpatsvars ir lielāks par 50 %
Atbilstības kritēriji platībai	<ul style="list-style-type: none"> lauksaimniekam ir tiesības pretendēt uz SAP par kaņepju platību, ja tā ir atbalsttiesīga ISIP viena vai vairāku ar proteīnaugiem aizņemtu lauku kopējā atbalsttiesīgā platība ir vismaz 1 ha un tā ir pieteikta ISIP lauka ietvaros nevar pretendēt uz citu SA par platībām <i>par lauka pupām saistīto ienākumu atbalstu nepiešķir, ja lauksaimnieks ir novācis ražu, kultūraugam nenasniedzot gatavības fāzi!</i>

21.8. Saistītais ienākumu atbalsts par sertificētas sēklas kartupeļiem (SSK)

Atbalsttiesīgie kultūraugi	sēklas kartupeļi (k.k 821)
Atbilstības kritēriji platībai	<ul style="list-style-type: none"> • attiecīgajā platībā jāiestāda pirmsbāzes, bāzes vai sertificētas kategorijas pirmās paaudzes sēklas kartupeļi • jāizpilda kartupeļu sēklaudzēšanas prasības saskaņā ar normatīvajiem aktiem par kartupeļu sēklaudzēšanu, tostarp no lauka apskatei pieteiktajiem laukiem līdz nākamā gada 15. maijam jāiegūst vismaz 10,3 t vai bioloģiskajās saimniecībās - vismaz 8,0 t vidēji saimniecībā no 1 ha pirmsbāzes, bāzes vai sertificētas kategorijas sēklas • viena vai vairāku ar sēklas kartupeļu aizņemtu lauku kopējā atbalsttiesīgā platība ir vismaz 1 ha un tā ir atbalsttiesīga ISIP • lauka ietvaros nevar pretendēt uz citu SA par platībām
Informācijas iesniegšana VAAD	Lauksaimnieks, piesakot sēklas kartupeļu platību VAAD lauku apskatei, sēklaudzēšanas lauku apskates pieteikumā norāda lauka numuru un lauka bloka numuru atbilstoši Ģeotelpiskajam iesniegumam.

21.9. Saistītais ienākumu atbalsts par sertificētām stiebrzāļu un lopbarības augu sēklām (SSA)

Atbalsttiesīgie kultūraugi	plavas timotiņš, plavas auzene, hibrīdā airene, daudziedu viengadīgā airene, sarkanā auzene, ganību airene, niedru auzene, plavas skarene, kamolzāle, auzeņairene, sarkanais āboliņš, baltais āboliņš, austrumu galega, lucerna, bastarda āboliņš, facēlija, ragainie vanagnadziņi, zirņi, vīķi, lauka pupas vai lupīna (saldā jeb dzeltenā, baltā vai šaurlapu) vai esparsete
Atbilstības kritēriji platībai	<ul style="list-style-type: none"> • jāizpilda stiebrzāļu un lopbarības augu sēklaudzēšanas prasības saskaņā ar normatīvajiem aktiem par lopbarības augu sēklaudzēšanu, tostarp no lauka apskatei pieteiktajiem laukiem līdz nākamā gada 15. maijam jāiegūst TM MKN 22.pielikuma noteiktajā daudzumā attiecīgās sugas PB, B un C kategorijas sēklu apjoms vidēji saimniecībā no 1 ha • viena vai vairāku attiecīgo stiebrzāļu un lopbarības augu lauku kopējā atbalsttiesīgā platība ir vismaz 1 ha un tā ir atbalsttiesīga ISIP • lauka ietvaros nevar pretendēt uz citu SA par platībām.
Informācijas iesniegšana VAAD	Lauksaimnieks, piesakot stiebrzāļu un lopbarības augu platību VAAD lauku apskatei, sēklaudzēšanas lauku apskates pieteikumā norāda lauka numuru un lauka bloka numuru atbilstoši Ģeotelpiskajam iesniegumam

Ja kārtējā gadā izaudzētā sēkla ir sertificēta citā ES dalībvalstī, lauksaimniekam līdz nākamā gada 15. aprīlim jāiesniedz LAD attiecīgās ES dalībvalsts par sēklu sertificēšanu atbildīgās iestādes izsniegts dokuments par kārtējā gadā izaudzēto un līdz nākamā gada 15. aprīlim sertificēto attiecīgās sugas un šķirnes sēklu daudzumu.

21.10. Saistītais ienākumu atbalsts par sertificētu labības sēklu (SLS)

Atbalsttiesīgie kultūraugi	kvieši (<i>Triticum aestivum L.</i> , <i>Triticum spelta L.</i>), rudzi (<i>Secale cereale L.</i>), tritikāle (<i>Triticosecale Wittm</i>), mieži (<i>Hordeum vulgare L.</i>), auzas (<i>Avena sativa L.</i> , <i>Avena byzantina K. Koch</i> , <i>Avena nuda L.</i>) un griķi (<i>Fagopyrum esculentum Moench</i>)
Atbilstības kritēriji platībai	<ul style="list-style-type: none"> • jāizpilda labības sēklaudzēšanas prasības saskaņā ar normatīvajiem aktiem par labības sēklaudzēšanu, tostarp no lauka apskatei pieteiktajiem laukiem līdz nākamā gada 15. maijam jāiegūst TM MKN 22. pielikuma noteiktajā daudzumā attiecīgās sugas PB, B un C kategorijas sēklu apjoms vidēji saimniecībā no 1 ha • viena vai vairāku ar labības sēklu apsēto lauku kopējā atbalsttiesīgā platība ir vismaz 1 ha un tā ir atbalsttiesīga ISIP • lauka ietvaros nevar pretendēt uz citu SA par platībām
Informācijas iesniegšana VAAD	Lauksaimnieks, piesakot labības sēklu platību VAAD lauku apskatei, sēklaudzēšanas lauku apskates pieteikumā norāda lauka numuru un lauka bloka numuru atbilstoši Ģeotelpiskajam iesniegumam

Ja kārtējā gadā izaudzētā sēkla ir sertificēta citā ES dalībvalstī, lauksaimniekam līdz nākamā gada 15. aprīlim jāiesniedz LAD attiecīgās ES dalībvalsts par sēklu sertificēšanu atbildīgās iestādes izsniegts dokuments par kārtējā gadā izaudzēto un līdz nākamā gada 15. aprīlim sertificēto attiecīgās sugas un šķirnes sēklu daudzumu.

22. LAUKU ATTĪSTĪBAS INTERVENCES NO 2023.GADA

No 2023.gada ir šādas Lauku attīstības intervences:

- “Zaļās joslas” (**ZJ**)
- “Vidi saudzējošā dārzkopība” (**VSD**)
- “Biškopības vienību apsaimniekošana apputeksnēšanas vajadzībām” (**BAA**)
- “Zālāju biotopu apsaimniekošana” (**BDUZ**)
- “Bioloģiskā lauksaimniecība” (**BLA**)
- “Paaugstinātu labturības prasību un emisiju mazinošā lopkopība” (**EMLA**)
- “Kompensācijas maksājums par *Natura 2000* meža teritorijām” (**NIM**)

22.1. Lauku attīstības intervenču kopīgie nosacījumi

Īpašumtiesības	<p>Platībām jābūt atbalsta pretendenta īpašumā vai tiesiskajā valdījumā kārtējā gada 15.jūnijā.</p> <p>BAA intervencē atbalstam var pieteikt arī cita lauksaimnieka apsaimniekošanā esošu LIZ, ja tas ir piekritis apputeksnēšanas pakalpojuma saņemšanai (skatīt 26.nodaļā)</p> <p>EMLA intervencē atbalstu var saņemt par attiecīgajiem dzīvniekiem, kas ir atbalsta pretendenta ganāmpulkā.</p>
Nosacījumu sistēma (NS)	Visiem atbalsta pretendentiem jāievēro NS prasības
Vai platības obligāti jāpiesaka arī ISIP/MLS?	Lai saņemtu Lauku attīstības intervenču atbalstu, platības nav obligāti jāpiesaka ISIP/MLS
Vai jāatbilst aktīva lauksaimnieka kritērijiem?	Atbalsta pretendents var saņemt Lauku attīstības intervenču atbalstu arī tad, ja neatbilst aktīva lauksaimnieka kritērijiem
Mācības (neattiecas uz NIM)	<p>Piesakoties ZJ, VSD, BAA, BDUZ, BLA vai EMLA, atbalsta pretendents (izņemot zinātnisko institūciju reģistrā iekļautu zinātnisko institūciju) vai tā pilnvarotajai personai līdz 2027. gada 31. maijam ir jāpabeidz kvalifikācijas celšanas kursi lauksaimniecībā un pārtikas produktu ražošanā.</p> <p>Kursu pabeigšanas apliecinājums ir nozares nevalstiskās organizācijas, lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības vai citas Izglītības un zinātnes ministrijas izglītības iestāžu vai zinātnisko institūciju reģistrā iekļautas juridiskas personas pēc 01.01.2023. izdots dokuments.</p> <p>Vienus un tos pašus kvalifikācijas celšanas kursus var attiecināt uz vairākiem intervenču pasākumiem, ja atbilst apgūto stundu skaitu un saturu.</p>
Daudz gadu saistības (neattiecas uz NIM)	<p>Atbalsta pretendents uzņemas 5 gadu saistības, sākot no pirmā maksājuma apstiprināšanas gada:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ ZJ, VSD, BDUZ un BLA – par katru atbalstam pieteikto platības vienību atsevišķi ➤ EMLA – vismaz par minimālo nosacīto liellopu vienību apjomu – 8 LielV ➤ BAA – vismaz par minimālo platību, t.i., konvencionālajās saimniecībās vismaz par 15 ha, bioloģiskajās – vismaz par 10 ha
Atbalsta pretendenta apņemšanās saistību periodā	<p>Pretendējot ZJ, VSD, BAA, BDUZ, BLA vai EMLA, atbalsta pretendents visā saistību periodā apņemas:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ ievērot atbalsta saņemšanas nosacījumus ➤ katru gadu iesniegt Ģeotelpisko iesniegumu un pieteikties atbalstam tajā intervencē, kurā ir uzņemtas saistības ➤ nemainīt atbalstam pieteiktās platības (lauka) atrašanās vietu (izņemot – ZJ laukmales vietu var mainīt), ja vien nav jāizpilda konkrētas augkopības prakses nosacījumi (piemēram, augsekas vai augu maiņu plāns VSD) vai pamatotī jāpielāgo saistības ➤ nesamazināt ZJ, VSD, BDUZ un BLA saistību platību

22.2. Nosacījumi par platībām (lielumi)

Lauku attīstības intervencēm atšķiras nosacījumi par minimālajām atbalsttiesīgajām platībām:

Intervence	Nepieciešamā minimālā kopējā atbalsttiesīgā platība	Viena lauka minimālā platība/iezīmēšana
ZJ*	Laukmale – platums vismaz 4 m, kopējais garums vismaz 250 m (vienlaidus posmi vismaz 10 m gari)	Ģeotelpiskā iesnieguma kartē ZJ ir jāiezīmē gar aramzemes lauka malu kā līnija , nevis kā atsevišķs lauks!
	Buferjosla – platums vismaz 8 m, kopējais garums vismaz 150 m (vienlaidus posmi vismaz 10 m gari)	
VSD	1 ha	0,1 ha
BLA	1 ha	
BDUZ	0,3 ha	
BAA	15 ha konvencionālajās saimniecībās 10 ha bioloģiskajās saimniecībās	nav noteikta
NIM	1 ha	0,1 ha

* ZJ intervencē nepieciešamā minimālā kopējā atbalsttiesīgā platība ir 0,1 ha. Lai nodrošinātu LLVS8.1. prasības izpildi (skat.5.2.apakšnodaļā), ZJ var ierīkot vēl papildu platumu + 2 m. Šajā gadījumā laukmalēm platumam jābūt vismaz 6 m, bet maksimālajam platumam ne vairāk par 24 m. Savukārt buferjoslām platumam jābūt vismaz 10 m, bet maksimālajam platumam – ne vairāk par 28 m.

22.3. Vispārējie nosacījumi par saistībām

Saistību pielāgošana saistību periodā	Saistības var pielāgot, aizstājot pieteikto platību ar citu atbalsttiesīgo platību, bet nesamazinot kopējo saistību platību. Šāda pielāgošana iespējama, piemēram, nomas līguma pirmstermiņa izbeigšanas vai zemes atsavināšanas gadījumos.
Saistību pārveidošana	Uzņemtās: <ul style="list-style-type: none"> • ZJ, VSD un EMLA saistības var pārveidot par BLA saistībām ar nosacījumu, ka visas saimniecības vienības (arī dzīvnieki) ir bioloģiski sertificētas; • BLA saistības var pārveidot par BDUZ saistībām, ja vien par attiecīgo lauku jau nav uzņemtas BDUZ saistības.
Saistību nodošana	Iesniedzot saistību nodevēja un saistību pārņēmēja parakstītu iesniegumu par saistību nodošanu/pārņemšanu, saistību periodā ir tiesības pilnībā vai daļēji nodot citai personai saimniecību, LIZ vai lauksaimniecības dzīvniekus, vienlaikus ar attiecīgajām saistībām, ievērojot, ka: <ul style="list-style-type: none"> • saistības ir nododamas katrā intervencē atsevišķi; • ja saistību pārņēmējam nav uzņemtas saistības, tās turpinās līdz pārņemto saistību beigām; • ja saistību pārņēmējam ir uzņemtas saistības, tās turpinās līdz saistību pārņēmēja saistību perioda beigām. • EMLA intervencē: <ul style="list-style-type: none"> ➢ ja saistību pārņēmējam nav EMLA saistības, tad saistību pārņēmējs uzņemas jaunas 5 gadus saistības un nodrošina EMLA prasību izpildi; ➢ ja saistību pārņēmējam ir EMLA saistības, tad saistību pārņemšana ir iespējama tikai situācijā, ja tiek iegādāti arī saistību nodevēja dzīvnieki. Saistību pārņēmējs turpina nodrošināt vismaz 8 LielV.
Saistību pārtraukšana	<u>Situācijās, kad saistības nav iespējams turpināt</u> , jo zeme tiek atsavināta – nomas līgums tiek uzteikts, zeme tiek pārdota – persona, kas pārņem zemi, par kuru ir saistības, no pārņemšanas brīža ir tiesīga izbeigt pārņemtas saistības, ja ne vēlāk kā mēnesi pēc objekta (zemes) pārņemšanas rakstveidā informē LAD par saistību pārtraukšanu. <u>EMLA saistības</u> var pārtraukt bez atmaksas objektīvi pamatotu apstākļu dēļ, piemēram, lauksaimniecības dzīvnieki gājuši bojā, ir neārstējami slimi vai likvidējami. <u>BAA saistības</u> var pārtraukt bez atmaksas, ja kādā no saistību gadiem atbalsta pretendenta medus bites nav bioloģiski sertificētas situācijā, kad intensīvās lauksaimniecības lauki ir tuvāk par 3 km no novietnes. <u>Ja atbalsta saņēmējs bez objektīva iemesla ir likvidējis dzīvniekus</u> , līdz ar to pārtraucot saistības pirms termiņa, tam jāatmaksā pārtraukto saistību ietvaros saņemtais atbalsts. <u>ZJ, VSD, BAA, BDUZ, BLA vai EMLA intervencēs</u> saistības var pārtraukt pirms saistību perioda beigām, atmaksājot iepriekš saņemto atbalstu par pārtraukto saistību daļu.

23. ZAĻĀS JOSLAS (ZJ)

Mērķis: mazināt barības vielu noplūdi ūdenstilpēs, uzlabojot ūdens kvalitāti, īpaši riska ūdens objektu teritorijā, stiprināt ekosistēmu pakalpojumu sniegšanu (bioloģiskā daudzveidība, apputeksnētāji, putnu barības bāze ziemā, ainavas elementi u.tml.), veicināt augu aizsardzības līdzekļu un sintētisko minerālmēsli nelietošanu.

Var pretendēt	Gan konvencionālās, gan bioloģiskās (t.sk. daļēji bioloģiskās) saimniecības	
Teritorija	Zaļās joslas var ierīkot visā Latvijas teritorijā	
Mērķteritorijas	<p><u>Paaugstināta likme ir ZJ, kas atrodas noteiktajās mērķteritorijās:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>īpaši (nitrātu) jutīgās teritorijas:</u> Ādažu novads, Bauskas novads (izņemot Valles un Kurmenes pagastus), Dobeles novads, Jelgavas novads (izņemot Jelgavu), Ķekavas novads, Mārupes novads, Olaines novads, Ropažu novads, Salaspils novads, Saulkrastu novads, Siguldas novads (izņemot Lēdurgas pagastu). • <u>lauksaimniecības izklidētā piesārņojuma būtiski ietekmētie ūdens objekti,</u> kas atrodas riska ūdens objektu sateces baseinu teritorijās, saskaņā ar Ūdens apsaimniekošanas likumu 	
Kur var ierīkot zaļās joslas?	<ul style="list-style-type: none"> • Laukmales ierīko aramzemē gar aramzemes lauka malu, kas robežojas ar ceļu, mežu, grāvi (nav ŪSIK), kā arī starp bioloģiskiem un konvencionāliem laukiem, starp kuriem robeža ir identificējama dabā. • Buferjoslas ierīko aramzemē gar ŪSIK 	
Zaļās joslas izmēri	<p>Zaļās joslas kopējā platība ir vismaz 0,1 ha.</p> <p><u>Ja zaļo joslu ierīko kā laukmali aramzemes laukā, tā:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • ir vismaz 4 m plata un 250 m gara • var sastāvēt no īsākiem posmiem, bet neviens nav īsāks par 10 m <p><u>Ja zaļo joslu ierīko kā buferjoslu aramzemē gar ŪSIK, tā:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • ir vismaz 8 m plata un 150 m gara • var sastāvēt no īsākiem posmiem, bet neviens nav īsāks par 10 m <p>!!! Ja zaļo joslu ierīko platāku, tad neatkarīgi no faktiski atstātā platuma aprēķins tiks veikts, izmantojot noteikto minimālo platumu – 4 m laukmales un 8 m buferjoslas aprēķinam!!!</p>	
Ko var audzēt zaļajā joslā?	<p>Zaļās joslas segums ir atšķirīgs no augu seguma piegulošajā aramzemes laukā.</p> <p>Zaļajās joslās var būt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dabīgā veģetācija (sākot ar saistību ceturto gadu nevar būt vējauzas un rudzuzmilgas) • sēts augu maisījums no dažādām šādu augu sugām: stiebrzālēm, nektāraugiem, kā arī tādiem eļļas augiem kā kaņepes un saulespuķes • sētas puķes (daudzgadīgu, divgadīgu vai viengadīgu zālaugu un lakstaugu sēklu maisījums) 	
Saistības	<p>Piesakoties ZJ, atbalsta pretendents uzņemas šādas 5 gadu saistības:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ne vēlāk kā līdz kārtēja gada 25.jūnijam ierīkot (ja saistību uzņemšanās brīdī ZJ vēl nav ierīkota) un ik gadu uzturēt zaļo joslu apstiprināto saistību apjomā • zaļajās joslās nelietot augu aizsardzības un mēslošanas līdzekļus • nodrošināt, ka zaļajās joslās negana lopus, nav koku un krūmu atvašu (dzinumu), kas vecākas par vienu gadu, un neveidojas kūla, ievērojot, ka: <ul style="list-style-type: none"> ➢ apaugumu laukmalē nopļauj vai sasmalcina ne biežāk kā 1 reizi, ja tā tiek apsaimniekota kārtējā sezonā līdz 15.septembrim ➢ zaļo masu buferjoslā ne biežāk kā 1 reizi nopļauj un novāc no lauka, ja tā tiek apsaimniekota kārtējā sezonā līdz 15.septembrim. Ja zaļo masu saglabā neskartu līdz nākamās sezonas 15.martam, tad apaugumu nopļauj pilnā garumā līdz ar zemi un atstāj vai sasmalcina • apgūt 16 stundu kvalifikācijas celšanas kursu lauksaimniecībā un pārtikas produktu ražošanā līdz 31.05.2027. • visā saistību periodā nemainīt ierīkotās buferjoslas atrašanās vietu 	
Atbalsta veidu savienojamība	<p>Lauku, kuram ierīkota zaļā josla, vienlaicīgi var pieteikt VSD vai BLA aktivitātei, bet VSD vai BLA atbalstu par zaļās joslas aizņemto platību nepiešķir.</p> <p>Par platību, par kuru saņem BAA atbalstu, var vienlaicīgi saņemt arī ZJ atbalstu.</p>	
Zaļās joslas un LLVS8.1. izpilde	<p>Lai izpildītu LLVS8.1.* prasību – 4% no aramzemes atvēlot ar ražošanu nesaistītām platībām vai ainavas elementiem – ZJ var ierīkot vēl papildu platumu + 2 m un šajā gadījumā:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ laukmales minimālais platums ir 6 m, bet maksimālais ir 24 m; ➢ buferjoslas minimālais platums ir 10 m, bet maksimālais ir 28 m <p>Uzņemoties saistības ZJ aktivitātē, primāri jānodrošina vismaz minimālās pamatprasības attiecībā uz ZJ garumu un platumu visā saistību periodā.</p> <p>*Nosacījumu sistēmas LLVS8.1. prasībai laukmales un buferjoslas MIN platums noteikts 2 m, bet MAX platums 20 m</p>	
Likmes	mērķteritorijās:	par laukmalēm – 750 EUR/ha; par buferjoslu – 890 EUR/ha
	ārpus mērķteritorijām:	par laukmalēm – 675 EUR/ha; par buferjoslu – 742 EUR/ha
	Par lauku, kas atrodas gan mērķteritorijā, gan ārpus tās, piešķir lielāko atbalsta likmi.	

24. VIDI SAUDZĒJOŠĀ DĀRZKOPIĒBA (VSD)

Mērķis: veicināt īpašu vidi saudzējošu dārzu apsaimniekošanas metožu pielietošanu jeb mērķtiecīgi orientētus dārza kopšanas darbus un aizsardzības pasākumus, samazinot AAL lietošanas apjomu un ar to saistīto risku cilvēku un dzīvnieku veselībai un ietekmei uz vidi, kā arī nodrošināt barības elementu pārvaldības uzlabošanu.

Var pretendēt	Konvencionālās saimniecības		
Īstenošanas teritorija	Visa Latvijas teritorija. Mērķteritorija ir: <ul style="list-style-type: none"> īpaši jutīgās teritorijas – Ādažu novads, Bauskas novads (izņemot Valles un Kurmenes pagastus), Dobeles novads, Jelgavas novads (izņemot Jelgavu), Ķekavas novads, Mārupes novads, Olaines novads, Ropažu novads, Salaspils novads, Saulkrastu novads, Siguldas novads (izņemot Lēdurgas pagastu) lauksaimniecības izklīdētā piesārņojuma būtiski ietekmētie ūdens objekti, kas atrodas riska ūdens objektu sateces baseinu teritorijās, saskaņā ar Ūdens apsaimniekošanas likumu no 2025. gada – kūdrāju, tostarp izstrādātu kūdras purvu, platības, kurās audzē tādus ilggadīgos augļus un ogas kā krūmmellenes (mellenes, zilenes), lieloģu dzērvenes, avenas vai kazenes 		
Atbilstības kritēriji platībai	<ul style="list-style-type: none"> kopējā pieteiktā platība atbilst atbalsttiesīgas LIZ kritērijiem (skat. 3.7.apakšnodaļu) un ir vismaz 1 ha, bet viena lauka platība ir vismaz 0,1 ha platība ir reģistrēta VAAD Lauksaimniecības produktu integrētās audzēšanas reģistrā ar atzīmi, ka ir ievērotas normatīvajos aktos par lauksaimniecības produktu integrētās audzēšanas, uzglabāšanas un marķēšanas prasībām un kontroles kārtību noteiktās vidi saudzējošās metodes dārzkopībā 		
Atbalsttiesīgie kultūraugi:	<ul style="list-style-type: none"> ābeles, bumbieres, saldie un skābie ķirši, plūmes, krūmmellenes, lieloģu dzērvenes pārējie ilggadīgie stādījumi ēdamu augļu un ogu ieguvei, kā arī augļu koki un ogulāju stādi (kokaugi stādaudzētavas LIZ) dārzeni vai kartupeļi 		
Saistības	Piesakoties atbalstam, atbalsta pretendents uzņemas šādas 5 gadu saistības: <ul style="list-style-type: none"> ierīkot un ik gadu uzturēt atbalsttiesīgo platību, izmantojot vidi saudzējošās dārzkopības metodes izpildīt integrētās augu aizsardzības vispārīgās prasības saskaņā ar normatīvajiem aktiem par lauksaimniecības produktu integrētās audzēšanas, uzglabāšanas un marķēšanas prasībām un kontroles kārtību uzturēt informāciju par katra atbalsttiesīgā lauka vēsturi elektroniskajā VAAD LIZ pārvaldības sistēmā apgūt 40 stundu kvalifikācijas celšanas kursus lauksaimniecībā un pārtikas produktu ražošanā līdz 31.05.2027. nemainīt lauka atrašanās vietu, izņemot, ja tas nepieciešams augsekas nodrošināšanai 		
Likmes	mērķteritorijās	401 EUR/ha	par ābeļu, bumbieru, saldo un skābo ķiršu, plūmju, melleņu (krūmmelleņu, zīleņu) vai lieloģu dzērveņu platību
		264 EUR/ha	par pārējo tādu augļu koku, ogulāju un ilggadīgo stādījumu platību, no kuriem iegūst ēdamus augļus, kā arī augļu koku un ogulāju stādu audzēšanai izmantoto platību (kokaugu stādaudzētavas LIZ)
		115 EUR/ha	par kartupeļu, ziedkāpostu, kāpostu (izņemot lopbarības kāpostu, lopbarības bietes un cukurbietes), gurķu, sīpolu, ķiploku, burkānu, galda biešu vai citu dārzeņu platību
	ārpus mērķteritorijām	364 EUR/ha	par ābeļu, bumbieru, saldo un skābo ķiršu, plūmju, melleņu (krūmmelleņu, zīleņu) vai lieloģu dzērveņu platību
		240 EUR/ha	par pārējo tādu augļu koku, ogulāju un ilggadīgo stādījumu platību, no kuriem iegūst ēdamus augļus, kā arī augļu koku un ogulāju stādu audzēšanai izmantoto platību (kokaugu stādaudzētavas LIZ)
		105 EUR/ha	par kartupeļu, ziedkāpostu, kāpostu (izņemot lopbarības kāpostu, lopbarības bietes un cukurbietes), gurķu, sīpolu, ķiploku, burkānu, galda biešu vai citu dārzeņu platību
Par platību, kas atrodas mērķteritorijā un daļēji ārpus tās, piešķir lielāko atbalsta likmi.			

25. PAAUGSTINĀTU LABTURĪBAS PRASĪBU UN EMISIJU MAZINOŠĀ LOPKOPIĒBA (EMLA)

Mērķis – veicināt paaugstinātu prasību izpildi lopkopībā, izpildot paaugstinātu labturības prasību kopumu, papildus pielietojot dažādas emisiju mazinošās metodes, kas viena otru papildina un tādējādi sniedz ieguldījumu vides ilgtspējas uzlabošanā.

Darbības (viena vai vairākas)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Barošana un turēšana piena vai gaļas liellopiem, kas vecāki par 6 mēnešiem un tiek turēti novietnē visu gadu vai tikai ziemas periodā, vai gaļas liellopiem, kas vecāki par 6 mēnešiem un tiek turēti tikai āra apstākļos visu gadu 2. Pagarināta ganīšana piena liellopiem, kas vecāki par 6 mēnešiem, kombinācijā ar 1.darbības (barošana un turēšana) prasībām 3. Jaunlopu turēšana (līdz 6 mēnešu vecumam), kas dzimuši piena liellopu saimniecībā
Atbalsttiesīgi dzīvnieki	<ul style="list-style-type: none"> • piena vai gaļas liellopi (pēc to izmantošanas veida): <ul style="list-style-type: none"> ➢ visi viena ganāmpulka dzīvnieki 1. un 3.darbībā ➢ visi vienas novietnes dzīvnieki 2.darbībā, attiecīgo informāciju norādot LAD EPS • 1.darbības īstenošanai, piesakot gaļas liellopus, prasības jāievēro gan dzīvniekiem, kuri tiek turēti āra apstākļos visu gadu, gan dzīvniekiem, kuri tiek turēti novietnē visu gadu vai ziemas periodā • nav iekļauti bioloģiskās lauksaimniecības kontroles sistēmā • reģistrēti un apzīmēti saskaņā ar normatīvajiem aktiem
Kopīgās saistības intervencei visā saimniecībā	<ul style="list-style-type: none"> • uzņemas 5 gadu saistības • katru gadu atbalstam jāpiesaka vismaz 8 nosacītās LielV (vidējais dzīvnieku blīvums nosacītās liellopu vienībās no 15.05. līdz 15.09.) <ul style="list-style-type: none"> ➢ <i>darbības var mainīt katru gadu, izpildot saistības par saimniecību kopumā (vismaz 8 LielV)</i> • jānodrošina, ka veterinārārsts PVD informācijas sistēmā ievada informāciju par kārtējā gadā dzīvniekiem izlietoto antimikrobiālo līdzekļu saturošu zāļu daudzumu • LDC elektroniskajā datu sistēmā uzkrāj informāciju par: <ul style="list-style-type: none"> ➢ novietnē izmantoto dzīvnieku turēšanas veidu un kūtsmēslu uzglabāšanas veidu ➢ slaucamo govju piena pārraudzību • apgūt 40 stundu kvalifikācijas celšanas kursus lauksaimniecībā un pārtikas produktu ražošanā līdz 31.05.2027.
Saistības 1.darbībā	<p><u>Ja dzīvnieki tiek turēti novietnē visu gadu vai ziemas periodā:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • jānodrošina ganāmpulka ēdināšana, ņemot vērā: <ul style="list-style-type: none"> ➢ dzīvnieku fizioloģiskās vajadzības un rupjās lopbarības laboratorisko analīžu kopsakarību ➢ piena liellopiem piena pārraudzības rezultātu un rupjās lopbarības laboratorisko analīžu kopsakarību • jāaprēķina barības devas, pamatojoties uz laboratorisko analīžu rezultātiem: <ul style="list-style-type: none"> ➢ rupjajai lopbarībai laboratoriski jānosaka vismaz sausnas, kopproteīna, kokšķiedras un sagremojamības rādītāji ➢ barības devas sagremojamībai <ul style="list-style-type: none"> ✓ slaucamajām govīm jābūt vismaz 67% vai tauku procents barības devā pārsniedz 3,5 ✓ gaļas liellopiem jābūt vismaz 65% vai tauku procents barības devā nepārsniedz 7 • jānodrošina alternatīvs enerģijas avots situācijā, kad novietnē ir elektrības padeves traucējumi – nepārtrauktu ūdens padevi, ja vien tā nenotiek ar ūdenstorna palīdzību • dzīvniekiem novietnē jānodrošina tīras, sausas un pakaisītas gulvietas, ja vien netiek izmantoti matračī • kūtsmēsli jāizvāc no novietnes vismaz 2 reizes dienā vai dziļo pakaišu novietnē dzīvniekiem jānodrošina sausi pakaiši un jāizmanto biokompostētājs pakaišu kūtsmēsliem • novietnē uz katriem 25–100 pieaugušiem dzīvniekiem jāiekārto atsevišķa (tostarp mobila) norobežota vieta vai bokss slimiem vai aprūpējamiem dzīvniekiem, t.sk. dzīvniekiem pirms vai pēc dzemdībām

Saistības 1.darbībā	<p>Ja dzīvnieki (gaļas liellopi) tiek turēti āra apstākļos visu gadu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ziemas periodā jānodrošina ganāmpulka ēdināšana, ņemot vērā dzīvnieku fizioloģiskās vajadzības • jāaprēķina barības devas, pamatojoties uz laboratorisko analīžu rezultātiem: <ul style="list-style-type: none"> ➢ rupjajai lopbarībai laboratoriski jānosaka vismaz sausnas, kopproteīna, kokšķiedras un sagremojamības rādītāji ➢ barības devas sagremojamībai gaļas liellopiem jābūt vismaz 65% vai tauku procents barības devā nepārsniedz 7 • jāierīko nojumes ar sienām, lai pasargātu dzīvniekus no nelabvēlīgiem laikapstākļiem, un tajā vienlaikus jāpietiek vietas visiem dzīvniekiem arī tad, kad tie ir apgūlušies • dzīvnieki jānodrošina ar dzeramo ūdeni, tos dzirdinot no dzirdnes • dzīvniekiem jānodrošina sausi pakaiši un jāizmanto biokompostētājs pakaišu kūtsmēsliem
Saistības 2.darbībā	<ul style="list-style-type: none"> • atbalstam pieteiktajā novietnē jānodrošina 1.darbības prasības un ganīšanas sezonā dzīvniekiem jāpiemēro pagarināta ganīšanas sezona vismaz 160 dienas <ul style="list-style-type: none"> ➢ LAD EPS, aizpildot Ģeotelpisko iesniegumu, jāiesniedz plānotais ganību apsaimniekošanas kalendārs, kurā jānorāda novietnes numuri un ganīšanas datumi
Saistības 3.darbībā	<ul style="list-style-type: none"> • dzīvnieku guļvietas bļīvi jāizklāj ar tīriem un sausiem pakaišiem • dzīvnieku izēdināšanai ar pienu vai piena aizvietotāju jāizmanto speciāli šim mērķim paredzētus knupīšus vismaz astoņas nedēļas pēc kārtas • dzīvniekiem, kas ir vecāki par vienu nedēļu, jānodrošina pastāvīgi pieejams barības maisījums, kas paredzēts teļu ēdināšanai kā papildbarība
Lopbarības analīzes un barības devas	<ul style="list-style-type: none"> • 1. un 2.darbībā ne vēlāk kā līdz kārtēja gada 31.decembrim LAD jāiesniedz vienas rupjās lopbarības veida analīzes un attiecīgā ganāmpulka barības devu plāni (piena un gaļas liellopiem) • kārtējā gadā jā sagatavo jauns barības devu plāns, ja mainās barības bāze, pirms tam nosakot barības vielu analīzes (arī gadījumos, ja barības komponenti nemainās, bet tiek atvērta jauna skābsiena vai skābbarības bedre) • pēc LAD pieprasījuma elektroniski jāiesniedz visi barības devu plāni un analīzes
Fotodokumentācija	<ul style="list-style-type: none"> • LAD EPS līdz kārtēja gada 31.decembrim jāiesniedz fotodokumentācija: <ul style="list-style-type: none"> ➢ 1.darbībā piena un gaļas liellopiem, ja dzīvnieki tiek turēti novietnē visu gadu vai ziemas periodā, par – alternatīvajiem enerģijas avotiem, dzīvnieku guļvietām, kūtsmēsļu izvākšanu, pakaišu nodrošināšanu, boksiem vai atsevišķi norobežotajām vietām, nojumēm, dzirdnēm, pakaišu nodrošināšanu ➢ 1.darbībā gaļas liellopiem, ja tiek turēti āra apstākļos visu gadu, par – nojumēm, dzirdnēm, pakaišu nodrošināšanu ➢ 3.darbībā par – guļvietām un pakaišiem, knupīšu esamību, pieejamiem barības maisījumiem
Atbalsta apmērs par vienu nosacīto liellopu vienību	<p>52 EUR – par piena liellopu barošanu un turēšanu (1.darbība) 43 EUR – par gaļas liellopu barošanu un turēšanu (1.darbība) 90 EUR – par piena liellopu pagarināto ganīšanu, barošanu un turēšanu (2. + 1.darbība) 28 EUR – par jaunlopu turēšanu (3.darbība)</p> <p>Ja atbalsta pretendents ir pieteicies gan uz 1., gan 2.darbību, vienu un to pašu piena liellopu iekļauj tajā nosacīto liellopu vienību aprēķināšanas grupā, par kuru tiek piešķirts atbalsts 2.darbībā</p>

26. BIŠKOPIBAS VIENĪBU APSAIMNIEKOŠANA APPUTEKSNĒŠANAS VAJADZĪBĀM (BAA)

Mērķis – mainīt ierasto dravošanas praksi un veicināt apputeksnēšanas apsaimniekošanas praksi (sniegt ekosistēmas pakalpojumu), izvairoties no bišu saimju pārmērīgas intensitātes ganībās, vienlaikus nodrošinot savvaļas apputeksnētājiem ilgtspējīgu dzīvotņu apsaimniekošanu kontekstā, neradot konkurenci par barības bāzi.

Atbalsta pretendents	Bioloģiskie biškopji	Konvencionālie biškopji
Nosacījumi	<ul style="list-style-type: none"> kopējā atbalstam pieteiktā platība ir vismaz 10 ha ne mazāk par 20 bioloģiski sertificētiem bišu stropiem (ir saņemts biškopības jomā izdots atbilstošs sertifikāts par bioloģiskā vai pārejas perioda produktu) 	<ul style="list-style-type: none"> kopējā atbalstam pieteiktā platība ir vismaz 15 ha ne mazāk par 30 bišu stropiem, ja bites NAV bioloģiski sertificētas
Kopīgie nosacījumi platībai	<ul style="list-style-type: none"> BAA atbalstu piešķir par platību, kas iekļauta lauku bloku kartē un tā maksimālais attālums no pastāvīgās bišu novietnes vai pagaidu atrašanās vietas (ceļojošā dravniecība) ir 3 km BAA atbalstu piešķir par jebkuru kultūraugu, kas aug laukā BAA atbalstu var saņemt arī par cita lauksaimnieka apsaimniekošanā esošu zemi, ja tas ir piekritis apputeksnēšanas pakalpojuma saņemšanai un to saskaņojis (saskaņojums ar zemes apsaimniekotāju ir jāiesniedz LAD. Veidlapa “Saskaņojums apputeksnēšanas pakalpojumu saņemšanai” skat. https://www.lad.gov.lv/lv/rokasgramatas-un-veidlapas) Cita lauksaimnieka apsaimniekoto un īpašumā vai valdījumā esošo platību biškopis var pieteikt tikai BAA atbalstam, bet uz pārējiem atbalstiem platību piesaka pats zemes apsaimniekotājs 	
Ganību sezona	15.05.2023. – 15.09.2023.	
Saistības	<p>Piesakoties atbalstam, atbalsta pretendents uzņemas šādas 5 gadu saistības:</p> <ul style="list-style-type: none"> ganību sezonā nodrošināt apputeksnēšanas pakalpojumu – 2 bišu stropus (vienība, kas aptver vienu medusbišu saimi) uz 1 atbalsttiesīgo ha reģistrēt bišu stropus un aktualizēt informāciju atbilstoši normatīvajiem aktiem par lauksaimniecības un akvakultūras dzīvnieku, to ganāmpulku un novietņu reģistrēšanas un lauksaimniecības dzīvnieku apzīmēšanas kārtību. Nomarķēt bišu stropus, norādot uz tiem LDC piešķirto ganāmpulka numuru EPS norādīt informāciju par ceļojošās dravniecības īstenošanu (pagaidu pārvietošanu) ganību sezonā, ievērojot, ka: <ul style="list-style-type: none"> ➤ minimālais pagaidu pārvietoto stropu skaits ir 2 ➤ minimālais bišu stropu pagaidu pārvietošanas attālums no pastāvīgās novietnes ir 3 km apgūt 40 stundu kvalifikācijas celšanas kursus lauksaimniecībā un pārtikas produktu ražošanā līdz 31.05.2027. 	
Ja bioloģiskais sertifikāts netiek iegūts vai tiek zaudēts	<p>Ja sertifikāts kādā no saistību gadiem netiek iegūts vai tiek zaudēts, tad:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ saistības pārtrauc, vai ➤ saistības turpina un kārtējā saistību gadā saņem atbalstu kā par konvencionālajām bitēm un nākamajā gadā nodrošina atbilstību konvencionālajai biškopībai (vismaz 30 bišu saimes un 15 ha) 	neattiecas
Informācijas aktualizēšana LDC	<p>Ganību sezonā LDC datubāzē ziņot aktuālos datus par bišu stropu skaitu uz 01.05.2023.</p> <p>Ja pēc paziņotā atskaites datuma ir izmaiņas bišu saimju skaitā ganāmpulkā (kādā no novietnēm, vai reģistrēta jauna novietne), tad, norādot jaunu atskaites datumu, ir obligāti jāaktualizē vēlreiz bišu saimju skaits visās novietnēs. Bišu saimju skaita izmaiņas LDC jāpaziņo 7 dienu laikā pēc notikuma</p>	
Atbalsta likme	60 EUR/ha	30 EUR/ha

BAA atbalstu var apvienot ar šādām intervencēm: ZJ, VSD, BDUZ un BLA.

28. ZĀLĀJU BIOTOPU APSAIMNIEKOŠANA (BDUZ)

Aktivitātes mērķis – uzturēt ES nozīmes zālāju biotopus un putnu dzīvotnes, nodrošinot tiem atbilstošu apsaimniekošanu, veicinot šo īpašo dabas vērtību saglabāšanu. BDUZ nosacījumi veicinās lauksaimniekus un citus zemes īpašniekus ieviest vai turpināt piemērot lauksaimniecības praksi, kas saderīga ar bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu gan botāniski bioloģiski vērtīgajos ilggadīgajos zālajos, gan putnu dzīvotnēs, kā arī tiks vērsta uz ainavas apsaimniekošanas uzlabošanu un ekosistēmu pakalpojumu stiprināšanu.

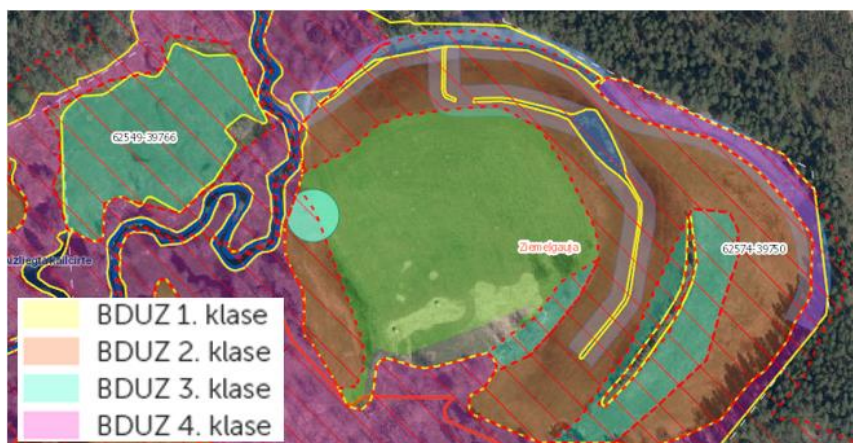
Var pretendēt	Par ilggadīgo zālāju platībām, kurās ir noteikts ES nozīmes zālāju biotops vai putnu dzīvotne (1. – 6. zālāju klase)
Atbilstības kritēriji	<ul style="list-style-type: none"> • Viena lauka platība ir vismaz 0,1 ha, kopējā atbalsta platība ir vismaz 0,3 ha, visa platība ir kartogrāfiski identificēta Lauku bloku kartē pēc stāvokļa 31.12.2022., izmantojot DAP Dabas datu pārvaldības sistēmas datus • ES nozīmes zālāju biotops un putnu dzīvotne zālajos ietilpst kādā no BDUZ klasēm (skatīt 28.1.tabulu)
Ganību sezona	15.05.2023. – 15.09.2023.
Saistības	<p>Atbalsta pretendents, piesakoties BDUZ atbalstam, uzņemas šādas 5 gadu saistības par apstiprināto saistību platību:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nodarboties ar lauksaimniecisko darbību, ekstenzīvi noganot vai 1 reizi sezonā nopļaujot platību (nopļauto sienu savāc un aizved) • kārtot katra lauka vēsturi VAAD LIZ pārvaldības sistēmā • augu sugu sastāva uzlabošanai izmantot dabiska zālāja sēklas vai dabiska zālāja sēklu saturošu materiālu, kas iegūts Latvijā. Nav atļauta komerciālo šķirņu stiebrzāļu un tauriņziežu piesēja • uzlabot zālāju kopšanas apstākļus, tos noecējot ar ganību ecēsām, izcirst krūmus zālāja malās vai ieplakās, frēzēt ciņus, izlīdzināt kurmju un mežacūku rakumus un uzecēt vai citādi uzirdināt augsnes virskārtu, lai aerētu augsni vai piesētu dabisku zālāju sēklas, kā arī atjaunot zālāju, kad saskaņā ar Aizsargjoslu likumu ekspluatācijas aizsargjoslā ir īstenoti tās izveidošanas mērķim atbilstoši pasākumi • papildus nemēslojot ganības, kā arī papildus nemēslojot pļavas ar digestātu, šķirdmēsliem vai vircu, bet, mēslojot ar pakaišu kūtsmēsliem, jānorāda informācija VAAD LIZ pārvaldības sistēmā • apgūt 16 stundu kvalifikācijas celšanas kursus līdz 31.05.2027. (apliecība izdota pēc 01.01.2023.) • saistības tiek uzņemtas un uzturētas par katru atbalstam pieteikto lauku atsevišķi • visā saistību periodā nevar mainīt lauka atrašanās vietu.
Ganīšanas nosacījumi	<ul style="list-style-type: none"> • BDUZ zālāju ekstenzīvi gana ar ganību dzīvniekiem – zālējājiem <ul style="list-style-type: none"> ➤ dzīvnieku blīvums nepārsniedz 0,9 LielV uz 1 ha vidēji ganību sezonā (dzīvnieku blīvumu aprēķins ir norādīts 31.nodaļā) ➤ nepietiekami noganītās platības ir jāappļauj līdz 15.09.2023.
Pļaušanas nosacījumi	<ul style="list-style-type: none"> • 1 reizi sezonā nopļauj platību, nopļauto sienu savāc un aizved: <ul style="list-style-type: none"> ➤ 1.- 4. BDUZ klasēm līdz 15.09.2023. ➤ 5. un 6. BDUZ klasēm periodā no 01.07.2023. līdz 15.09.2023. ➤ pēc pļaušanas un novākšanas atālu var noganīt.

Atkāpe no pļaušanas un ganišanas nosacījumiem	Lai veicinātu bioloģisko daudzveidību, BDUZ platībā pieļaujams saglabāt līdz 0,1 ha lielu nenopļautu vai nenoganītu zālāju laukumu uz 1 BDUZ atbalsttiesīgo ilggadīgo zālāju ha, kurā nav kūlas slāņa un koku un krūmu atvašu. Šādu atsevišķu nenopļautu vai nenoganītu laukumu platība nepieklājas pie lauka malas, un šādu laukumu kopējā platība nepārsniedz 1 ha.
VAAD LIZ pārvaldības sistēmā jākārtoto lauka vēsture	<p>Visā saistību periodā informāciju par katra atbalsttiesīgā lauka vēsturi uztur elektroniskajā VAAD LIZ pārvaldības sistēmā:</p> <ul style="list-style-type: none"> • veicot aktuālos ierakstus par katrā laukā īstenotajām darbībām, t.sk. par pļaušanu vai ganišanu • fiksējot ar DAP lēmumu saskaņotās atkāpes no zālāju biotopu apsaimniekošanas prasībām saistībā ar noteikto dzīvnieku blīvumu noganīšanai, pļavu mēslošanas nosacījumiem, divreizējo pļauju sezonā, zālāja atpūtināšanu vienu reizi saistību periodā, to nepļaujot un neganot, ciņu frēzēšanu un to saglabāšanas intensitāti, kā arī citām zālāju biotopu kvalitāti uzlabojošām darbībām
BDUZ klašu pārklājumi	<ul style="list-style-type: none"> • ja 5. vai 6. klases BDUZ slānis pārklājas ar 1. - 4. klases BDUZ slāni atbalsta pretendents saņem abas likmes par ha, kas pārklājas (izpildot pļaušanas nosacījumus, kas noteikti 5. un 6.klasei) • ja 5.klases platība pārklājas ar 6. klases platību, par abu platību savstarpējā pārklājuma aizņemto platību izmaksā lielāko atbalstu • BDUZ (izņemot 4.klasi) lauku vienlaicīgi var pieteikt arī BLA. Savukārt BDUZ 4.klases lauku vienlaicīgi var pieteikt NIM un BAA atbalstam

28.1.tabula. **BDUZ klases un atbalsta likmes:**

EUR/ ha	BDUZ klases
96	1.klase – zālāji auglīgās augsnēs
166	2.klase – zālāji mēreni auglīgās augsnēs
214	3.klase – zālāji nabadzīgās augsnēs
338	4.klase – ārpus lauksaimniecības platības esošie zālāju biotopi (tostarp biotopi, kas tiek atjaunoti, un agromežsaimniecības platības, kas nevar pastāvēt bez lauksaimnieciskās darbības īstenošanas)
96	5.klase – putnu dzīvotnes zālajos
115	6.klase – ķikuta dzīvotnes zālajos

BDUZ zālāju klases LAD publiskajā kartē

29. BIOĻĢISKĀ LAUKSAIMNIECĪBA (BLA)

Lai pretendētu BLA, lauksaimniekam jāreģistrējas vienā no divām bioloģiskās lauksaimniecības kontroles institūcijām:

- SIA “Sertifikācijas un testēšanas centrs” Bioloģiskās lauksaimniecības sektors;
- biedrības “Vides kvalitāte” sertifikācijas institūcija “Vides kvalitāte”.

Atbalsta pretendents	saimniecība pilnībā vai daļēji ietverta Bioloģiskās lauksaimniecības kontroles sistēmā (ja daļēji, tad nodrošinot skaidru nošķirtību šķirņu līmenī starp saimniekošanas sistēmām)
Atbilstības kritēriji platībai	<ul style="list-style-type: none"> ➤ viena lauka minimālā platība ir 0,1 ha, bet kopējā atbalsta minimālā platība ir vismaz 1 ha ➤ BLA atbalstam pieteiktā platība ir iekļauta Bioloģiskās lauksaimniecības kontroles sistēmā ➤ atbalstu par ilggadīgo zālāju (k.k.710) un aramzemē sēto zālāju (k.k.720) platību var saņemt, ja ganību sezonā ganāmpulkā (saimniecībā) nodrošina vidējo bioloģiski sertificēto dzīvnieku blīvumu – vismaz 0,4 LielV/ha, JAL saņēmēji un briežkopība – vismaz 0,3 LielV/ha. Dzīvnieki ir reģistrēti un apzīmēti saskaņā ar normatīvajiem aktiem par lauksaimniecības un akvakultūras dzīvnieku, to ganāmpulku un novietņu reģistrēšanas un lauksaimniecības dzīvnieku apzīmēšanas kārtību ➤ dzīvnieku blīvums nav jānodrošina: <ul style="list-style-type: none"> • ilggadīgajiem zālājiem, ko izmanto savvaļas ārstniecības augu ievākšanai (līdz 20 ha) • BDUZ 1. – 6. klašu zālajos, ja lauksaimnieks ir pieteicis arī BDUZ atbalstam. ➤ platību nogana vai nopļauj, nopļauto sienu savāc un aizved, bet nepietiekami noganītās platības ir jāappļauj: <ul style="list-style-type: none"> • līdz 15.08.2023. • līdz 15.09.2023., ja platību izmanto ārstniecības augu vākšanai vai biškopībā nektāra vākšanai, vai BDUZ platību
Saistības	<p>Visā 5 gadu saistību periodā:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ ievēro bioloģiskās saimniekošanas prasības attiecībā uz kopējo apstiprināto saistību platību ➤ kārto lauku vēsturi katram laukam VAAD LIZ pārvaldības sistēmā ➤ nevar mainīt lauka atrašanās vietu ➤ apgūst kvalifikācijas celšanas kursu lauksaimniecībā un pārtikas produktu ražošanā: <ul style="list-style-type: none"> • 40 stundu apjomā, ja atbalsta pretendents bija uzņēmies BLA saistības 2014.–2020. gada ietvaros vai • 40 stundu apjomā, ja atbalsta pretendents pirms 2023.gada 1.janvāra apmeklējis vismaz 160 stundu ilgu apmācības kursu par bioloģiskās lauksaimniecības praksi un metodēm vai • 160 stundas pārējos gadījumos. <p>Apliecinājums par kursiem jāiesniedz līdz 31.05.2027.</p>
Ganību sezona	15.05.2023. – 15.09.2023.
Kaņepju platības	BLA atbalstu piešķir par kaņepju platībām, ja tiek izpildītas papildu prasības par kaņepju platību, kas norādītas 3.6.apakšnodaļā
Nektāraugu platības	BLA atbalstu var saņemt ja aramzemē tīrsējā vai maisījumos audzē amoliņu, esparseti, facēlīju, ežziedi, biškrēsliņus, pūķgalvi, daglīti, dedestiņu, kaķumētru vai melisu
Garšaugu un ārstniecības augu platības	BLA atbalstu var saņemt ja aramzemē audzē kumelītes, kliņģerītes, cigoriņu, piparmētru, pupumētru, vērmeles, lofantu, naktssveci, deviņvīru spēku, ābolmētras, citronmelisu, topinambūrus, tauksaknes, ehināciju, ārstniecības lupstāju, dižzirdzeni, raspoņiņu, sirds māteri, ārstniecības gurķeni, fenheli, baziliku, tīmiānu, estragonu, sierāboliņu, anīsu, majorānu, raudeni, salviju vai izopu

Īpaši nosacījumi papuvēm saistībā ar LLVS8.1 izpildi	Ja BLA atbalsta pretendents LLVS8.1. prasību izvēlēties īstenot kārtējā gadā ierīkojot papuvi, tad BLA maksājumu nepiešķir par tādas papuves platībām: <ul style="list-style-type: none"> • ar kuru izpilda LLVS8 prasības 4% • par to papuves platības daļu, kas aizņem vairāk nekā 25 % no kopējās saimniecības aramzemes platības (atskaitot to platības daļu, kas nodrošina LLVS8 izpildi)
Lopkopības atbalsta saņemšana	Lopkopības atbalsta saņemšanai par ilggadīgo zālāju (k.k.710) un aramzemē sēto zālāju (k.k.720) platību ganību sezonā ganāmpulkā (saimniecībā) nodrošina bioloģiski sertificētu slaucamo piena liellopu (pēc to izmantošanas veida) vai citu dzīvnieku (izņemot bišu, zirgu un briežu dzimtas dzīvnieku) vidējo blīvumu vismaz 1,0 LielV/ha. Dzīvnieki ir reģistrēti un apzīmēti saskaņā ar normatīvajiem aktiem par lauksaimniecības un akvakultūras dzīvnieku, to ganāmpulku un novietņu reģistrēšanas un lauksaimniecības dzīvnieku apzīmēšanas kārtību.
Ierobežojumi BLA un ZJ atbalstu savienojamībā	Gar BLA atbalstam pieteiktās aramzemes laukiem var veidot zaļās joslas, par kuru aizņemto platību uzņemas saistības un saņem atbalstu par ZJ. Par šo ZJ daļu BLA maksājumu nesaņem
BLA un BDUZ atbalstu savienojamība	Par BLA lauku vienlaicīgi var saņemt arī BDUZ atbalstu (izņemot par BDUZ 4.klasi), ja ievēro BDUZ atbalsta saņemšanas nosacījumus Ja BLA atbalstam pieteiktā platība atrodas BDUZ teritorijā (skat. 28.nodaļu), bet tā nav pieteikta BDUZ atbalstam, jāievēro BDUZ saimniekošanas prasības
Lauksaimniecības ieņēmumi	Saimniecībā jānodrošina lauksaimnieciskie ieņēmumi – vismaz 200 EUR/ha saskaņā ar normatīvajiem aktiem par bioloģiskās lauksaimniecības uzraudzības un kontroles kārtību. Norādītajos normatīvajos aktos sīkāk skatīt arī par atkāpēm saistībā ar prasību par ieņēmumiem. <u>Atbalsta samazinājums:</u> Ja minimālie ieņēmumi nav nodrošināti, piemēro atbalsta samazinājumu 1% apmērā (pirmajā reizē) un 3% apmērā, ja pārkāpums atkārtosies divas vai vairāk reizes pēc kārtas

Atbalsta likmes:

EUR/ha	Augkopība
97	par labības, eļļas augu, lopbarības sakņaugu un nektāraugu (tostarp sinepju, mārdadžu, ķimeņu, sējas koriandru), tīrsējas stiebrzāļu (sēklas ieguvei) aizņemtu platību, kā arī tāda platību, kurā tiek audzēti dažādi kultūraugi nelielā aramzemes platībā vai vairāki kultūraugi, audzēti vienlaidu laukā, ja katrs no kultūraugiem attiecīgajā laukā aizņem mazāk par 0,1 ha
46	par tauriņziežu (tostarp pākšaugu un zālāju platības ar tauriņziežiem > 50 %) platību un papuvi, tostarp platību, kurā iesēti zaļmēslojuma augi augsnes ielabošanai
518	par dārzenū (tostarp garšaugu un ārstniecības augu), kartupeļu, augļu un ogu dārzu platību
43	par zālāju platību
	Lopkopība
95	par zālāju platību, kurā nodrošināta vismaz 1 LielV/ha ar bioloģiski sertificētiem slaucamiem piena liellopiem
50	par zālāju platību, kurā nodrošināta vismaz 1 LielV/ha ar citiem bioloģiski sertificētiem dzīvniekiem (izņemot bites, zirgus un brieža dzimtas dzīvniekus)

30. KOMPENSĀCIJAS MAKSĀJUMS PAR NATURA 2000 MEŽA TERITORIJĀM (NIM)

Atbalsta pretendents	meža zemes (izņemot pašvaldībai vai valstij piederošu vai piekritīgu meža zemes platību) īpašnieks vai lietotājs, vai to kooperatīvs vai apvienība <ul style="list-style-type: none"> ✓ ja atbalstam pieteiktais meža zemes īpašums pieder vairākiem īpašniekiem, visi kopīpašnieki, savstarpēji vienojoties, pilnvaro vienu personu iesniegt Ģeotelpisko iesniegumu par visu atbalsttiesīgo platību
Atbalsttiesīgā platība	meža zeme (izņemot purvu), kas: <ul style="list-style-type: none"> • iekļauta Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000) sarakstā atbilstoši likumam “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” • atrodas mikroliegumā, kurš noteikts atbilstoši normatīvajiem aktiem par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu
Atbalsttiesīgās meža zemju platības kritēriji	<ul style="list-style-type: none"> • viena lauka platība ir vismaz 0,1 ha un kopējā atbalstam pieteiktā platība ir vismaz 1 ha • pieteiktie lauki ir kartogrāfiski identificējami un iekļauti EPS, un tajos saskaņā ar normatīvajiem aktiem par īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzību un izmantošanu vai sugu un biotopu aizsardzību uz 01.03.2023. ir spēkā kāds no šādiem saimnieciskās darbības ierobežojumiem: <ul style="list-style-type: none"> ➤ aizliegta mežsaimnieciskā darbība ➤ aizliegta galvenā cirte un kopšanas cirte ➤ aizliegta galvenā cirte ➤ aizliegta kailcirte <p>Par attiecīgo platību:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2023.gadā nav saņemta kompensācija ikgadēja atbalsta maksājuma veidā no valsts budžeta līdzekļiem saskaņā ar normatīvajiem aktiem, kas nosaka saimnieciskās darbības ierobežojumus, par kuriem pienākas kompensācija valsts un pašvaldību izveidotajās īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos, kompensācijas izmaksas nosacījumus, kārtību un apmēru; • nav saņemta vienreizējā atlīdzība saskaņā ar likumu “Par zemes īpašnieku tiesībām uz kompensāciju par saimnieciskās darbības ierobežojumiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos”, ja vien tā nav kompensācija par kopšanas cirtes aizliegumu; • saimnieciskās darbības veicējs, lēmuma pieņemšanas brīdī neatbilst nevienai no grūtībās nonākuša uzņēmuma pazīmēm; • pieteiktā meža zemes platība ir inventarizēta atbilstoši normatīvajiem aktiem par meža inventarizāciju, un inventarizācijas dati ir iekļauti Meža valsts reģistrā: <ul style="list-style-type: none"> ➤ ne vēlāk kā līdz 01.03.2023.; ➤ pēc 01.03.2023., bet ne vēlāk kā līdz Ģeotelpiskā iesnieguma iesniegšanas termiņa beigām, ja NIM atbalsts par šo platību bija pieteikts arī 2022.gadā un inventarizācijas dati bija iekļauti Meža valsts reģistrā līdz 01.03.2023. <p>Meža zemes atbalsttiesīgo platību nosaka, pamatojoties uz Meža valsts reģistra un LAD lauku reģistra datiem un ievērojot Dabas datu pārvaldības sistēmā reģistrēto informāciju par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām un mikroliegumiem. Ja konstatē atšķirību starp deklarēto platību un attiecīgo reģistru datiem, atbalstu piešķir par mazāko platību. Meža zemes platībā, kurā ir vairāki saimnieciskās darbības ierobežojumi, tiem pārklājoties, ņem vērā stingrāko ierobežojumu</p>
Ierobežojums	Atbalstu maksājumu nepiešķir atbalsta pretendētā, uz kuru attiecas normatīvajos aktos noteiktais Eiropas Komisijas atgūšanas rīkojums
Nosacījumu sistēma	Ja NIM atbalsta saņēmējs 2023. gadā nav ievērojis Nosacījumu sistēmas atbilstības prasības, tam piemēro regulas Nr. 1306/2013 91., 97. un 99. pantā noteiktās administratīvās sankcijas par Savstarpējās atbilstības prasību neievērošanu.

30.1. Grūtībās nonākuša uzņēmuma pazīmes

Atbalsta maksājumu nevar saņemt atbalsta pretendents, kuram LAD ir konstatējis vismaz vienu no grūtībās nonākuša uzņēmuma pazīmēm (vērtējot atbalsta pretendentu atsevišķi vai kopā ar saistītajiem uzņēmumiem) pēc stāvokļa lēmuma pieņemšanas brīdī:

- 1) kapitālsabiedrībai (izņemot mazos un vidējos uzņēmumus, kas ir pastāvējuši mazāk nekā trīs gadus) uzkrāto zaudējumu dēļ ir zudusi vairāk nekā puse no tās parakstītā kapitāla, ja, uzkrātos zaudējumus atskaitot no rezervēm un visām pārējām pozīcijām, kuras vispārpieņemts uzskatīt par daļu no sabiedrības pašu kapitāla, rodas negatīvs rezultāts, kas pārsniedz pusi no parakstītā kapitāla, t.sk. arī kapitāldaļu uzcenojumu;
- 2) sabiedrībai, jo īpaši pilnsabiedrībai un komandītsabiedrībai, kurā vismaz dažiem dalībniekiem ir neierobežota atbildība par sabiedrības parādsaistībām (izņemot mazos un vidējos uzņēmumus, kas ir pastāvējuši mazāk nekā trīs gadus), uzkrāto zaudējumu dēļ ir zudusi vairāk nekā puse no kapitāla, kas uzrādīts sabiedrības grāmatvedības pārskatos;
- 3) atbalsta pretendents ar tiesas spriedumu ir pasludināts maksātnespējas process, ar tiesas spriedumu tiek īstenots tiesiskās aizsardzības process, ar tiesas lēmumu tiek īstenots ārpus tiesiskās aizsardzības process, ir uzsākta bankrota procedūra, piemērojama sanācija vai mierizlīgums, vai tā saimnieciskā darbība ir izbeigta;
- 4) atbalsta pretendents ir saņēmis glābšanas atbalstu, bet vēl nav atmaksājis aizdevumu vai atsaucis garantiju, vai ir saņēmis pārstrukturēšanas atbalstu, un uz to joprojām attiecas pārstrukturēšanas plāns;
- 5) atbalsta pretendents neatbilst mazo un vidējo uzņēmumu statusam, un pēdējos divus gadus uzņēmuma parādsaistību un pašu kapitāla bilances vērtību attiecība ir pārsniegusi 7,5, kā arī uzņēmuma procentu seguma attiecība, kas, rēķināta pēc uzņēmuma ieņēmumiem pirms procentu, nodokļu, nolietojuma un amortizācijas atskaitījumiem (EBITDA), ir bijusi mazāka par 1,0.

1., 2. un 5.punktā minētās prasības nevērtē, ja atbalsta saņēmējs ir fiziska persona, zemnieku saimniecība, zvejnieku saimniecība, biedrība vai nodibinājums.

Grūtībās nonākuša uzņēmuma pazīmes aprēķināšanai tiek izmantota šāda formula:

$$\frac{(PZ_1 + PZ_0 + R)}{PK} \times 100$$

kur

PZ ₁	– iepriekšējo periodu nesadalītā peļņa vai zaudējumi
PZ ₀	– pārskata perioda nesadalītā peļņa vai zaudējumi
R	– kopējās rezerves
PK	– pamatkapitāls un akciju vai daļu emisijas zcenojums

Ja vērtība ir negatīva, tā nedrīkst pārsniegt 50%!

Nosakot grūtībās nonākuša uzņēmuma pazīmes, izmanto publicēto pēdējā noslēgtā gada pārskata datus.

30.2. Atbalsta likmes

EUR/ha	Saimnieciskās darbības ierobežojumi
196	aizliegta mežsaimnieciskā darbība (NIM1), aizliegta galvenā cirte un kopšanas cirte (NIM2)
145	aizliegta galvenā cirte (NIM3)
52	aizliegta kailcirte (NIM4)

31. DZĪVNIĒKU BLĪVUMA NOTEIKŠANA

Dzīvniekiem jābūt reģistrētiem un apzīmētiem, un par tiem jābūt sniegtai informācijai normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā. Dzīvnieki, kuriem tiks konstatēti identificēšanas un reģistrēšanas pārkāpumi, netiks izmantoti dzīvnieku blīvuma aprēķinā. Dzīvnieku blīvuma aprēķinā tiks ņemti vērā tikai tie liellopi (t.sk. taurgovis un sumbri), aitas (t.sk. mufloni), kazas un zirgu dzimtas dzīvnieki (t.sk. tarpāni, kiangi un ēzeļi), kas būs individuāli apzīmēti un reģistrēti LDC datu bāzē.

Ja pēc noziņotā atskaites datuma ir notikušas izmaiņas trušu, mājputnu, bišu saimju, savvaļas dzīvnieku vai kažokzvēru skaitā kādā no novietnēm vai reģistrēta jauna novietne, tad, norādot jaunu atskaites datumu, 7 dienu laikā obligāti vēlreiz ir jāaktualizē esošo dzīvnieku skaits visās novietnēs un par visu sugu dzīvniekiem.

Aprēķinot vidējo dzīvnieku blīvumu saimniecībā, kurā ir briežu dzimtas dzīvnieki, vispirms ņem vērā briežu dzimtas dzīvnieku vidējo blīvumu.

Dzīvnieku blīvumu nosacītās liellopu vienībās uz saimniecības kopējo atbalsttiesīgo ilggadīgo zālāju un aramzemē sēto zālāju platību aprēķina, izmantojot šādu formulu:

$$N^{LB} = \frac{(DZ_1 \times k_1) + (DZ_2 \times k_2) + (DZ_n \times k_n)}{L}$$

kur

- N^{LB} – dzīvnieku blīvums (nosacītās liellopu vienības);
- L – saimniecības atbalsttiesīgā ilggadīgo zālāju un aramzemē sēto zālāju platība (ha);
- $DZ_{1;2...n}$ – dzīvnieku skaits saimniecībā (gab.);
- $k_{1;2...n}$ – dzīvnieku pārrēķiniem piemērojamais koeficients.

Pārrēķina koeficienti:

Dzīvnieki	Pārrēķina koeficients LielV
Buļļi, govīs un citi liellopi, kas vecāki par 24 mēn.	1,000
Liellopi vecumā no 6 līdz 24 mēn.	0,600
Liellopi, kas nav vecāki par 6 mēn.	0,400
Zirgu dzimtas dzīvnieki, kas vecāki par 6 mēn.	1,000
Aitas (t.sk. mufloni) un kazas	0,150
Sivēnmātes (> 50 kg)	0,500
Cūkas, izņemot sivēnmātes	0,300
Dējējvistas	0,014
Mājputni, izņemot dējējvistas	0,030
Truši	0,030
Brieži (staltbrieži)	0,610
Dambrieži	0,300
Ziemeļamerikas brieži (baltastes un melnastes brieži)	0,400
Stirnas	0,130
Viena bišu saime	0,133

32. PLATĪBU UZRAUDZĪBAS (MONITORINGS) SISTĒMA

Platību uzraudzības (monitoringa) sistēma tiks izmantota attiecībā uz nosacījumiem, kas ir pārbaudāmi attālināti, izmantojot *Copernicus Sentinel* satelītus, attālinātās izpētes metodes vai citus datus ar līdzvērtīgu vērtību.

Piemērojot monitoringa sistēmu, pārbaude veicama visiem lauksaimniekiem, uz kuriem attiecas pārbaudāmais nosacījums. Tos atbalsta nosacījumus, kuriem nav piemērojama monitoringa sistēma, pārbauda, veicot pārbaudi uz vietas saimniecībā.

2023.gadā monitoringa sistēmā tiks iekļautas šādas intervences:

- ilgtspēju sekmējošais ienākumu pamatatbalsts;
- maksājums mazajiem lauksaimniekiem;
- ilgtspēju sekmējošais pārdalošais ienākumu papildatbalsts;
- ienākumu papildatbalsts gados jauniem lauksaimniekiem;
- saistītais ienākumu atbalsts par vasaras rapsi un vasaras ripsi.

Atbilstības nosacījumu pārbaudei lauksaimniekam ir pienākums pēc LAD pieprasījuma iesniegt ģeomarķētus fotoattēlus ar laika un vietas atzīmi. Ja lauksaimnieks nebūs iesniedzis pieprasītos ģeomarķētos fotoattēlus, uzskatāms, ka attiecīgais intervences atbilstības nosacījums nav izpildīts un atbalstam piemērojams samazinājums.

LAD EPS informēs lauksaimniekus par monitoringa sistēmas izmantošanu, paziņojot provizoriskos rezultātus zemes nogabala līmenī par atbilstību atbalsta nosacījumiem konkrētajā intervencē, nosūtīs brīdinājuma paziņojumus un informēs par nepieciešamību iesniegt pierādījumus intervences nosacījumu atbilstībai.

Monitoringa sistēmas rezultāti tiks izmantoti atbalsta maksājuma aprēķināšanai, t.sk. arī atbalsta samazinājuma piemērošanai.

33. PĀRBAUDES UZ VIETAS SAIMNIECĪBĀ

LAD veiks pārbaudes uz vietas saimniecībā gadījumos, kad monitoringa sistēmas dati neļaus izdarīt galīgos secinājumus par platības atbilstību, lielumu vai atbalsta pretendenta atbilstību.

Atbalsta pretendents jādod iespēja kontroles iestādei veikt pārbaudi saimniecībā un pēc attiecīgās kontroles iestādes amatpersonu pieprasījuma jāsniedz pierādījumus atbalsta maksājumu saņemšanas nosacījumu atbilstībai. Veicot dzīvnieku pārbaudes, atbalsta pretendents jānodrošina lauksaimniecības dzīvnieku norobežošanu.

Par pārbaudēm uz vietas var paziņot iepriekš, ja tas neapdraud to mērķi vai rezultativitāti, bet tas nav ilgāks par 14 kalendārajām dienām. Par dzīvnieku pārbaudēm jāpaziņo ne agrāk kā 48 stundas iepriekš.

Pārbaudes uz vietas aptver visus LIZ nogabalus, par kuriem ir pieprasīts atbalsts. Pārbaudēs uz vietas nosaka platību, pārbauda LIZ atbilstību atbalsttiesīguma nosacījumiem un visu to atbilstības kritēriju, saistību un citu pienākumu ievērošanu, kas noteikti tajā atbalsta intervencē, kuras atlases kopā lauksaimnieks ir iekļauts.

Atbalsta pretendents ir tiesīgs piedalīties pārbaudē un iepazīties ar pārbaudes rezultātiem. Atbalsta pretendenta nepiedalīšanās pārbaudē neietekmē atbalsta samazinājuma un sankciju piemērošanu.

Kompetentās kontroles iestādes uzskaita pārbaudes uz vietas saimniecībā un sagatavo kontroles ziņojumu. Lauksaimnieks ar parakstu apliecina savu klātbūtni saimniecībā veiktajā pārbaudē.

Ja lauksaimnieks kavē pārbaudi saimniecībā, attiecīgā amatpersona to norāda kontroles ziņojumā un lauksaimnieka Ģeotelpiskais iesniegums tiks noraidīts.

Lauksaimnieks 10 darbdienu laikā pēc kontroles ziņojuma saņemšanas ir tiesīgs iesniegt kontroles iestādē paskaidrojumus vai precizētu informāciju. Ja kontroles iestāde pieprasa papildu informāciju par iesniegtajiem dokumentiem vai atbilstību atbalsta saņemšanas nosacījumiem, lauksaimniekam 10 darbdienu laikā pēc pieprasījuma saņemšanas rakstiski jāsniedz attiecīgo informāciju un papildu dokumentus. Ja lauksaimnieks pieprasīto informāciju neiesniedz, atbalstu nepiešķir vai to samazina par to maksājuma vienību, par kuru nav saņemta pieprasītā informācija.

34. DĪZEĻDEGVIELA AR SAMAZINĀTO AKCĪZES NODOKĻA LIKMI

Lauksaimniecības produkcijas ražotāji 2023./2024.saimnieciskajā gadā var saņemt tiesības iegādāties marķētu dīzeļdegvielu, kurai piemēro samazināto akcīzes nodokļa likmi.

34.1. Pieteikšanās ADE

Lauksaimniecības produkcijas ražotājam, lai saņemtu tiesības iegādāties marķētu dīzeļdegvielu:

- līdz 2023.gada 1.jūnijam EPS jāiesniedz iesniegums par pieteikšanos ADE;
- jāapliecina, ka viņš veic saimniecisko darbību, kas reģistrēta Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā vai VID.

Ja lauksaimniecības produkcijas ražotājs EPS nebūs iesniedzis iesniegumu par pieteikšanos ADE, pēc Ģeotelpiskā iesnieguma iesniegšanas LAD parādīsies brīdinājums. Spiežot uz saites "Aizpildīt un/vai iesniegt akcīzes degvielas atbalsta iesniegumu", automātiski atvērsies "Akcīzes degvielas atbalsta iesniegums 2023.gadam".

34.2. Galvenie nosacījumi

Dīzeļdegviela tiek piešķirta lauksaimniecības produkcijas ražotājiem izmantošanai tikai lauksaimniecības tehnikā – traktortehnikā un lauksaimniecības pašgājējmašīnās lauksaimniecības produkcijas ražošanai, kā arī kravas pašpārvadājumiem.

Lauksaimniecības produkcijas ražotājs ir tiesīgs iegādāties dīzeļdegvielu, ja to izmanto:

- tādas LIZ apstrādāšanai, kura 15.06.2023. ir deklarēta un apstiprināta ISIP vai MLS saņemšanai, t.sk. par zālāju platībām, ja:
 - tiek nodrošināts lauksaimniecības dzīvnieku, kas reģistrēti LDC, minimālais blīvums kārtējā gada 1.jūnijā vai
 - līdz kārtējā gada 1.jūnijam ir reģistrējies kā dzīvnieku barības primārais ražotājs un tam LDC nav reģistrēts ganāmpulks, novietnes un lauksaimniecības dzīvnieki.
- tādas meža vai purva zemes apstrādāšanai, kurā kultivē dzērvenes vai mellenes un kura ir lauksaimniecības produkcijas ražotāja īpašumā vai lietošanā un platības nav pieteiktas ISIP;
- tādas zemes apstrādāšanai zem zivju dīķiem, kurā audzē zivis vismaz 20 ha platībā, ja akvakultūras nozares uzņēmums ir atzīts saskaņā ar normatīvajiem aktiem par veterinārajām prasībām akvakultūras dzīvniekiem un akvakultūras dzīvnieku novietne ir reģistrēta LDC.

Dīzeļdegvielu piešķir par to ISIP vai MLS saņemšanai deklarēto un apstiprināto hektāru skaitu, par kuru nodrošinātie ieņēmumi no lauksaimnieciskās ražošanas vai akvakultūras produkcijas ražošanas (neieskaitot saņemto valsts un ES atbalstu), atbilstoši VID iesniegtajai gada ienākumu deklarācijai vai uzņēmuma gada pārskatam par iepriekšējo taksācijas gadu (tiks izvērtēts tikai pēdējais noslēgtais taksācijas gads) ir:

- vismaz 350 EUR no hektāra;
- vismaz 210 EUR no hektāra bioloģiski sertificētājās saimniecībās.

Prasību par ieņēmumiem nepiemēro:

- tai zemes platībai, kuru lauksaimniecības produkcijas ražotājs salīdzinājumā ar pēdējo deklarēšanas periodu ir papildus deklarējis ISIP saņemšanai;
- ja lauksaimniecības produkcijas ražotājs ir uzsācis saimniecisko darbību lauksaimniecībā un reģistrējies to Uzņēmumu reģistrā vai VID laikposmā no iepriekšējā gada 1.janvāra līdz kārtējā gada 1.jūnijam un kārtējā gadā pirmo reizi deklarējis LIZ ISIP vai MLS saņemšanai.

Marķēto dīzeļdegvielu nepiešķir grūtībās nonākušam lauksaimniecības produkcijas ražotājam (lauksaimniecības produkcijas ražotājs atsevišķi vai kopā ar saistītajiem uzņēmumiem), ja tiek konstatēta kāda no pazīmēm:

- 1) kapitālsabiedrībai – akciju sabiedrībai vai sabiedrībai ar ierobežotu atbildību (izņemot mazos un vidējos uzņēmumus, kas ir pastāvējuši mazāk nekā trīs gadus) – uzkrāto zaudējumu dēļ ir zudusi vairāk nekā puse no tās parakstītā kapitāla, ja, uzkrātos zaudējumus atskaitot no rezervēm (un visām pārējām pozīcijām, kuras pieņemts uzskatīt par daļu no sabiedrības pašu kapitāla), rodas negatīvs rezultāts, kas pārsniedz pusi no parakstītā kapitāla, un kapitāls attiecīgajā gadījumā ietver kapitāldaļu uzcenojumu;
- 2) sabiedrībai, kurā vismaz dažiem dalībniekiem ir neierobežota atbildība par sabiedrības parādsaistībām (izņemot mazos un vidējos uzņēmumus, kas ir pastāvējuši mazāk nekā trīs gadus), uzkrāto zaudējumu dēļ ir zudusi vairāk nekā puse no kapitāla, kas norādīts sabiedrības grāmatvedības pārskatos. Šā punkta izpratnē sabiedrība ir tāda sabiedrība, kurā vismaz dažiem dalībniekiem ir neierobežota atbildība par sabiedrības parādsaistībām (jo īpaši pilnsabiedrības un komandītsabiedrības);
- 3) lauksaimniecības produkcijas ražotājam ar tiesas spriedumu ir pasludināts maksātnespējas process vai tiek īstenots tiesiskās aizsardzības process, vai ar tiesas lēmumu tiek īstenots ārpus tiesiskās aizsardzības process, vai ir uzsākta bankrota procedūra, piemērota sanācija vai mierizlīgums, vai tā saimnieciskā darbība ir izbeigta, vai komersants atbilst normatīvajos aktos noteiktajiem kritērijiem, lai pēc kreditoru pieprasījuma tam varētu pieprasīt maksātnespējas procedūru;
- 4) lauksaimniecības produkcijas ražotājs ir saņēmis glābšanas atbalstu un vēl nav atmaksājis aizdevumu vai atsaucis garantiju vai ir saņēmis pārstrukturēšanas atbalstu un uz to joprojām attiecas pārstrukturēšanas plāns;
- 5) lauksaimniecības produkcijas ražotājs neatbilst mazo un vidējo uzņēmumu statusam un pēdējos divus gadus uzņēmuma parādsaistību un pašu kapitāla bilances vērtību attiecība ir pārsniegusi 7,5, kā arī uzņēmuma procentu seguma attiecība, kas, rēķināta pēc uzņēmuma ieņēmumiem pirms procentu, nodokļu, nolietojuma un amortizācijas atskaitījumiem (EBITDA), ir bijusi mazāka par 1,0.

1., 2. un 5.punktā minētās prasības nevērtē, ja lauksaimniecības produkcijas ražotājs ir fiziska persona vai zemnieku saimniecība.

Dīzeļdegvielas daudzums tiks noteikts, ņemot vērā šādu sadalījumu atkarībā no audzētā kultūrauga:

- augkopība – 100 litri uz vienu hektāru;
- augļkopība, ogulāji un dārzkopība – 130 litri uz vienu hektāru;
- lucernas platības:
 - ja tiek nodrošināts minimālais lauksaimniecības dzīvnieku blīvums vismaz 0,5 LielV (vai bioloģiskajās saimniecībās vismaz 0,4 nosacītās LielV) uz vienu hektāru – 130 litri uz vienu hektāru;
 - ja platības pieteiktas saistītajam ienākumu atbalstam par sertificētām stiebrzāļu un lopbarības augu sēklām vai lucernu tīrsējā, ja lauksaimniecības produkcijas ražotājam LDC nav reģistrēts ganāmpulks, lauksaimniecības dzīvnieki un novietnes – 100 litri uz hektāru;
- zālāju platības:
 - ja tiek nodrošināts minimālais lauksaimniecības dzīvnieku blīvums vismaz 0,5 LielV (vai bioloģiskajās saimniecībās vismaz 0,4 nosacītās LielV) uz vienu hektāru – 130 litri uz vienu hektāru;
 - dzīvnieku barības primāram ražotājam – 60 litri uz hektāru;
- zeme zem zivju dīķiem – 60 litri uz hektāru;
- citi kultūraugi un platības, kuras ir deklarētas un apstiprinātas ISIP vai MLS saņemšanai — 60 litri uz vienu hektāru.

Lauksaimniecības produkcijas ražotājam atbrīvojumu no akcīzes nodokļa nepiešķirs par:

- visu papuvju platību, ja papuvju platība pārsniegs 30% no LIZ, kura ir pieteikta un apstiprināta ISIP vai MLS;
- kultūraugiem, kas deklarēti ar kodiem 641, 642, 644, 645, 646 un 791.

35. KULTŪRAUGU UN ZEMES IZMANTOŠANAS VEIDU KODU SARAKSTS

Nr. p.k.	Kultūraugs	Kods ¹	ISIP / PAR/ MLS	SA par platībām										Klimatiskās un vidiskās shēmas (Eko-shēmas)							LAP intervences						
				Par proteinaugiem (SAP)	Par vasaras rapsi un vasaras ripsi (SVR)	Par sertificētu labības sēklu (SLS)	Par sertificētu stiebrzāļu, lopbarības augu sēklu (SSA)	Par dārzeniem (SDA)	Par augļiem un ogām (SAU)	Par cietes kartupeļiem (SKC)	Par sertificētas sekas kartupeļiem (SSK)	Par miežiem (SMI)	Par rudzu populācijas šķirnēm (SRP)	Vīdei un klimatam labvēlīgu lauksaimniecības praksi (EKO 1)	EKO2: Nektāraugi, slāpekli piesaistoši kultūraugi un aramzemē sētu stiebrzāļu vai tauriņziežu maisījums, kur tauriņzieži > 50%	EKO2: Zaļmēslojuma augu aizņemtas papuves	EKO2: Starpkultūras (X ir pie kultūraugiem, pēc kuriem pieļaujamas starpkultūras)	EKO2: Zālāji pasējā	Saudzējotā lauksaimniecības prakse (EKO4)	Zālāju saglabāšanas veicināšana (EKO6)	Agroekoloģijas prakses bioloģiskajās saimniecībās (EKO 7)	Vidi saudzējoša dārzkopība (VSD)	Bīskopības vienību apsaimniekošana arputeksnēšanas vajadzībām (BAA)	Zālāju biotopu apsaimniekošana (BDUZ)	Bioloģiskā lauksaimniecība (BLA)	Standarta izlaides rādītājs	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	
1.	Graudaugi																										
1.1.	Auzas	140	x			x								x			x		x		x		x		x		347
1.2.	Auzas ar stiebrzāļu vai tauriņziežu pasēju	141	x			x								x				x	x		x		x		x		347
1.3.	Kvieši, vasaras	111	x			x								x			x		x		x		x		x		700
1.4.	Kvieši, vasaras, ar stiebrzāļu pasēju vai tauriņziežu pasēju	113	x			x								x				x	x		x		x		x		700
1.5.	Kvieši, ziemas	112	x			x								x			x		x		x		x		x		700
1.6.	Kvieši, ziemas, ar stiebrzāļu pasēju vai tauriņziežu pasēju	117	x			x								x				x	x		x		x		x		700
1.7.	Speltas kvieši, vasaras	115	x			x								x			x		x		x		x		x		700
1.8.	Speltas kvieši, vasaras, ar stiebrzāļu pasēju vai tauriņziežu pasēju	118	x			x								x				x	x		x		x		x		700
1.9.	Speltas kvieši, ziemas	116	x			x								x			x		x		x		x		x		700
1.10.	Speltas kvieši, ziemas, ar stiebrzāļu pasēju vai tauriņziežu pasēju	119	x			x								x				x	x		x		x		x		700
1.11.	Mieži, vasaras	131	x			x							x	x			x		x		x		x		x		426
1.12.	Mieži, vasaras, ar stiebrzāļu vai tauriņziežu pasēju	133	x			x							x	x				x	x		x		x		x		426
1.13.	Mieži, ziemas	132	x			x							x	x			x		x		x		x		x		426
1.14.	Mieži, ziemas, ar stiebrzāļu pasēju vai tauriņziežu pasēju	135	x			x								x				x	x		x		x		x		426

Nr. p.k.	Kultūraugs	Kods ¹	ISIP / PAR/ MLS	SA par platībām										Klimatiskās un vidiskās shēmas (Eko-shēmas)							LAP intervences					
				Par proteīnaugiem (SAP)	Par vasaras rapsi un vasaras ripsi (SVR)	Par sertificētu labības sēklu (SLS)	Par sertificētu stiebrzāļu, lopbarības augu sēklu (SSA)	Par dārzeņiem (SDA)	Par augļiem un ogām (SAU)	Par cietes kartupeļiem (SKC)	Par sertificētas sēklas kartupeļiem (SSK)	Par miežiem (SMI)	Par rudzu populācijas šķirnēm (SRP)	Vīdei un klimātam labvēlīgu lauksaimniecības praksi (EKO 1)	EKO2: Nektāraugi, slāpekli piesaistoši kultūraugi un aramzemē sētu stiebrzāļu vai tauriņziežu maisījums, kur tauriņzieži > 50%	EKO2: Zāļaugu pasēja	Saudzējošā lauksaimniecības prakse (EKO4)	Zālāju saglabāšanas veicināšana (EKO6)	Agroekoloģijas prakses bioloģiskajās saimniecībās (EKO 7)	Vīdi saudzējoša dārzkopība (VSD)	Bīskopības vienību apsaimniekošana apputeksnēšanas vajadzībām (BAA)	Zālāju biotopu apsaimniekošana (BDUZ)	Bioloģiskā lauksaimniecība (BLA)	Standarta izlaides rādītājs		
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.
1.15.	Rudzi	121	x			x								x			x		x		x		x		x	510
1.16.	Rudzi, ar stiebrzāļu pasēju vai tauriņziežu pasēju	124	x			x								x				x	x				x		x	510
1.17.	Rudzi, populācijas šķirnes t.sk., "Kaupo" šķirnes	122	x			x						x	x				x		x		x		x		x	510
1.18.	Rudzi, populācijas t.sk., "Kaupo", ar stiebrzāļu pasēju vai tauriņziežu pasēju	125	x			x							x	x				x	x		x		x		x	510
1.19.	Tritikāle, vasaras	150	x			x								x			x		x		x		x		x	341
1.20.	Tritikāle, vasaras, ar stiebrzāļu vai tauriņziežu pasēju	152	x			x								x				x	x		x		x		x	341
1.21.	Tritikāle, ziemas	151	x			x								x			x		x		x		x		x	341
1.22.	Tritikāle, ziemas, ar stiebrzāļu pasēju vai tauriņziežu pasēju	154	x			x								x				x	x		x		x		x	341
1.23.	Griķi	160	x			x								x			x		x		x		x		x	341
1.24.	Griķi ar tauriņziežu pasēju	161	x			x								x				x	x		x		x		x	341
1.25.	Graudaugu un vīķu maisījums, kurā vīķi >50%	447	x											x	x		x		x		x		x		x	150
1.26.	Graudaugu un zirņu maisījums, kurā zirņi >50%, ar stiebrzāļu vai tauriņziežu pasēju	446	x	x										x				x	x		x		x		x	150
1.27.	Graudaugu un zirņu maisījums, kurā zirņi >50%	445	x	x										x			x		x		x		x		x	150
1.28.	Kukurūza biogāzes ieguvei	791	x											x			x		x		x		x		x	182

Nr. p.k.	Kultūraugs	Kods ¹	ISIP / PAR/ MLS	SA par platībām										Klimatiskās un vidiskās shēmas (Eko-shēmas)						LAP intervences							
				Par proteīnaugiem (SAP)	Par vasaras rapsi un vasaras ripsi (SVR)	Par sertificētu labības sēklu (SLS)	Par sertificētu stiebrzāļu, lopbarības augu sēklu (SSA)	Par dārzeņiem (SDA)	Par augļiem un ogām (SAU)	Par cietes kartupeļiem (SKC)	Par sertificētas sēklas kartupeļiem (SSK)	Par miežiem (SMI)	Par rudzu populācijas šķirēm (SRP)	Videi un klimatam labvēlīgu lauksaimniecības praksi (EKO 1)	EKO2: Nektāraugi, slāpekli piesaistoši kultūraugi un aramzemē sētu stiebrzāļu vai tauriņziežu maisījums, kur tauriņzieži > 50%	EKO2: Zālāju pasēja	EKO2: Zālāju pasēja	EKO2: Starpkultūras (X ir pie kultūraugiem, pēc kuriem pieļaujamas starpkultūras)	EKO2: Zālāju pasēja	Saudzējošā lauksaimniecības prakse (EKO4)	Zālāju saglabāšanas veicināšana (EKO6)	Agroekoloģijas prakses bioloģiskajās saimniecībās (EKO 7)	Vidi saudzējoša dārzkopība (VSD)	Biškopības vienību apsaimniekošana apputeksnēšanas vajadzībām (BAA)	Zālāju biotopu apsaimniekošana (BDUZ)	Bioloģiskā lauksaimniecība (BLA)	Standarta izlaides rādītājs
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	
1.29.	Citur neminēta kukurūza	741	X											X			X		X		X		X		X	182	
2.	Zālāji																										
2.1.	Stiebrzāļu un lopbarības zālaugu maisījumi																										
2.1.1.	Ilggadīgie zālāji ²	710	X																X	X			X	X	X	X	116
2.1.2.	Aramzemē sētu stiebrzāļu vai lopbarības zālaugu (arī proteīnaugu) maisījums	720	X																X	X			X		X	X	150
2.1.3.	Aramzemē sētu stiebrzāļu un tauriņziežu maisījums, kurā tauriņzieži >50%	760	X												X				X		X		X		X	X	150
2.2.	Stiebrzāles tirsējā																										
2.2.1.	Pļavas timotiņš sēklas ieguvei	731	X				X													X	X			X		X	481
2.2.2.	Pļavas auzene sēklas ieguvei	732	X				X													X	X			X		X	481
2.2.3.	Hibrīdā airene sēklas ieguvei	733	X				X													X	X			X		X	481
2.2.4.	Daudzziedu viengadīgā airene sēklas ieguvei	734	X				X													X	X			X		X	481
2.2.5.	Sarkanā auzene sēklas ieguvei	735	X				X													X	X			X		X	481
2.2.6.	Ganību airene sēklas ieguvei	736	X				X													X	X			X		X	481
2.2.7.	Niedru auzene sēklas ieguvei	737	X				X													X	X			X		X	481
2.2.8.	Pļavas skarene sēklas ieguvei	738	X				X													X	X			X		X	481
2.2.9.	Kamolzāle sēklas ieguvei	739	X				X													X	X			X		X	481
2.2.10.	Citur neminētas stiebrzāles	713	X				X													X	X			X		X	481

Nr. p.k.	Kultūraugs	Kods ¹	ISIP / PAR/ MLS	SA par platībām										Klimatiskās un vidiskās shēmas (Eko-shēmas)						LAP intervences							
				Par proteīnaugiem (SAP)	Par vasaras rapsi un vasaras ripsi (SVR)	Par sertificētu labības sēklu (SLS)	Par sertificētu stiebrzāļu, lopbarības augu sēklu (SSA)	Par dārzeņiem (SDA)	Par augļiem un ogām (SAU)	Par cietes kartupeļiem (SKC)	Par sertificētas sēklas kartupeļiem (SSK)	Par miežiem (SMI)	Par rudzu populācijas šķirēm (SRP)	Videi un klimatam labvēlīgu lauksaimniecības praksi (EKO 1)	EKO2: Nektāraugi, slāpekli piesaistoši kultūraugi un aranzemē sētu stiebrzāļu vai tauriņziežu maisījums, kur tauriņzieži > 50%	EKO2: Zāļmēslojuma augu aizņemtas papuves	EKO2: Starpkultūras (X ir pie kultūraugiem, pēc kuriem pieļaujamas starpkultūras)	EKO2: Zālāji pasēja	Saudzējošā lauksaimniecības prakse (EKO4)	Zālāju saglabāšanas veicināšana (EKO6)	Agroekoloģijas prakses bioloģiskajās saimniecībās (EKO 7)	Vidi saudzējoša dārzkopība (VSD)	Bišķopības vienību apsaimniekošana apputeksnēšanas vajadzībām (BAA)	Zālāju biotopu apsaimniekošana (BDUZ)	Bioloģiskā lauksaimniecība (BLA)	Standarta izlaides rādītājs	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	
2.2.11.	Auženairene sēklas ieguvei	761	x				x													x	x		x		x	481	
3.	Tauriņzieži, tostarp pākšaugi tīrsējā																										
3.1.	Sarkanais āboliņš	723	x												x				x		x				x		150
3.2.	Inkarnāta āboliņš	781	x												x				x		x				x		150
3.3.	Sarkanais āboliņš sēklas ieguvei	773	x				x								x				x		x				x		481
3.4.	Baltais āboliņš	724	x												x				x		x				x		150
3.5.	Baltais āboliņš sēklas ieguvei	774	x				x								x				x		x				x		481
3.6.	Bastarda āboliņš	725	x												x				x		x				x		150
3.7.	Bastarda āboliņš sēklas ieguvei	775	x				x								x				x		x				x		481
3.8.	Lucerna	726	x												x				x		x				x		150
3.9.	Lucerna sēklas ieguvei	776	x				x								x				x		x				x		481
3.10.	Austrumu galega	727	x												x				x		x				x		150
3.11.	Austrumu galega sēklas ieguvei	777	x				x								x				x		x				x		481
3.12.	Ragainais vanagnadziņš	728	x												x				x		x				x		150
3.13.	Ragainais vanagnadziņš sēklas ieguvei	778	x				x								x				x		x				x		481
3.14.	Amoliņš	729	x												x				x		x				x		150
3.15.	Amoliņš sēklas ieguvei	779	x												x				x		x				x		481
3.16.	Esparsete	714	x												x				x		x				x		150
3.17.	Esparsete sēklas ieguvei	784	x				x								x				x		x				x		481
3.18.	Lauka pupas	410	x	x			x										x		x		x				x		562
3.19.	Zirņi	420	x	x			x										x		x		x				x		562

Nr. p.k.	Kultūraugs	Kods ¹	ISIP / PAR/ MLS	SA par platībām										Klimatiskās un vidiskās shēmas (Eko-shēmas)							LAP intervences					
				Par proteīnaugiem (SAP)	Par vasaras rapsi un vasaras ripsi (SVR)	Par sertificētu labības sēklu (SLS)	Par sertificētu stiebrzāļu, lopbarības augu sēklu (SSA)	Par dārzeņiem (SDA)	Par augļiem un ogām (SAU)	Par cietes kartupeļiem (SKC)	Par sertificētas sēklas kartupeļiem (SSK)	Par miežiem (SMI)	Par rudzu populācijas šķirēm (SRP)	Videi un klimatam labvēlīgu lauksaimniecības praksi (EKO 1)	EKO2: Nektāraugi, slāpekli piesaistoši kultūraugi un aramzemē sētu stiebrzāļu vai tauriņziežu maisījums, kur tauriņzieži > 50%	EKO2: Zāļaugu pasēja	Saudzējošā lauksaimniecības prakse (EKO4)	Zālāju saglabāšanas veicināšana (EKO6)	Agroekoloģijas prakses bioloģiskajās saimniecībās (EKO 7)	Vidi saudzējoša dārzkopība (VSD)	Biškopības vienību apsaimniekošana apputeksnēšanas vajadzībām (BAA)	Zālāju biotopu apsaimniekošana (BDUZ)	Bioloģiskā lauksaimniecība (BLA)	Standarta izlaides rādītājs		
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.
3.20.	Lupīna (saldās jeb dzeltenās, baltās, šaurlapu)	430	x				x								x				x		x		x		x	562
3.21.	Vīķi, vasaras	441	x												x		x		x		x		x		x	150
3.22.	Vīķi, vasaras, sēklas ieguvei	471	x				x								x		x		x		x		x		x	481
3.23.	Vīķi, ziemas	442	x												x		x		x		x		x		x	150
3.24.	Vīķi, ziemas, sēklas ieguvei	472	x				x								x		x		x		x		x		x	481
3.25.	Soja	443	x	x													x		x		x		x		x	150
3.26.	Soja sēklas ieguvei	473	x														x		x		x		x		x	481
3.27.	Zirņi ar stiebrzāļu pasēju vai tauriņziežu pasēju	421	x	x														x			x				x	562
3.28.	Pupas ar stiebrzāļu pasēju vai tauriņziežu pasēju	411	x	x														x			x				x	562
3.29.	Soja ar stiebrzāļu pasēju vai tauriņziežu pasēju	444	x	x														x			x				x	150
4.	Eļļas augi un šķiedraugi																									
4.1.	Kaņepes	170	x	x										x			x		x		x		x		x	1479
4.2.	Lini, šķiedras	310	x	x										x			x		x		x		x		x	1479
4.3.	Lini, eļļas	330	x	x										x			x		x		x		x		x	402
4.4.	Rapsis, vasaras	211	x		x									x			x		x		x		x		x	949
4.5.	Rapsis, ziemas	212	x											x			x		x		x		x		x	949
4.6.	Ripsis, vasaras	213	x		x									x			x		x		x		x		x	949
4.7.	Ripsis, ziemas	214	x											x			x		x		x		x		x	949
5.	Dārzeņi																									
5.1.	Sēklas kartupeļi	821	x								x			x			x				x	x	x		x	2636
5.2.	Cietes kartupeļi	825	x							x				x			x				x	x	x		x	2636

Nr. p.k.	Kultūraugs	Kods ¹	ISIP / PAR/ MLS	SA par platībām										Klimatiskās un vidiskās shēmas (Eko-shēmas)							LAP intervences					
				Par proteīnaugiem (SAP)	Par vasaras rapsi un vasaras ripsi (SVR)	Par sertificētu labības sēklu (SLS)	Par sertificētu stiebrzāļu, lopbarības augu sēklu (SSA)	Par dārzeņiem (SDA)	Par augļiem un ogām (SAU)	Par cietes kartupeļiem (SKC)	Par sertificētas sēklas kartupeļiem (SSK)	Par miežiem (SMI)	Par rudzu populācijas šķirnēm (SRP)	Vīdei un klimātam labvēlīgu lauksaimniecības praksi (EKO 1)	EKO2: Nektāraugi, slāpekli piesaistoši kultūraugi un aramzemē sētu stiebrzāļu vai tauriņziežu maisījums, kur tauriņzieži > 50%	EKO2: Zāļi pasēja	Saudzējošā lauksaimniecības prakse (EKO4)	Zāļu saglabāšanas veicināšana (EKO6)	Agroekoloģijas prakses bioloģiskajās saimniecībās (EKO 7)	Vīdi saudzējoša dārzkopība (VSD)	Biškopības vienību apsaimniekošana apputeksnēšanas vajadzībām (BAA)	Zāļu biotopu apsaimniekošana (BDUZ)	Bioloģiskā lauksaimniecība (BLA)	Standarta izlaides rādītājs		
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.
5.3.	Kartupeļi, kas citur nav minēti	820	x											x			x				x	x	x		x	2636
5.4.	Tomāti	826	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.5.	Ziedkāposti	842	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.6.	Citur neminēti kāposti (baltie vai sarkanie galviņkāposti, rožu jeb Briseles kāposti, galda kolrābji, sparģeļkāposti, virziņkāposti jeb Savoijas kāposti, lapu kāposti, brokoļi, Pekinas kāposti, izņemot lopbarības kāpostus)	870	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.7.	Burkāni	843	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.8.	Galda bietes, mangolds (lapu bietes)	844	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.9.	Gurķi un kornišoni	845	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.10.	Sīpoli, šalotes sīpoli, maurloki, lielloku sīpoli un batūni	846	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.11.	Ķiploki	847	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.12.	Puravi	849	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.13.	Galda rāceņi, turnepši	851	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.14.	Galda kāļi	856	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.15.	Selerijas	852	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.16.	Redīsi un melnie rutki	853	x					x						x			x				x	x	x		x	3841

Nr. p.k.	Kultūraugs	Kods ¹	ISIP / PAR/ MLS	SA par platībām										Klimatiskās un vidiskās shēmas (Eko-shēmas)							LAP intervences					
				Par proteīnaugiem (SAP)	Par vasaras rapsi un vasaras ripsi (SVR)	Par sertificētu labības sēklu (SLS)	Par sertificētu stiebrzāļu, lopbarības augu sēklu (SSA)	Par dārzeņiem (SDA)	Par augļiem un ogām (SAU)	Par cietes kartupeļiem (SKC)	Par sertificētas sēklas kartupeļiem (SSK)	Par miežiem (SMI)	Par rudzu populācijas šķirnēm (SRP)	Vīdei un klimātam labvēlīgu lauksaimniecības praksi (EKO 1)	EKO2: Nektāraugi, slāpekli piesaistoši kultūraugi un aramzemē sētu stiebrzāļu vai tauriņziežu maisījums, kur tauriņzieži > 50%	EKO2: Zālāju pasēja	Saudzējošā lauksaimniecības prakse (EKO4)	Zālāju saglabāšanas veicināšana (EKO6)	Agroekoloģijas prakses bioloģiskajās saimniecībās (EKO 7)	Vīdi saudzējoša dārzkopība (VSD)	Biškopības vienību apsaimniekošana arputeksnešanas vajadzībām (BAA)	Zālāju biotopu apsaimniekošana (BDUZ)	Bioloģiskā lauksaimniecība (BLA)	Standarta izlaides rādītājs		
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.
5.17.	Pētersīļi	854	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.18.	Pastinaks	855	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.19.	Dārza ķirbis, cukīni, kabači, patisoni	857	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.20.	Vīglapu, ķirbis	888	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.21.	Lielaugļu ķirbis	886	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.22.	Muskata ķirbis	887	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.23.	Parastās jeb dārza pupiņas	859	x	x										x			x				x	x	x		x	3841
5.24.	Skābenes	860	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.25.	Spināti	862	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.26.	Mārrutki	863	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.27.	Salāti	864	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.28.	Parastās dilles	874	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.29.	Topinambūri	865	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.30.	Paprika	867	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.31.	Baklažāni	868	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.32.	Sparģeļi	869	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.33.	Lopbarības bietes, cukurbietes	831	x											x			x				x		x		x	1479
5.34	Dārzeņi, ja vienlaidu platībā augošas SA atbalsttiesīgās dārzeņu kultūraugu sugas katra aizņem mazāk par 0,1 ha un kopējā saimniecības aramzemes platība nav lielāka par 10 ha ⁸	871	x					x						x			x				x	x	x		x	3841

Nr. p.k.	Kultūraugs	Kods ¹	ISIP / PAR/ MLS	SA par platībām										Klimatiskās un vidiskās shēmas (Eko-shēmas)						LAP intervences							
				Par proteīnaugiem (SAP)	Par vasaras rapsi un vasaras ripsi (SVR)	Par sertificētu labības sēklu (SLS)	Par sertificētu stiebrzāļu, lopbarības augu sēklu (SSA)	Par dārzeņiem (SDA)	Par augļiem un ogām (SAU)	Par cietes kartupeļiem (SKC)	Par sertificētas sēklas kartupeļiem (SSK)	Par miežiem (SMI)	Par rudzu populācijas šķirnēm (SRP)	Vīdei un klimatam labvēlīgu lauksaimniecības praksi (EKO 1)	EKO2: Nektāraugi, slāpekli piesaistoši kultūraugi un aramzemē sētu stiebrzāļu vai tauriņziežu maisījums, kur tauriņzieži > 50%	EKO2: Zaimētoju augu aizņemtas papuves	EKO2: Starpkultūras (X ir pie kultūraugiem, pēc kuriem pieļaujamas starpkultūras)	EKO2: Zālāji pasēja	Saudzējošā lauksaimniecības prakse (EKO4)	Zālāju saglabāšanas veicināšana (EKO6)	Agroekoloģijas prakses bioloģiskajās saimniecībās (EKO 7)	Vīdi saudzējoša dārzkopība (VSD)	Bišķopības vienību apsaimniekošana apputeksnēšanas vajadzībām (BAA)	Zālāju biotopu apsaimniekošana (BDUZ)	Bioloģiskā lauksaimniecība (BLA)	Standarta izlaides rādītājs	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	
6.	Augļi un ogas																										
6.1.	Zemenes	926	x						x					x							x	x	x		x	1357	
6.2.	Arbūzi un melones	937	x						x					x			x				x	x	x		x	1357	
7.	Ilggadīgie stādījumi																										
7.1.	Ābeles	911	x						x					x							x	x	x		x	1344	
7.2.	Bumbieres	912	x						x					x							x	x	x		x	1344	
7.3.	Saldie un skābie ķirši	932	x						x					x							x	x	x		x	1275	
7.4.	Plūmes	914	x						x					x							x	x	x		x	1275	
7.5.	Aronijas	918	x						x					x							x	x	x		x	1395	
7.6.	Smiltsērķšķis	919	x						x					x							x	x	x		x	1395	
7.7.	Avenes	921	x						x					x							x	x	x		x	1395	
7.8.	Upenes	922	x						x					x							x	x	x		x	1416	
7.9.	Sarkanās un baltās jāņogas	933	x						x					x							x	x	x		x	1416	
7.10.	Krūmmellenes (zilenes)	924	x						x					x							x	x	x		x	1416	
7.11.	Lielogu dzērvenes	934	x						x					x							x	x	x		x	1416	
7.12.	Ērkšķogas	927	x						x					x							x	x	x		x	1416	
7.13.	Krūmčidonijas	928	x						x					x							x	x	x		x	1395	
7.14.	Kazenes	929	x						x					x							x	x	x		x	1395	
7.15.	Dārza pilādži	931	x						x					x							x	x	x		x	1395	
7.16.	Vīnogas	935	x						x					x							x	x	x		x	1357	
7.17.	Sausserdis	938	x						x					x							x	x	x		x	1357	
7.18.	Irbene	939	x						x					x							x	x	x		x	1357	
7.19.	Plūškoks	915	x						x					x							x	x	x		x	1357	

Nr. p.k.	Kultūraugs	Kods ¹	ISIP / PAR/ MLS	SA par platībām										Klimatiskās un vidiskās shēmas (Eko-shēmas)							LAP intervences						
				Par proteīnaugiem (SAP)	Par vasaras rapsi un vasaras ripsi (SVR)	Par sertificētu labības sēklu (SLS)	Par sertificētu stiebrzāļu, lopbarības augu sēklu (SSA)	Par dārzeņiem (SDA)	Par augļiem un ogām (SAU)	Par cietes kartupeļiem (SKC)	Par sertificētas sēklas kartupeļiem (SSK)	Par miežiem (SMI)	Par rudzu populācijas šķirnēm (SRP)	Vīdei un klimatam labvēlīgu lauksaimniecības praksi (EKO 1)	EKO2: Nektāraugi, slāpekli piesaistoši kultūraugi un aranzemē sētu stiebrzāļu vai tauriņziežu maisījums, kur tauriņzieži > 50%	EKO2: Zāļi pasēja	Saudzējošā lauksaimniecības prakse (EKO4)	Zāļāju saglabāšanas veicināšana (EKO6)	Agroekoloģijas prakses bioloģiskajās saimniecībās (EKO 7)	Vīdi saudzējoša dārzkopība (VSD)	Bišķopības vienību apsaimniekošana apputeksnēšanas vajadzībām (BAA)	Zāļāju biotopu apsaimniekošana (BDUZ)	Bioloģiskā lauksaimniecība (BLA)	Standarta izlaides rādītājs			
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	
7.20.	Augļu koki un ogulāji (izņemot zemenes), ja vienlaidus platībā augošanas SA atbalsttiesīgās augļu koku un ogulāju sugas katra aizņem mazāk par 0,1 ha	950	x						x					x							x	x	x		x	1357	
7.21.	Citrusneminēti ilggadīgie stādījumi ēdamo augļu un ogu ieguvei ³	952	x											x							x	x	x		x	1357	
7.22.	Kokaugu stādaudzētavas lauksaimniecības zemē	640	x											x							x	x	x		x	10319	
7.23.	Rabarberi	861	x					x						x							x	x	x		x	1357	
7.24.	Lavanda	885	x											x							x		x		x	820	
8.	Īsirtmeta atvasāji, enerģijas augi																										
8.1.	Apse	644	x																							296	
8.2.	Kārkli	645	x																							296	
8.3.	Baltalksnis	646	x																							296	
8.4.	Miežbrālis	641	x																							296	
8.5.	Klūdziņprosa	642	x																							296	
9.	Pārējie																										
9.1.	Garšaugi un kultivēti ārstniecības augi (fenhelijs, baziliks, timiāns, estragons, anīss, majorāns, oregano jeb raudene, salvija, izops,	848	x											x											x	820	

Nr. p.k.	Kultūraugs	Kods ¹	ISIP / PAR/ MLS	SA par platībām										Klimatiskās un vidiskās shēmas (Eko-shēmas)							LAP intervences					
				Par proteīnaugiem (SAP)	Par vasaras rapsi un vasaras ripsi (SVR)	Par sertificētu labības sēklu (SLS)	Par sertificētu stiebrzāļu, lopbarības augu sēklu (SSA)	Par dārzeņiem (SDA)	Par augļiem un ogām (SAU)	Par cietes kartupeļiem (SKC)	Par sertificētas sēklas kartupeļiem (SSK)	Par miežiem (SMI)	Par rudzu populācijas šķirnēm (SRP)	Videi un klimatam labvēlīgu lauksaimniecības praksi (EKO 1)	EKO2: Nektāraugi, slāpekli piesaistoši kultūraugi un aramzemē sētu stiebrzāļu vai tauriņziežu maisījums, kur tauriņzieži > 50%	EKO2: Zāļi pasēja	Saudzējošā lauksaimniecības prakse (EKO4)	Zālāju saglabāšanas veicināšana (EKO6)	Agroekoloģijas prakses bioloģiskajās saimniecībās (EKO 7)	Vidi saudzējoša dārzkopība (VSD)	Biškopības vienību apsaimniekošana apputeksnēšanas vajadzībām (BAA)	Zālāju biotopu apsaimniekošana (BDUZ)	Bioloģiskā lauksaimniecība (BLA)	Standarta izlaides rādītājs		
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.
	piparmētra, pupmētra, vērmēle, lofants, naktssvece, deviņvīru spēks, ābolmētra, citronmelisa, tauksakne, ehinācija, ārstniecības lupstāja, dižzirdzene, raspodīņš, sirds mātere)																									
9.2.	Sierāboliņš	880	x											x			x				x		x		x	820
9.3.	Kumelīte, vasaras	889	x											x			x				x		x		x	820
9.4.	Kumelīte, ziemas	890	x											x			x				x		x		x	820
9.5.	Kliņģerīte	882	x											x			x				x		x		x	820
9.6.	Cigoriņš	883	x											x							x		x		x	820
9.7.	Ārstniecības gurķene	884	x											x			x				x		x		x	820
9.8.	Sējas koriandrs jeb kinza	877	x											x	x						x		x		x	820
9.9.	Ķimene	878	x											x							x		x		x	820
9.10.	Mārdadzis	879	x											x	x						x		x		x	820
9.11.	Sinepe, tostarp baltā sinepe	215	x											x			x				x		x		x	820
9.12.	Sinepe ar tauriņziežu pasēju	216	x											x							x		x		x	820
9.13.	Facēlija	715	x				x							x	x						x		x		x	820
9.14.	Facēlija ar tauriņziežu pasēju	716	x											x	x						x		x		x	820
9.15.	Tabaka	340	x																				x		x	820
9.16.	Nektāraugi savstarpējos maisījumos vai citur neminētie nektāraugi (t.sk. zilā kāpnīte, malva, izpos, mātere, gurķumētra, salvija,	940	x												x						x		x		x	820

Nr. p.k.	Kultūraugs	Kods ¹	ISIP / PAR/ MLS	SA par platībām										Klimatiskās un vidiskās shēmas (Eko-shēmas)						LAP intervences						
				Par proteīnaugiem (SAP)	Par vasaras rapsi un vasaras ripsi (SVR)	Par sertificētu labības sēklu (SLS)	Par sertificētu stiebrzāļu, lopbarības augu sēklu (SSA)	Par dārzeni (SDA)	Par augļiem un ogām (SAU)	Par cietes kartupeļiem (SKC)	Par sertificētas sēklas kartupeļiem (SSK)	Par miežiem (SMI)	Par rudzu populācijas šķirnēm (SRP)	Videi un klimatam labvēlīgu lauksaimniecības praksi (EKO 1)	EKO2: Nektāraugi, slāpekli piesaistoši kultūraugi un aramzemē sētu stiebrzāļu vai tauriņziežu maisījums, kur tauriņzieži > 50%	EKO2: Zaļmēslojuma augu aizņemtas papuves	EKO2: Starpkultūras (X ir pie kultūraugiem, pēc kuriem pieļaujamas starpkultūras)	EKO2: Zālāji pasēja	Saudzējošā lauksaimniecības prakse (EKO4)	Zālāju saglabāšanas veicināšana (EKO6)	Agroekoloģijas prakses bioloģiskajās saimniecībās (EKO 7)	Vidi saudzējoša dārkopība (VSD)	Bišķopības vienību apsaimniekošana apputeksnēšanas vajadzībām (BAA)	Zālāju biotopu apsaimniekošana (BDUZ)	Bioloģiskā lauksaimniecība (BLA)	Standarta izlaides rādītājs
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.
	citronmētra, tauksakne, raudene)																									
9.17.	Citi kultivēti nektāraugi (ežziede, bišķrēsliņš, pūķgalve, melisa (citronmētra, citronmelisa), daglītis, dedestīņas, kaķumētra, rudzupuķe)	930	x												x						x		x		x	820
9.18.	Papuve, izņemot zaļmēslojuma papuvi	610	x																		x		x		x	0
9.19.	Zaļmēslojuma augu papuve	612	x													x					x		x		x	0
9.20.	Saulespuķe	960	x																		x		x		x	200
9.21.	Dažādi kultūraugi nelielā aramzemes platībā jeb vairāki kultūraugi, audzēti vienlaidu laukā, ja katrs no kultūraugiem attiecīgajā laukā aizņem mazāk par 0,1 ha, vai platības, ko izmanto ziedu audzēšanai	811	x														x				x		x		x	200
9.22.	Pārējie kultūraugi, sēti tīrsējā aramzemē ⁴	872	x														x				x		x		x	200
9.23.	Pārējie citur neminētie kultūraugi, sēti kā kultūraugu maisījums aramzemē	873	x														x				x		x		x	200
9.24.	Platība, kurā dabiski iesaļējušos augu īpatsvars pārsniedz 25%, dārzeņu kultūraugu skaits vienā	792	x																				x			0

Nr. p.k.	Kultūraugs	Kods ¹	ISIP / PAR/ MLS	SA par platībām										Klimatiskās un vidiskās shēmas (Eko-shēmas)							LAP intervences					
				Par proteīnaugiem (SAP)	Par vasaras rapsi un vasaras ripsi (SVR)	Par sertificētu labības sēklu (SLS)	Par sertificētu stiebrzāļu, lopbarības augu sēklu (SSA)	Par dārzeņiem (SDA)	Par augsniem un ogām (SAU)	Par cietes kartupeļiem (SKC)	Par sertificētas sēklas kartupeļiem (SSK)	Par miežiem (SMI)	Par rudzu populācijas šķirnēm (SRP)	Vīdei un klimatam labvēlīgu lauksaimniecības praksi (EKO 1)	EKO2: Nektāraugi, slāpekli piesaistoši kultūraugi un aramzemē sētu stiebrzāļu vai tauriņziežu maisījums, kur tauriņzieži > 50%	EKO2: Zāļaugu maisījums	EKO2: Starpkultūras (X ir pie kultūraugiem, pēc kuriem pieļaujamas starpkultūras)	EKO2: Zālāji pasēja	Saudzējošā lauksaimniecības prakse (EKO4)	Zālāju saglabāšanas veicināšana (EKO6)	Agroekoloģijas prakses bioloģiskajās saimniecībās (EKO 7)	Vīdi saudzējoša dārzkopība (VSD)	Biškopības vienību apsaimniekošana apputeksnēšanas vajadzībām (BAA)	Zālāju biotopu apsaimniekošana (BDUZ)	Bioloģiskā lauksaimniecība (BLA)	Standarta izlaides rādītājs
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.
	kvadrātmetrā ir mazāks par TM MKN 2 pielikumā noteikto skaitu un nav īstenoti nezāļu ierobežošanas agrotehniskie pasākumi vismaz tādā apjomā, lai netiktu kavēta kultūraugu augšana un kultūraugi sasniedza ražas novākšanai piemērotu gatavību ⁴																									
9.25.	Lauksaimniecībā izmantojamā zeme, par kuru kārtējā gadā nevar saņemt atbalstu ⁵	620																								0

¹ Kods – kultūraugu un lauksaimniecības zemes izmantošanas veida kods.

² Pie ilggadīgajiem zālājiem deklarē platību, kura piecus gadus pēc kārtas ir deklarēta kā aramzemē sētu stiebrzāļu un (vai) lopbarības zālaugu (āboliņa, lucernas, vīķa, amoliņa, esparsetes, austrumu galegas, ragainā vanagnadziņa) maisījums vai kā stiebrzāles tīrsējā, vai kā lopbarības zālaugu tīrsējā. Pie ilggadīgajiem zālājiem deklarē arī platību, kas atzīta par ES nozīmes zālāju biotopu vai putnu dzīvotni.

³ Kultūraugi, kas audzējami atbalststiesīgajā platībā - persiki, aprikozes, korintes, kizili, aktinīdijas, citronliānas, lazdas (ēdamo augļu šķirnes) u. c.

⁴ Platības, kurās līdz kārtējā gada 25. jūnijam augošie vai iesētie kultūraugi vai kultūraugu maisījums nedominē līdz kārtējā gada 31. augustam, to īpatsvars ir mazāks par 75 % no laukā augošajiem augiem, tostarp tiem, kas iesējušies dabiski, vai dārzeņu platības, ja kultūraugu skaits vienā kvadrātmetrā ir mazāks par TM MKN 2.pielikumā noteikto skaitu un ja dārzeņu platībā nav īstenoti nezāļu ierobežošanas agrotehniskie pasākumi tādā apjomā, lai netiktu kavēta kultūraugu augšana un kultūraugi sasniedza ražas novākšanai piemērotu gatavību (kad raža ir izmantojama pārtikai, lopbarībai vai tālākai pārstrādei).

⁵ Lauksaimniecības zeme, par kuru kārtējā gadā nevar saņemt atbalstu – lauksaimniecības zemes platība, kas nav apstrādāta ilgākā laikposmā (platība sākusi apaugt ar krūmiem vai krūmu atvasēm vai nav pļauta zāle, un par to liecina vairāku gadu laikā izveidojies kūlas slānis).

36. NORMATĪVIE AKTI

36.1. Ministru kabineta noteikumi

- Ministru kabineta 2023.gada 18.aprīļa noteikumi Nr.198 “Tiešo maksājumu piešķiršanas kārtība lauksaimniekiem”.
- Ministru kabineta 2023.gada 18.aprīļa noteikumi Nr.197 “Atbalsta piešķiršanas kārtība Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai platībatkarīgo un dzīvniekatkarīgo saistību īstenošanai”.
- Ministru kabineta 2009.gada 26.maija noteikumi Nr.485 “Bioloģiskās lauksaimniecības uzraudzības un kontroles kārtība”.
- Ministru kabineta 2015.gada 14.aprīļa noteikumi Nr.194 “Kārtība, kādā piemēro samazināto akcīzes nodokļa likmi iezīmētai (marķētai) dīzeļdegvielai (gāzeļļai), ko izmanto lauksaimniecības produkcijas ražošanai, lauksaimniecības zemes apstrādei un meža vai purva zemes apstrādei, kurā kultivē dzērvenes vai mellenes, kā arī zemes apstrādei zem zivju dīķiem”.
- Ministru kabineta 2014.gada 23.decembra noteikumi Nr.834 “Prasības ūdens, augsnes un gaisa aizsardzībai no lauksaimnieciskās darbības izraisīta piesārņojuma”.

36.2. Regulas

- EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA (ES) 2020/2220 (2020. gada 23. decembris), ar ko nosaka dažus pārejas noteikumus atbalstam no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) un Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda (ELGF) 2021. un 2022. gadā un ar ko attiecībā uz līdzekļiem un piemērošanu 2021. un 2022. gadā groza Regulas (ES) Nr. 1305/2013, (ES) Nr. 1306/2013 un (ES) Nr. 1307/2013, un attiecībā uz līdzekļiem un šāda atbalsta sadalījumu 2021. un 2022. gadā groza Regulu (ES) Nr. 1308/2013
- EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA (ES) 2021/2115 (2021. gada 2. decembris), ar ko izveido noteikumus par atbalstu stratēģiskajiem plāniem, kuri dalībvalstīm jāizstrādā saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku (KLP stratēģiskie plāni) un kurus finansē no Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda (ELGF) un no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA), un ar ko atceļ Regulas (ES) Nr. 1305/2013 un (ES) Nr. 1307/2013
- EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA (ES) 2021/2116 (2021. gada 2. decembris) par kopējās lauksaimniecības politikas finansēšanu, pārvaldību un uzraudzību un ar ko atceļ Regulu (ES) Nr. 1306/2013
- KOMISIJAS ĪSTENOŠANAS REGULA (ES) 2021/2289 (2021. gada 21. decembris), ar ko nosaka Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2021/2115 piemērošanas noteikumus attiecībā uz KLP stratēģisko plānu satura izklāstu un attiecībā uz elektronisko sistēmu drošai informācijas apmaiņai
- KOMISIJAS ĪSTENOŠANAS REGULA (ES) 2021/2290 (2021. gada 21. decembris), ar ko nosaka noteikumus par metodēm, ar kādām aprēķina kopējos izlaidus un rezultātu rādītājus, kuri izklāstīti I pielikumā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (ES) 2021/2115, ar ko izveido noteikumus par atbalstu stratēģiskajiem plāniem, kuri dalībvalstīm jāizstrādā saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku (KLP stratēģiskie plāni) un kurus finansē no Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda (ELGF) un no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA), un ar ko atceļ Regulas (ES) Nr. 1305/2013 un (ES) Nr. 1307/2013
- KOMISIJAS DELEĢĒTĀ REGULA (ES) 2022/126 (2021. gada 7. decembris), ar ko Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/2115 papildina ar prasībām, kuras piemērojamas konkrētu veidu intervences pasākumiem, ko dalībvalstis savos KLP stratēģiskajos plānos 2023.–2027. gadam noteikušas atbilstīgi minētajai regulai, kā arī ar noteikumiem par īpatsvaru, ko piemēro laba lauksaimnieciskā un vidiskā stāvokļa (LLVS) 1. standarta vajadzībām
- KOMISIJAS DELEĢĒTĀ REGULA (ES) 2022/127 (2021. gada 7. decembris), ar ko Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/2116 papildina ar noteikumiem par maksājumu aģentūrām un citām struktūrām, finanšu pārvaldību, grāmatojumu noskaidrošanu, nodrošinājumiem un euro izmantošanu
- KOMISIJAS ĪSTENOŠANAS REGULA (ES) 2022/128 (2021. gada 21. decembris), ar ko nosaka noteikumus par to, kā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/2115 piemēro attiecībā uz maksājumu aģentūrām un citām struktūrām, finanšu pārvaldību, grāmatojumu noskaidrošanu, pārbaudēm, nodrošinājumiem un pārredzamību
- KOMISIJAS ĪSTENOŠANAS REGULA (ES) 2022/129 (2021. gada 21. decembris), ar ko paredz noteikumus, kuri piemērojami intervenču veidiem attiecībā uz eļļas augiem, kokvilnu un vīndarības blakusproduktiem saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/2115 un kuri piemērojami informācijas, publicitātes un atpazīstamības prasībām saistībā ar Savienības atbalstu un KLP stratēģiskajiem plāniem